

Aalborg Stiftsbog 2022

Aalborg Stiftsbog 2022

Udgivet af Aalborg Stifts Landemode

Aalborg Stiftsbog 2022

65. årgang

Udgivet af Aalborg Stifts Landemode

Redaktionsudvalg:

Biskop Thomas Reinholdt Rasmussen

Domprovst Jacob Køhn Andersen

Provst Winnie Nørholm Rischel

Provst Niels Christian Scheel Lassen (ansvarshavende redaktør)

Christian Roar Pedersen (redaktør)

Layout og tryk:

Vestergaards Bogtrykkeri

ISSN: 0107-5055 (trykt)

ISSN: 2246-6258 (online)

Ved henvendelse til redaktionen vil alle copyrightspørgsmål blive behandlet efter gældende regler.

Forsidebillede:

Aalborg Stifts biskop hilser på dronning Margrethe efter festgudstjenesten pinsedag. Foto af Michael Bo Rasmussen, Baghuset

Indholdsfortegnelse

Forord.....	5
Landemodeprædiken. Af provst Line Skovgaard Pedersen.....	6
Landemodeberetning. Af biskop Thomas Reinholdt Rasmussen	10
Biskop fejret med royalt besøg af. Af Presse og Kommunikation.....	20
Stiftsmenighedsrådsmødet 2022:	
En dag i fællesskabets navn. Af journalist Janni Pilgaard.....	28
Fintænkning fra Medouza. Af journalist Michael Nørrelund	34
Kunst i kirken. Af sognepræst Troels Laursen.....	40
Aalborg Budolfi Provsti.....	48
Aalborg Vestre Provsti.....	52
Aalborg Østre Provsti.....	56
Aalborg Nordre Provsti.....	60
Brønderslev Provsti.....	64
Frederikshavn Provsti	68
Hjørring Nordre Provsti.....	72
Hjørring Sønder Provsti	76
Hadsund Provsti.....	80
Jammerbugt Provsti.....	84
Rebild Provsti	88
Sydthy Provsti	92
Thisted Provsti.....	96
Morsø Provsti.....	100
Personalia	104
Stiftsrådet.....	106

Forord

Stiftsbogen udkommer i en noget forandret form. Der er kommet nyt layout. Det skal gerne kunne ses. Bl.a. er al personalia blevet anbragt bagerst i bogen for at give provstiernes artikler et både smukkere og roligere udtryk. Vi håber, at forandringerne falder i god jord.

Den store nyhed for stiftet er, at vi har fået ny biskop. 1.12 2021 begyndte Thomas Reinholdt Rasmussen som biskop i Aalborg Stift. Covid-19 umuliggjorde den helt store fejring ved bispeindvielsen den 12. december. Den blev gennemført i afdæmpet form med kun ganske få deltagere. Pinedag skinne solen og Budolfi Kirke var ramme for en festgudstjeneste med dronningens tilstedeværelse. Kirkeministeren samt biskopper, præster, menighedsrådsmedlemmer og repræsentanter fra det officielle Danmark mødte talstærkt op og kunne endelig fejre, at Nordjylland har fået ny biskop. Det bringer stiftsbogen en artikel fra med mange billeder fra den store festdag.

Covid-19 brød også med den faste tradition at mødes til stiftsamenighedsrådsmøde foråret efter nyvalg. Den 7. maj 2022 kunne vi endelig mødes. Dagen begyndte med gudstjenester i kirkerne i det indre af Aalborg. Der var foredrag af kirkeminister Ane Holsboe-Jørgensen, lektor David Bugge og journalist Paula Larrain. Bogen bringer indtryk for stiftsamenighedsrådsmødet.

Hvad skal der til for at begynde at komme i kirke? Det kan du blive lidt klogere på, hvis du læser interviewet om landmanden Palle Joest Andersen.

Troels Laursen har i mange år ved siden af sit arbejde som sogne- og sygehuspræst beskæftiget sig med kunst. Han giver i sin artikel et rids af forholdet mellem kirke og kunst i historiens løb og byder på smagsprøver med nyere nordjysk kunst.

Sognepræst Christian Roar Pedersen og provst Niels Christian Scheel Lassen

Prædiken til landemode- gudstjenesten 2022

Af Provst i Sydthy Line Skovgaard Pedersen

Hvis man har været turist i Rom, er man slet ikke i tvivl om, at Jesu discipel Peter også har været der. Ikke som turist – men som leder af den første kristne menighed i Rom og som martyr. Der er – blandt byens seværdigheder – rig lejlighed til at besøge steder, der menes at have været en del af Peters historie. Markeret ved store, imponerende mindesmærker – størst blandt disse selvfølgelig Peterskirken og Peterspladsen.

Men der findes også en mere beskeden påmindelse om Peters gøren og laden i Rom. Det er ikke et sted, man typisk besøger for dets egen skyld – men på vej til nogle af katakomberne kommer man forbi en lille indskrift på latin – *Quo vadis domine*. Hvor går du hen, Herre. Indskriften markerer et sted, hvortil der knytter sig en lille legende. Det fortælles at Peter var kommet i myndighedernes søgelys. Kristendommen var en ulovlig religion, og kejser Nero rensede ud med hård hånd. Peter var leder af den kristne menighed i Rom – og derfor naturligvis den, der var i allerstørst fare.

Peters venner var bekymrede for hans sikkerhed og havde overtalt ham til at forlade byen. Vi møder Peter, da han er på vej ud af byen – alene og forklædt. Pludselig møder han Jesus – der er på vej ind mod Rom. Og Peter spørger: *Hvor går du hen, Herre?*

Jesus svarer: Jeg er på vej til Rom for at blive korsfæstet igen.

Lars Horn/Baghuset

Peter udbryder: Herre, skal du korsfæstes igen??

Jesus svarer: Det er som du siger, jeg skal korsfæstes endnu engang.

Peter *kom til sig selv* og sagde til Jesus: Jeg vil vende om og følge dig.

Da for Jesus til himmels. Og Peter vendte tilbage til Rom og til martyrdøden.

Hvad er det denne lille legende fortæller? Er det historien om Jesus, der irttesætter Peter og derefter forlader ham?

Nej. Slet ikke. Det er derimod en historie om Jesus, der ser at Peter er i fare. At Peter er i dødelig fare. Peter er i dødelig fare for at skulle leve med den viden, at han har forladt sine venner. Overladt dem til sig selv. Til tortur og død. Igen.

Peter er i dødelig fare for endnu engang at blive Svigte-Peter.

Vi kender godt denne Svigte-Peter. Vi har mødt ham i påsketidens evangeliefortællinger – hvor han virkelig en rigtig svigte-Peter. Da han – ikke mindre end 3 gange – nægtede at kende Jesus. Vi møder ham også i evangeliefortællingen i dag.

De står overfor hinanden. Jesus og Peter. Den ene uigenkendelig i kropslig forstand. Den anden uigenkendelig i forhold til sit navn. Jesus er ikke længere den samme krop. Men en ny, herliggjort krop – en opstandelseskrop. Han er ukendelig i krop, men ikke i handlinger og navn. Peter er ikke længere det samme navn. Jesus havde givet ham navnet Peter udover det navn han bar i forvejen – Simon. Peter betyder klippe. Men Peter havde ikke opført sig lige præcis som en urokkelig klippe. Men snarere som et bytte-

dyr, der flygter eller spiller død. Han efterlader Jesus til tortur og død. Blandt en pøbel, der ser på Jesus som mindre end et menneske. Peter er nok genkendelig i krop, men ikke i navn og handlinger.

De står over for hinanden. Jesus, den fuldkomne. Peter, den ufuldkomne. Jesus, der har levet det egentlige menneskeliv. Peter, som føler sig som mindre end et menneske.

Peter er i dødelig fare. Han er i dødelig fare for at skulle leve med sig selv – vel vidende at han har opført sig som mindre end et menneske.

Jeg læste i et dameblad den anden dag. Ved frisøren naturligvis. I dette dameblad var der en artikel med en titel noget lignende denne: Hvornår er en ven ikke længere en ven?

Artiklen gennemgik forskellige situationer, hvor venner svigter hinanden og opstillede nogle punkter man kunne tjekke af og finde ud af, hvorvidt et venskab stadigvæk er levedygtigt og noget man skal investere i.

Der er vist ingen tvivl om, hvis man ser på venskabet mellem Jesus og Peter i lyset af artiklen fra damebladet – ja så er dette venskab ikke længere levedygtigt. Det er ikke længere noget Jesus bør investere i.

Peter har vendt ryggen til Jesus. Ikke bare ved at undlade at handle – men aktivt.

Det er vel ikke lige netop sådan en ven – sådan en discipel man kunne ønske sig.

Alligevel opgiver Jesus ikke Peter. Jesus gør det der er nødvendigt for, at Peter igen kan blive hans ven og et rigtigt menneske. Han spørger Peter 3 gange om han elsker ham. Og Peter svarer ja. Hvorfor er det nødvendigt at spørge 3

” De står over for hinanden.
Jesus, den fuldkomne. Peter, den ufuldkomne. Jesus, der har levet det egentlige menneskeliv. Peter, som føler sig som mindre end et menneske. ”

gange om det samme? Er det en slags irttesættelse? Er det at hælde salt i såret?

Peter fornægtede Jesus 3 gange – så 3 gange må Peter erkende sin kærlighed til Jesus for at føle, at han har ret til at føle denne kærlighed. Og først tredje gang overlader han helt ansvaret for genoprettelsen af forholdet mellem dem til Jesus. Herre du ved alt.... Ikke bare Herre, du ved jeg har dig kær. Peter skal igennem 3 erklæringer før han forstår, at det ikke er hans egen kærlighed der driver værket, men alene Guds kærlighed – som nu igen står foran ham. Jesus.

Jesus sørger for at Peter – med legendens ord – kommer til sig selv. Der er frelse for Peter. Der er udfrielse fra den tortur det er at have en status, der er mindre end menneskelig.

Vær hyrde for mine får.

Hyrdens erhverv er ikke det mest udbredte i Danmark af i dag. Og det er måske ikke ganske tydeligt for os, hvad en hyrde egentlig er. Først og fremmest er det et yderst risikofyldt erhverv. Hyrden lever helt og fuldt for sin flok. Han er der altid for at beskytte og forsvare dem.

Det er en beskrivelse af det gudskabte menneskeliv. Det er ikke en særlig tjeneste, Peter sættes i. Nok blev han i særlig grad en hyrdefigur i den tidligste kirke, men grundlæggende er vi alle sat til at være hyrder for hinanden. Det er til dette Gud har skabt os. Til det menneskeliv der rækker ud og retter sig ud.

Det er dette menneskeliv Jesus levede og døde af. Og derfor kan han give Peter – og os – den menneskelige status tilbage. Peter var netop den discipel Jesus ønskede sig. Det ufuldkomne menneske. Det typiske menneske.

Det er ingen kunst at elske det fuldkomne. Men Jesus elsker mennesket – ikke et fuldkomment vrangbillede. Jesus ser mennesket som det er – og i Jesu øjne bliver vi mennesker – hverken mere eller mindre.

Og hvor vi end går hen – så går han der med os. I alle aspekter af det risikofyldte liv. Med Peter til døden i Rom. Med os – forhåbentlig knap så dramatisk. Med os – ad den vej vi hver især vandrer.

Landemodeberetning 2022

Af Thomas Reinholdt Rasmussen

Med udgangen af oktober 2021 gik stiftets 58. biskop Henning Toft Bro på pension. Han skal her takkes meget for det store arbejde, han har gjort for stiftet og folkekirken, hvor bare Folkekirkens Hus og projektet Sjælesorg på Nettet, er områder, der bærer hans gode aftryk.

Ved indgangen til december kunne undertegnede så træde ind i bispeembedet som stiftets 59. biskop. Indtrædelsen skete midt i snestorm og tilspidsende corona, og det sidste betød, at festlighederne omkring bispevielsen, der var planlagt til d. 12. december, måtte nedskaleres. Alligevel blev der afholdt en både nærværende og intens bispevielse i domkirken, og selve festgudstjenesten og festlighederne måtte udskydes til 5. juni i år. Tak til hver og en af jer for opbakning og venlige hilsener.

Året er således gået med at rejse rundt i stiftet. Jeg har prædikeret i stiftets 14 provstier og også talt i lige så mange. Alle steder er erfaringen, at man er glad for at være kirke på lige netop det sted, man er. Der er stor interesse for kirke og kristendom, og man vil kæmpe for sin kirke og for sin lokale præst. Det er godt.

Det er klart, at folkekirken i disse år er inde i de samme struktureforandringer, som resten af samfundet. Folkekirken er ikke en ø, som tidens strøm går uden om. Også folkekirken må opleve, at lokalsamfundet forandrer sig, og at handlende forsvinder og skoler lukker. Det tvinger os til at tænke os om. Og at stille os selv spørgsmålet om, hvorledes vi er folkekirken på dette sted. Stiftets 47. biskop P.C. Kierkegaard – Søren's kloge storebror – havde gjort det til sit motto, at der ikke måtte være et sted i landet, hvor evangeliet ikke kunne høres. Et motto, som jeg gerne vil gøre til mit eget. Hvis folkekirken ikke er lokalt forankret, dør den. Folk, som de er flest, har ingen eller meget lille interesse for kirkeorganisationen, men deres lokale kirke og deres lokale præst er ganske afgørende. Det er i mødet, også nogle gange i mødet en til en, at folkekirken lever

Thomas Reinholdt Rasmussen ikklædes bispekåben for første gang til bispevielsen den 12. december 2021. Foto: Lars Horn, Baghuset.

*Procession ind i domkirken
ved bispevielsen.*

Foto: Lars Horn, Baghuset

og har sin berettigelse. Det er mødet, der er afgørende. Derfor skal præsterne også huske på, at vi får betaling for at have tid nok. Vi må ikke have så travlt, at vi ikke har tid til at standse op, når et menneske kontakter os. Vi skal have tid til samtaler og møder med mennesker, for det er også her, at folkekirken er afgørende.

Præstesituationen

En af de største udfordringer for folkekirken generelt, og sandelig også for Aalborg Stift, er præsterekruttering. Det er måske som om, at det er blevet måske lidt bedre, for det er i hvert fald glædeligt, at vi har færre embeder ude i tredje opslag end vi havde år tilbage. Vi kan også glæde os over, at selvom at der er få ansøgere, så er de af høj kvalitet, og vi ansætter virkelig dygtige præster i disse år.

Men det er et konstant fokuspunkt, og vi kan så også høre, at andre områder i samfundet: hospitalsvæsenet, forsvaret og andre, også spørger efter arbejdskraft.

Rekrutteringsspørgsmålet er et stadig vedvarende emne, som der allerede året igennem har været afholdt mange møder og undersøgelser om. Det holder ikke op foreløbigt, hverken i Aalborg stift eller på landsplan.

Derfor må vi også til at gennemtænke præsteembedet igen i disse år. Hvor mange opgaver kan vi lægge i præsteembedet? Også hvis præsten, på grund af få eller manglende ansøgere, skal dække mere end sine egne sogne. Hvad er det umistelige i præsteembedet? Hvad er præstens kerneopgaver? Hvad kan løses af andre? Det er nogle af de ting, som det tvinger os til gentænke, og derfor tvinger situationen os også til at gennemtænke præsteembedet både arbejdsmiljømæssigt og også teologisk og kirkeligt. Embedsteologien kommer for os alle i de kommende år til at stå højt på dagsordenen.

I det hele taget trænger vi til at gennemtænke embedsforståelsen og til at se præsten også som bærer af et embede, der medfører både ansvar og befrielse. Vi skal alle tage embedet på os.

Det er glædeligt, at der er åbnet en ny vej til præsteembedet, nemlig den såkaldte §1a-uddannelse, hvor man bygger oven på en i forvejen akademisk uddannelse med en treårig teologisk efteruddannelse. Universiteterne løser opgaven på forbilledlig vis, og fornemmelsen er, at de, der går på denne linje, hænger ved. Vi kan glæde os over, at vi har forholdsvis mange fra Aalborg stift på den nye uddannelse, og håbet er selvfølgelig, at de bliver i Aalborg stift og søger embede her, når de er færdige. Vi er i hvert fald klar til at tage imod dem. En af grundene til at vi har så mange på den nye uddannelse, skyldes Teologisk Voksenundervisning i Aalborg stift, og jeg vil her gerne takke bestyrelse og lærere for arbejdet, og opfordre til, at man får lokale folk i sognet, der har kirkelig og teologisk interesse til at deltage. Det kan åbenbart også været en vej ind i et nyt arbejdsliv.

Det afgørende er, at de netop i kraft af en tidligere akademisk uddannelse har lært at forholde sig ret i de mange spørgsmål, der kan opstå. Og derudover bliver de skolet i teologien, som de skal fortsætte med resten af livet – lige som alle os andre. Min gamle professor på Københavns Universitet, Theodor Jørgensen, sagde, at han jo sådan set vedvarende var teologisk student. Sådan skal vi også se på os selv.

Men derfor ses der også med bekymring på regeringens nye forslag om at ændre uddannelsen fra fem til fire år, således at kandidatdelen på teologi-uddannelsen nedjusteres fra to til et år. Godt nok lyder argumentet, at der tilføres flere timer, men et universitetsstudium er ikke en skole, hvor man sidder den af i timer. Det er fordybelse og samtale, også for at skabe en

teologisk kultur og et vokabular, som betyder, at man selvstændigt kan tilegne sig nye teologiske og faglige, pastorale færdigheder. Vi kommer til at gøre indsigelse mod denne reducering af uddannelsen, selvom jeg godt er klar over, at man ikke selv ser det således. Det er helt afgørende for folkekirken og for en nærværende forkyndelse at have dygtige og veluddannede teologer; således også præster, der er en del af samfundets uddannelsesstruktur.

Endelig er den store udfordring, at også Aalborg stift skal afgive præstestillinger til de andre stifter. I år skulle vi afgive 1,35 stilling, og frem til 2027 skal vi afgive to stillinger mere. Det skal vi nok få løst, men det sætter naturligvis præstefordelingen under pres.

Det nye IT-skrivebord

Der arbejdes i disse år på et nyt intranet for folkekirken til afløser for den gamle digitale arbejdsplads. Projektet er for hele folkekirken og ikke Aalborg Stift, men det er forankret her i stiftet. Således bruges en del arbejdskraft her i stiftet på dette projekt.

Det afgørende er, at det er indbydende og brugervenligt, og en af de væsentlige ting er, at langt størsteparten af oplysningerne ligger i et åbent net, som således kan tilgås af alle. Man skal således ikke bruge kode og andet for at kunne tilgå det. Det er brugervenligt, og det er også indlysende, for langt størsteparten af de ting, der kan findes på intranet, er ikke hemmelige. Det er vejledninger og lignende. Kun en begrænset del, som for eksempel vedrører lønforhold, skal der bruges kode til.

Planen er, at den nye portal skal gå i luften i løbet af 2023, og vi vil således have én indgang til folkekirken. En journalist spurgte mig om folkekirken nu skal til at tale med en røst, og det er jo slet ikke tilfældet. I lovgivningsforhold er vi

selvfølgelig og forhåbentlig ens. I arbejdet med og fortolkningen af evangeliets konsekvenser er der naturligvis frihed. Men det er en anden sag, der ikke vedrører det nye intranet.

Frihedsspørgsmålet

Det får mig til at tage spørgsmålet om friheden op. Det har været omdrejningspunktet for mange af de offentlige debatter i år. Det vedrører for eksempel præsters ret til at vie personer af samme køn. Det vedrører debatten om kvindelige præster.

Det forunderlige i årets debatter, er, at jeg mange gange er blevet kontaktet af journalister om disse spørgsmål, men ikke én af dem har spurgt ind til frihedsbegrebet. Det forbløffer mig lidt. Og det er også som om, at andres frihed bliver betragtet som en indskrænkning for mig. Vi mangler en grundlæggende debat om frihedsbegrebet og det gamle slagord ”Frihed for Loke såvel som for Thor”. Og samtidig en samtale om ikke nødvendigvis flertallets forhold til mindretallet, men også om mindretallets forhold til andre mindretal, for det er ofte der, det brænder på. Hvorledes forholder mindretallene sig til hinanden?

Samtidig skal vi være tydeligere i definitionen af folkekirke. Vi er ikke en statskirke, men en folkekirke, der er båret nedefra. Derfor kan staten ikke diktere præsternes forkyndelse. Præsterne vælges af menighedsrådene, der vælger den præst, som de synes repræsenterer den evangelisk-lutherske forkyndelse hos dem.

Og her er vi ved et kernepunkt: Det handler om menighedsrådenes kaldsret. Og her skal man være varsom, for det er virkelig et demokratisk maskinrum, som man nødtigt skal røre ved. For hvis man rører ved det, har det påvirkning ud i andre dele af samfundet. Menighedsrådene vælger præster efter forkyndelsen og intet andet. For

hvad skal en evangelisk præst måles på, hvis ikke på forkyndelsen? Hvad er der andet at sige?

Og præster har altså ikke samvittighedsfrihed, selvom det ofte siges sådan. Præster er bundet af det Ord, som de har hørt. Da Martin Luther, uden sammenligning i øvrigt, stod foran kejseren på Worms i 1521, kunne han ikke tilbagekalde sine holdninger og skrifter, for hans samvittighed var, som han udtrykte det, bundet i Guds ord.

Der er ikke tale om samvittighedsfrihed, man skal forkynde det ord, man har hørt og man er bundet af. Men menighedsrådene har kaldsret. Det må være det afgørende argument.

Lovforslag

Jeg var inde på det nye intranet før, og dets forankring i Aalborg stift. Ligeledes har Aalborg Stift ansvaret for den såkaldte Planafdeling, hvis opgave er at screene nye bygningsforslag i forbindelse med opførsel af for eksempel vindmøller i nærheden af kirkerne.

Det er en ren verdslig opgave, som staten har lagt ud i stifterne, og som handler om forvaltning af kulturarv.

Dette gøres nærsomt og dygtigt, men det er også klart, at det i disse år støder mod det berettigede krav om den grønne omstilling. Også folkekirken er en del af den grønne omstilling, som er helt nødvendig. Det skal der ikke herske tvivl om. Vi må og skal både energi- og klimaoptimere. Og dette sigte er et væsentlig – også for planafdelingen. Der skal balanceres og afvejes, hvilket sker i det enkelte stift.

I sommer kom et lovslag i høring. Det var det lovforslag, som var blandt andet var en udløber af den folkekirkelige forsøgsordning, som har

kørt i nogle år. Høringen var over lov om ændring af lov om menighedsråd, lov om folkekirken økonomi og lov om forsøg i folkekirken.

Lovudkastet åbner op for øgede samarbejdsmuligheder på kryds og tværs i Folkekirken. Det er godt. Men det har i lovforslaget nogle konsekvenser. Det åbner op for at flytte opgaver ud af sognene, væk fra det lokale, væk fra sognet. Det vil i mange tilfælde medføre øget professionalisering, og dermed behov for flere ansættelser især i provstierne og stiftet. Det vil igen medføre færre ligningsmidler i den enkelte kirkekasse.

Både stifter, stiftsråd og andre afgav høringssvar, og selv rejste jeg i mit høringssvar den bekymring, at magten i folkekirken flyttes opad. Når man løfter magten opad, så bør tilsynet følge med. Hvis provstierne eksempelvis skal administrere bygninger (præstegårde) i stedet for menighedsrådene, så bør stifternes tilsyn udvides til at omfatte disse områder da det også handler om f.eks.

rekruttering af præster i form af ordentlige præstegårde. Stifterne bør således have samme tilsyn og indsigelsesmulighed overfor provstierne, som provstierne for nuværende har overfor menighedsrådene. Der savnes således generelt en drøftelse af stiftets tilsyn og evt. udvidede tilsyn, hvis provstiet får yderligere beføjelser.

Lovforslaget var i det hele taget båret af et særligt kirkesyn, som er fuldt legitimt, men som er væsentlig at samtale åbent om. Vi skal tale om hvilken kirke, og derved også folkekirke, vi ønsker. For Aalborg stift er det ganske afgørende også i et større folkekirkeligt perspektiv, at menighedsrådene fastholdes som folkekirken

” *Hvor mange opgaver kan vi lægge i præsteembedet? Også hvis præsten, på grund af få eller manglende ansøgere, skal dække mere end sine egne sogne. Hvad er det umistelige i præsteembedet?* **”**

*Biskop Thomas Reinholdt Rasmussen holder i Folkekirkens Hus sin første landemodeberetning.
Foto: Lars Horn, Baghuset.*

omdrejningspunkt. Således anser jeg også ansættelsesretten som en central del af det at være menighedsråd. Det betyder ikke, at man ikke kan ansætte folk til den praktiske styring. Men personale ansættes i menighedsråd.

Bekendelsesskrifterne

Der har i løbet af året været en debat om folkekirkens bekendelsesskrifter. Det kan man kun hilse velkommen. Det er i en luthersk kirke ganske nødvendigt hele tiden at sætte troen på debat, så at vi ikke fastfryser i et særligt historisk udtryk.

Særligt den lutherske bekendelse Confessio Augustana fra 1530 har været under beskydning. Bekendelsen er en del af folkekirkens beken-

delsesskrifter og således også det, der gør, at folkekirken er en del Grundloven.

Jeg skal ikke her åbne for debatten igen, for den har mange forskellige facetter og sider. Men blot i forholdet til bekendelsen vil jeg nævne to ting, en særlig og en almen.

Den særlige vedrører dåben i artikel 9. Når denne artikel nævner, at dåben er nødvendig til frelse, så gør den det i et opgør med de såkaldte gendøbere, der anbragte frelsens mulighed i mennesket selv. Så når bekendelsen slår fast, at dåben er nødvendig til frelse, er det ikke et postulat om at udøbe per automatik fortabes. Sådan kan bekendelsen ikke læses. Det er et udsagn om at frelsen er Guds alene. Det kaldes at læse i kontekst.

Og det bringer mig til en almen betragtning. Hvad er kernen i Confessio Augustana? En historisk betragtning vil måske sige artikel 7, som handler om kirken, for det er ganske afgørende for reformatorerne i den historiske situation at slå fast, at de er også kirke.

Men ellers vil man med god ret pege på artikel 4 om retfærdiggørelsen. Det er også den artikel, hvormed den evangelisk-lutherske kirke står og falder. Det handler om, at menneske uforskyldt møder Guds nåde i Jesus Kristus.

Den artikel giver lys til alle andre artikler. Det er den artikel alt andet skal måles på. Ud af den udledes kirkeforståelse, embedssyn og alt andet. Det er den artikel, der sætter rammen.

Lad os endelig debattere bekendelser og teologi. Meget gerne og lad os gøre det i en tryk for forvisning om at retfærdiggørelsesartiklen betyder, at der er vide rammer og højt til loftet. Ingen behøver at være nervøse for et bekendelsespoliti. Det ville også ligge en grundtvigsk farvet kirke meget fjern.

Men debatten peger også på det kommende liturgiarbejde, som skal sættes i værk. I de kommende år skal et arbejde igangsættes om dåben og nadveren, men også om tilsynet, og måske nedsættes et liturgisk forum. Det bliver en spændende tid, for folkekirkens liturgi er også en del af folkekirkens identitet. Det er her afgørende, at alle inddrages i arbejdet, som vi kan udføre et godt arbejde som folkekirke. Arbejdet er i sin vorden, men i løbet af det kommende år, vil man kunne se hvorledes det konkret udmønter sig. Det bliver spændende.

Det mellemkirkelige arbejde

Året har ikke alene budt på gode møder og gudstjenester rundt om i sognene. Det har også budt på mellemkirkeligt arbejde, som senest har udmøntet sig i et besøg fra Tanzania.

En gruppe fra kirken der brugte to uger i Aalborg stift, og rundt om i kirker og sogne, og var også forbi til en festlig dag og aften i bispegården.

Det er i denne tid meget betydningsfuldt, at vi også møder kirker med andre former for kirkelighed og liv end vores egen. Året har jo også budt på mødet med flygtningene fra Ukraine, og mange af stiftets kirker har åbnet deres døre for dem i form af elementær hjælp, andagter og gudstjenester. Det vil jeg gerne takke for.

Det mellemkirkelige arbejde og det økumeniske arbejde må meget gerne prioriteres i stiftet, og det ser jeg meget gerne mere af. Det er meget væsentligt, at vi møder hinanden og udveksler synspunkter. Mange af de nye borgere, der kommer til landet, er kristne, og folkekirken er nødt til, hvis den vil være folkekirken, altså kirken for og i det folk, den er i blandt, også at være kirke her. Det kan sine steder betyde en anden folkekirke, end vi er vant til, men sådan må det være, når kulturer mødes. Folkekirken er kun folkekirke, når den er det sammen og med det folk, der bor i landet.

Udblik

Som konkrete arbejdsopgaver udover præstefordelingen og liturgiarbejdet det næste år, er ansættelse af ny religionspædagogisk konsulent. Den religionspædagogiske konsulent er en væsentlig medspiller for præster og sogne i arbejdet med undervisning, som fylder mere og mere i disse år. Og her taler vi om undervisning på alle niveauer. Det er en undervisning, som kan blive yderligere kvalificeret gennem arbejdet med den religionspædagogiske konsulent, som vi håber snart kommer på plads. Det er som sagt væsentligt arbejde. Der er ingen tvivl om at undervisningsarbejdet kommer til at fylde mere og mere. Og det skal have vores fokus.

Desuden arbejdes der med en ansættelse af arbejdsvejleder for præsterne. Præstearbejdet kan været udfordrende, og der er behov for sparring med et dygtigt menneske, der kender arbejdet indefra. Denne ansættelse håber vi også snart vil kunne finde sted. Det er en ansættelse, som stiftsrådet står bag, tak for det.

Vi må ikke springe fra tue til tue i tidens spørgsmål om at være folkekirke. Vi må ikke drage forhastede beslutninger om præstestillinger og deres placering. Derfor er det mit håb, at vi igen får sat strøm til strukturarbejdet i stiftet, så at vi får en mere langsigtet plan for stiftet og måske bedre kan træffe de rigtige beslutninger også på længere sigt. Det kræver en samtale om hvad vi vil som Aalborg Stift. Hvor skal stiftet bevæge sig hen og hvilket udfordringer står vi overfor? Derfor er det mit ønske, at strukturarbejdet påbegyndes igen i løbet af det kommende år, for at kunne have et kvalificeret forum at drøfte disse ting i. Folkekirken er som sagt ikke en ø, men rammes også af tidens strøm og de trends, som ofte er som ustoppelige floder. Hvordan forholder vi også til dette? Hvorledes træffer vi de rigtige beslutninger for folkekirken og derved for forkyndelsen af den levende Guds evangelium i Jesus Kristus? Det er opgaven.

Det har været en glæde at tingene har kunnet fungere igen efter corona. Vi har afholdt stifts-menighedsmøde og stiftspræstemøde. Det har været glædeligt at mødes igen. Det vil vi fastholde

Et særligt fokusområde er folkekirkens arbejdsmiljø. Der har været en del kritiske indslag og arbejdsmiljøet skal tages meget alvorligt. Det skal været sundt at gå på arbejde også i folkekirken. Vi kan glæde os over stor tilfredshed med arbejdet blandt folkekirkens ansatte, men det må også til stadighed været en opgave at forbedre arbejdsmiljøet. Der gøres en kæmpe indsats

i menighedsrådene, hvor kontaktpersonerne gennemfører APV for medarbejderne. Der finder en stor kursusvirksomhed sted for at ruste dem til denne vigtige arbejdsgiverrolle. Der etableres mange steder ERFA-grupper for kontaktpersonerne, så de kan sparre med hinanden. Hele tiden fokus på det er den rette vej.

Tak

En dag som i dag føler jeg en stor trang til at sige tak. Ikke mindst at sige tak til de utallige sogne, der i løbet af året har inviteret mig ud, og den gode måde I har modtaget mig på. Tak til menighedsrådene for det og for det gode arbejde, I gør i det lokalområde, der er jeres.

Desuden vil jeg gerne takke Stiftsrådet med formand Karsten Konradsen i spidsen for muntert og godt samarbejde, og for den store entusiasme, der lægges i det helt konkrete arbejde i udvalg og fora.

Der skal også i dag lyde en meget stor tak til Stiftsadministrationen. I har været hårdt spændt for med to festgudstjenester, og en ny biskop, der spørger om alt. Tak for jeres gode arbejde og tålmodighed, og ikke mindst tak til Stiftskontorchef Helle Hindsholm, uden hvem jeg slet ikke kunne virke i dette embede.

Jeg vil også gerne takke vores nye stiftamtmand Trine Hede. Tak for de både indholdsrige og fornøjelige samtaler, vi har haft indtil nu. Jeg glæder mig meget til samarbejdet. Helt konkret er mødet mellem stiftamtmand og biskop måske det tydeligste tegn på forholdet mellem stat og kirke. Det er ikke et ægteskab, men en gensidig påvirkning. Kirken skal holde staten fast på at være stat og netop ikke kirke. Staten skal holde kirken fast på, at der er et liv uden for murene.

Der skal også rettes en tak til præster og provster. Tak for jeres med og modspil og tak

Biskop Thomas Reinholdt Rasmussen prædiker ved bispevielsen. Foto: Lars Horn, Baghuset.

for jeres vilje til at forkynde evangelium på rette måde og i rette tid. Og tak til de mange andre ansatte, der også er med til at løfte denne gode og store opgave. En særlig tak også til provst Line Skovgaard-Pedersen for prædiken her ved gudstjenesten i dag.

Evangeliet skal forkyndes. Evangeliet om friheden og frelsen i Jesus Kristus. Vi har lige så meget brug for at høre det i vores tid, som generationerne før os havde det.

Der skal tales til frihed, frimodighed, håb og glæde.

Og lad mig derfor afslutte med det vers, som vi også indledte med ved gudstjenesten i dag:

*O Gud, som har din kirke
grundfæst på dette sted,
du selv alt godt udvirke
her i din menighed!
Lad her os i dit hus
i troskab mod dig vandre
og følges ordets lys!*

Tak

Biskop fejret med royalt besøg

H.M. Dronningen deltog pinedag i festgudstjeneste i Aalborg Domkirke Budolfi, hvor flere end 350 fremmødte fejrede biskop Thomas Reinholdt Rasmussen.

Pinsesolen strålede over Aalborg, da H.M. Dronningen den 5. juni 2022 gæstede Aalborg Domkirke Budolfi til den længe ventede festgudstjeneste for biskop Thomas Reinholdt Rasmussen.

Anledningen var bispevielsen i december 2021, der – på grund af corona – blev gennemført i et mindre format end først planlagt og uden mulighed for stor festligholdelse.

Sammen med landets biskopper, kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen, repræsentanter fra det officielle Aalborg, stiftets provster, præster og medlemmer af menighedsråd, deltog Hendes Majestæt Dronningen i festgudstjenesten, der traditionen tro blev indledt med en procession af biskopper fra Danmark og det øvrige Norden og stiftets provster.

”Uden ånd er der mistro og mistillid”

Peter Skov-Jakobsen var som biskop i Københavns Stift den, der stod for ceremonien, da Thomas Reinholdt Rasmussen blev indsat som biskop i december 2021.

Ved festgudstjenesten i dag holdt Peter Skov-Jakobsen tale for sin nye kollega, hvori han påpegede, at hvor ånden ikke er, går der dybe skår i menneskeheden:

– Ånden sukker i verden. Den længes efter friheden og sandheden. Den længsel er vi fælles om som mennesker. Ånden er oppe imod ufrihed og gør oprør mod mægtige og autoritære. Over alt, hvor mennesker forsøger at manipulere hinanden, gør Ånden oprør.

Læs hele talen fra Københavns biskop her:
Thomas!

”Og også Ånden kommer os til hjælp i vor skrøbelighed. For hvordan vi skal bede, og hvad vi skal bede om, ved vi ikke. Men Ånden selv går i forbøn for os med udsigelige sucke.” (Romerbrevet 8,26)

Når det handler om Ånd, hvor skal man så egentlig begynde? Ånden er vi heldigvis fælles om. Den binder os sammen. Hvor den ikke er, går der dybe skår i menneskeheden, og vi ser på hinanden med mistro og mistillid, og vi får svært ved at se øje til øje.

Ånden er Guds nærhed og tilstedeværelse i verden. Jeg kan ikke andet end tro, at Ånden binder os mennesker sammen – ikke kun de kristne – nej, hele menneskeheden er fælles om Guds Ånd, der tager bolig i os og bliver en bro for sandhed, forståelse og menneskelighed.

Når Ånden berører vores følelse eller vores forstand mærker vi, at vi er taget ud af intettheden – vi er ikke overladt til tilfældigheden eller til forfærdelsen, men vi er dybt forbundne med livet selv, og at det er en lykke, at vi lever.

At forstå hinanden, den anden, ved vi fra vores hverdag er dybt kompliceret og kræver vores opmærksomhed, selv om vi har sprog. Men vi ved også, at vi forstår uden om sproget. Vi forstår godt børnene i de år, hvor de er uden sprog, men famler efter lyde, der bliver til ord, til sætninger, til meninger – eller vi forstår det menneske, der ikke magter sproget eller tanken.

Jeg kommer altid i tanke om Torben her ind under pinsetid. Han lærte mig noget om at forstå hinanden, om Ånd. Torben havde aldrig stået på sine ben. Han talte kun med stort besvær og måtte have hjælp til alt. Vi blev naboer i nogle år. Vi sås hver dag ude på trappen, inden han skulle ud på sit dagcenter, og udvekslede bemærkninger. Hans forældre var geniale til at oversætte ham uden, at man opdagede det. De tolkede helt diskret.

En aften efter et beboermøde, mens hans far baksede ham ned ad trappen i kørestolen til hans lejlighed, sagde han ”Godnat og tak for i aften” – og jeg svarede ”godnat – og i lige måde, Torben”. Fra Torben kom der et lille hyl, som var blandet med en latter.

Han mærkede det, og jeg mærkede det! Vi havde forstået hinanden for første gang uden tolk. Vi havde lært hinandens sprog. Torben lærte mig sprogets og Åndens mirakel.

Et par år bagved skærme, et par år med fællesskab, men på afstand, har lært os, at allerbedst er det, når vi kan være sammen fysisk, for vi skal have hinanden i øjnene, i ørerne, og vi skal kunne ”mærke” hinanden for rigtigt at vinde forståelse for hinanden.

Vi tror på, at Gud blev en del af vores verden, tog bolig her i tilværelsen. Ånden forbinder os

Foto: Michael Bo Rasmussen/Baghuset

med Kristus, Guds søn som lærer os alt om, hvad det er at være menneske. Vi betragter ham og bliver med et klar over, at Ånden hele tiden bevæger os, forandrer os, minder os om, at verden kan blive anderledes.

Han beder os om hele tiden at huske, at Ånden blæser derhen, hvor den vil, og at den kan findes hos vores modstandere. Den lærer os, at vi kan tage fejl. Den lærer os at være lydhør over for det andet menneske. Den lærer os at turde tale om sandheden, men at vores tankesystemer også kan

bryde sammen – og at det er godt, at vi f.eks. får nye billeder på Gud. Religionskritikken er værdifuld (Theissen), fordi vi tvinges til eftertanken.

Ånden sukker i verden. Den længes efter friheden og sandheden. Den længsel er vi fælles om som mennesker. Ånden er oppe imod ufrihed og gør oprør mod mægtige og autoritære. Over alt, hvor mennesker forsøger at manipulere hinanden, gør Ånden oprør.

Politik, vores fælles drøftelse af de fælles anliggender, er også en del af Åndens virken i

verden. Politikken sørger for at sætte regler op i vores samfund for at skabe fred og forståelse, og Ånden sukker, når krig og anarki bryder ud (Theissen). Ånden vander sig også, når det ikke er sådan, at få har for meget og færre for lidt. Menneskene skal ikke forarme hinanden og gøre livet umuligt, og vi skal ikke manipulere hinanden og misbruge visdom. Ånden forbyder os at fremme løgn og få hadet til at flamme op.

Ånden er ikke tvang – den er frihed og medmenneskelighed. Vi ved det fra Kristus.

Og så måske det vigtigste. Når Ånden sukker i os, mærker vi også, at det er evnen til opmærksomhed, der er væsentlig i vores liv – evnen til at åbne os for den anden, for verden, for kunsten, for den nødlidende, for sorgen og glæden.

Det hedder sig, at den tyske forfatter Thomas Mann engang holdt et foredrag på Paris' navnkundige universitet, Sorbonne om øst- og vest-situationen. Tilhørerne hujede og trampede, når han sagde noget om øst. De jublede, når han sagde noget om vesten. Thomas Mann afbrød mødet og frabad sig tilråb. Han kunne ikke holde råberiet ud på dette Åndens sted, hvor det var eftertanken, der skulle være i centrum, og ikke slagordenes og klicheernes hidsige brølen.

Han afskyede propagandastøj – han havde måttet flygte fra den – han vidste, at denne uåndelighed kunne gøre et samfund vulgært og ødelægge menneskeheden.

Vi kender til støjen i vores verden. Vi kender til råberiet, og derfor tror jeg

også, de fleste af os kender til længslen efter den menneskelighed, barmhjertighed og den tålmodighed, som Jesus altid efterlader verden med. Her er et menneske, der på enestående vis kunne skænke sine medmennesker opmærksomhed og gøre dem til en del af livet. Egentlig kan vi ikke berige hinandens liv mere end ved at skænke vores medmennesker opmærksomhed.

Den store danske teolog Knud Hansen citerer et sted et kinesisk digt, der er et par tusind år gammelt og som udtrykker Åndens suk og længsel i verden: "...kun i stilheden er der opmærksomhed. Kun i stilheden kan du åbne dig for verden, over for din eskede, og over for menneskene, over for Gud og over for udsigten hinsides de fjerne bjerge."

Peter Skov-Jakobsen
Biskop over Københavns Stift

En forsinket tak fra biskoppen

Biskop Thomas Reinholdt Rasmussen gik på prædikestolen og mindede om, at pinsen, Helligåndens fest, også er en fest for fornyelsen.

– Vi skal passe på ikke at forsvinde ind i fortiden både i vores eget liv og i kirkens liv. Fortiden er en guldgrube af viden og tanker, som vi skal tænke med på. Men vi må ikke lade fortiden bestemme over det liv, vi har nu. For Gud gør alting nyt.

Læs hele biskoppens prædiken her: Ved at leve sætter vi os spor. Vi sætter spor i hinanden. Vi sætter spor i det liv, vi lever. Vi sætter spor i historien.

Sporene i historien kalder vi for tradition, og den kan både være befriende og trykkende.

På samme måde kan vores egne spor i livet være både befriende og trykkende. Nogle hændelser og oplevelser husker vi med glæde, fordi de var gode, og fordi de fik livet til at folde sig ud, og andre kan trykke os til jorden, fordi livet forkrøblede og blev til langt mindre end vi regnede med.

Både i det store perspektiv og i det mindre perspektiv kalder historien på os, og trækker i os på både en gode og sikkert også en mindre god måde.

Når en institution som kirken har været i historien i snart 2000 år – siden den første pinsedag – så er der også spor som er mindre heldige og mindre gode. Spor som man godt ville være foruden.

Således er det være i verden. Traditionen kalder på os og truer også nogle gange med at kalde os tilbage til et mørke, som vi gerne ville være foruden.

Men omvendt så er vi i en kirke – en evangelisk kirke – hvor det afgørende altid er nutiden. Det er her og nu, at børn bliver båret til dåben, og det er her og nu, at vi tages til alters. Kristendom er altid evangelisk set nutid. For det er her, vi møder vor Herre og det er her vi møder evangeliet.

Traditionen har evangelisk set en helt anden placering. En mindre placering. En placering, som ikke vejer med samme tyngde som nutidens møde med den levende Kristus ved dåb og nadverbord.

Hele tiden begynder vi på ny, som det også siges af en klog mand et sted. Altid at begynde på ny. Altid møde Guds kærlighed ved døbefont og alterbord på ny. For den spændende fortid, hvor der sandelig kan mødes mange gode tanker, er altså fortid. Det er ikke i fortiden, vi møder Gud. Det er nu.

Således skal vi også, som Jesus siger det i dag, møde kærligheden i ham. Møde den som en befriende kærlighed. For det er pinse – Helligåndens fest – og hvad er ånd andet end forhold og relation? Og hvad er kærligheden andet end en levende relation? Og hvad er tilgivelse andet end en fornyet relation?

I kirken kan vi bruge store ord som ingen andre steder, og derfor har vi også et udtryk, der hedder syndernes forladelse.

Syndernes forladelse er, at fortiden bliver til historie. Hvis fortiden ikke er tilgivet, så lever den iblandt os. Hvis vi har gjort noget, som tynger os til jorden, så, er det fordi tilgivelse ikke har gjort det til historie. Så lever fortiden stadig hos os, som tyngende fortid.

Syndernes forladelse er at gøre fortiden til historie.

Den dårlige hændelse vil for altid være en del af mit liv, men den tynger ikke mere. Det er syndernes forladelse: i kærlighed at gøre fortiden til historie og sende os ind i nutiden. I den nutid, hvor vi vedvarende møder Gud.

For det handler om at være i ham, som han er i jer, og at tage del i den kærlighed, der altid sender os ind i nutiden. Altid sender os ind i den verden, hvor vi er levende med hinanden i det liv, som Gud har givet os.

Det er pinsedag. Det er Helligåndens fest. Derfor er det også en fest for fornyelsen. En fest for at det liv, vi lever, og som vi ofte skrumler rundt med, fordi det både er besværligt og tyngende, at det kan fornyes.

For vi tror på en Gud, der gør alting nyt. Det er det, vi kalder for syndernes forladelse, at livet bliver nyt for os ved, at fortiden bliver til historie.

Vi tror på en Gud, der gør alting nyt. Også gør det nyt for dig og for mig, når vi drukner i skyld og tyngende fortid. Han gør alting nyt.

Vi skal passe på ikke at forsvinde ind i fortiden både i vores eget liv og i kirkens liv. Fortiden er en guldgrube af viden og tanker, som vi skal tænke med på. Men vi må ikke lade fortiden bestemme over det liv, vi har nu. For Gud gør alting nyt.

Det er den konstante fornyelse: at vi ved døbefont og alterbord løftes op igen, og her møder Gud som levende nutid, der tager imod os og giver os sig selv, som den kærlighed, der fornyer verden og os med den.

Så lad os hele tiden holde fast i den tro, at vi tror på en Gud, der gør alting nyt. Det gjorde han for kvinderne ved graven, da Jesus opstod på trods af deres tro. Det gjorde han for spædbarnet ved dåben. Det gør han for os, når vi rækkes brød og vin. Gør alting nyt. Du er med. Du er med ganske uanset, hvad du bærer på. Du er med.

Det er syndernes forladelse. Det er pinse. Det er evangeliet selv.

Amen

*Thomas Reinholdt Rasmussen
Biskop, Aalborg Stift*

Efter prædikenen takkede biskoppen alle fremmødte, H.M. Dronningen, kirkeministeren og bispekolleger fra ind- og udland. Biskoppen sendte også en stor tak til alle præster og menighedsråd i stiftet for deres store arbejde.

Efter festgudstjenesten var Aalborg Kommune og Budolfi Menighedsråd vært ved en kort reception i Folkekirkens Hus.

Af Janni Pilgaard

Stiftsmenighedsrådsmødet 2022: En dag i fællesskabets navn

7. maj 2022 var en dag i fællesskabets navn, da menighedsrådsmedlemmer og præster fra hele stiftet mødtes i Aalborg til en dag med netværk, fællessang og inspirerende foredrag

I Markuskirken i Aalborg høres lyden af glade summende stemmer med forventningen om en god dag, inden gudstjenesten med provst Lise Lundgreen fra Brønderslev Provsti begynder. Gudstjenesten er starten på stiftsmenighedsrådsmødet, hvor alle menighedsråd, provstiråd og præster er inviteret til en fælles inspirationsdag i Aalborg.

Der er fire gudstjenester fordelt på fire forskellige kirker i Aalborg ved de fire provster fra Budolfi, Brønderslev, Frederikshavn og Jammerbugt provstier, som har været med i planlægningen af dagen.

I alt deltager 430 personer. To af deltagerne er Anne Marie Johansen og Kurt Hansen fra Abildgaard Menighedsråd. De deltager sammen med flere medlemmer fra deres menighedsråd og var ikke i tvivl om, at de skulle med, da de fik invitationen. Og de er enige om, at gudstjenesten er en rigtig god start, da det er med til at sætte en god ramme for dagen.

”Selvfølgelig skal vi starte med gudstjeneste. Det er jo det, vi har til fælles,” siger de samstemmende.

AAKC dannede d. 7. maj rammen om stiftsmenighedsrådsmødet 2022. Foto: Lars Horn, Baghuset

Anne Marie Johansen og Kurt Hansen fra Abildgaard menighedsråd tager ny energi til menighedsrådsarbejdet med hjem fra dagen. Foto: Lars Horn, Baghuset.

Deltager for netværk og spændende foredrag

Også efter gudstjenesten er stemningen god, nogle fortsætter fra Markuskirken i bus til AKKC, hvor resten af programmet foregår, andre får forklaret ruten, inden de går i bilerne, mens endnu andre tager turen til fods. Frokosten indtages for manges vedkommende i AKKC, mens andre har valgt cafeer og restauranter i byen for at prøve noget andet.

Anne Marie Johansen og Kurt Hansen har nydt frokosten i AKKC sammen med resten af menighedsrådet fra Abildgaard, og de fortæller gerne om, hvorfor de har valgt at deltage på dagen.

”Jeg har været med to gange før, og jeg kan huske fra tidligere, at det er en rigtig, rigtig god dag, hvor vi både netværker og bliver rystet lidt sammen og hører nogle spændende foredrag,” siger Anne Marie Johansen.

Kurt Hansen har været medlem af menighedsrådet i Abildgaard i 22 år og deltager på grund af traditionen. ”Jeg har været med de gange, der

har været mulighed for det. Jeg kigger også på foredragslisten, og jeg synes, det ser spændende ud,” siger han.

Den lange frokostpause har også givet mulighed for at netværke med andre menighedsråd, og både forhallen og kildeparken nedenfor AAKC fyldes i pauserne af glade deltagere, der taler med både gamle venner og nye bekendtskaber. Heriblandt Anne Marie Johansen og Kurt Hansen.

”Vi har lejlighed til at snakke med andre menighedsrådsmedlemmer om det at være i et menighedsråd og knytte bånd på tværs af sogne, og det er også godt på sådan en dag,” siger Anne Marie Johansen.

Stiftet skal føles som en helhed

Biskop Thomas Reinholdt er sammen med de fire provster afsender på dagens program, og han har glædet sig til at stå i spidsen for første gang:

”Det er stort og spændende. Et af målene med stiftsrådsmødet er, at deltagerne får en oplevelse af, at stiftet er en helhed og føler sig som en del af den helhed, selvom vi er et stort stift geografisk. Og så er dagen selvfølgelig også en anerkendelse af det store frivillige arbejde, som vores menighedsråd laver,” fortæller han.

Personligt glæder Thomas Reinholdt sig både til foredragene og til at få snakket med menighedsrådsmedlemmerne. Og derfor er pauserne også vigtige.

”Der kommer nogle rigtig fine foredrag, vi skal synge sammen, og så skal vi sørge for at få snakket sammen,” siger han, inden han går på talerstolen for at byde velkommen.

Der er forårsstemning både ude og inde

Efter Thomas Reinholdts velkomst tager kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen over med at itale-

sætte forårsstemningen både udenfor og indenfor, hvor vi nu igen kan nyde godt af fællesskabet efter en lang periode med coronaudfordringer.

”Endelig kan vi igen nyde fællesskabet, som særligt i kirken betyder noget særligt,” starter hun og fortsætter med at rose menighedsrådenes særlige rolle i kirken.

”Jeg har stor respekt for folkekirkens opbygning og menighedsrådenes særlige stilling. Der ville ikke været noget kirkeligt fællesskab uden jer. Det har kæmpe værdi for livet og for vores lokalsamfund.”

”I er i alle afkroge af regionen her. Fra Kolle-
rup Sogn, hvor jeg selv er døbt, og helt ud i alle afkroge af Nordjylland. Også der, hvor bussen, Brugsen og børnehaven ikke længere er. Der er I stadigvæk, og det har en kæmpe værdi. For samlingskraften, for livet i det hele taget og for vores lokalsamfund. I er der.”

Ane Halsboe-Jørgensen sætter også fokus på ensomheden og præstationskulturen i samfundet, og hvordan kirkens fællesskab kan rumme de bump, vi alle sammen støder ind i.

”Det er nødvendigt, at vi har den ro og eftertænkksomhed, det rum til at mærke efter. Det fællesskab, der ikke handler om, at ting skal stå stærkt, at vi skal præstere og vise glansbilledet på sociale medier, hvor man skal have flest likes. På mange måder er I det modsatte af alt det. Og hvis der nogensinde har været behov for det modsatte af alt det, så er det i dag.”

Vi er hinandens verden

Efter kirkeministerens tale, er det tid til et mere filosofisk indslag med professor i systematisk teologi ved Århus Universitet, David Bugge. Han fortæller indlevende salen om Løgstrups foredrag på Krogerup Højskole i 1956: ”Vi er hinandens verden”. Et tema, der også taler ind i dagens fællesskabsfølelse.

Biskop Thomas Reinholdt bød velkommen. Foto: Lars Horn, Baghuset

”Vi har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at vi holder et stykke af dets liv i vores hænder” fortæller David Bugge om Løgstrups tilgang til forholdet mellem mennesker. Han fortæller om, hvordan vi kærligt skal tage hånd om hinanden, have hjertet med og handle efter det. Men også at vi ikke kan blande os i et andet menneskes vilje og ikke kan forlange omsorg og kærlighed den anden vej. Man kan ikke elske på kommando.

Hele salen emmer af koncentration i de 45 minutter, David Bugge taler. Det er store ord, der bliver formidlet med en indlevelse og et engagement, som smitter. Også kirkeministeren, som egentlig skal videre, bliver alligevel siddende til oplægget er næsten slut, inden hun haster ud af salen.

Anne Marie Johansen fra Abildgaard menighedsråd er også imponeret: ”Det var rigtig opbyggeligt og inspirerende. Vi kender ham jo godt. Det er sådan, at man jubler, når man ser,

at han er på programmet. Jeg tog især hans tanker om etik versus kærlighed til mig.”

Udvikling af kirkemusikken skal på dagsordenen

Det følgende oplæg og filmfremvisning om Vestervig Kirkemusikskole med opfordring til menighedsrådene om at sende kirkemusikere på efteruddannelse falder også i god jord hos Anne Marie Johansen:

”Det var spændende at høre om alle de tilbud, de faktisk har, og jeg kan godt lide, at der bliver stillet skarpt på kirkemusikken, for det er så medforyndende. Og som menighedsråd fik jeg det ud af det, at det er vores pligt at sende vores kirkemusikere på efteruddannelse. Det var skarpt, at det blev italesat i det her forum.”

Kurt Hansen supplerer: ”Jeg har i hvert fald fået noget information, som jeg ikke havde i forvejen, og det er virkelig godt.”

Vestervig Kirkemusikskole har i dagens anledning fået hjælp fra Presse og Kommunikation, Aalborg Stift til at producere en film om kirkemusikskolens arbejde og en præsentation af to kirkemusikere og deres meget forskellige veje til det arbejde.

Når vi synger sammen, bliver afstanden til hinanden mindre

”Nu er det tid til noget af det, som i den grad samler, for musik og sang er en vigtig del af vores fælleskab,” præsenterer Thomas Reinholdt punktet med fællessang fra den nye højskolesangbog.

Her bliver vi introduceret til en række nye sange af Jens Nielsen med band. Bl.a. ”Et hus at komme til” af Janne Mark og ”Min nåde er dig nok” med tekst af Simon Grotrian. Og der bliver sunget igennem til det flotte akkompagnement af Jens Nielsen, Birgitte Randsted og Michael Derlev.

”Så blev stemningen løftet, og når vi synger sammen, bliver afstanden til hinanden bare mindre,” konstaterer Kurt Hansen efter fællessangen.

”Vi er jo tilbøjelige til at tage de sange, vi kender, og vi skal da have taget hul på de nye sange. Det var en kækommen lejlighed,” tilføjer Anne Marie Johansen.

Rejsen til hjerterummet

Efter en god lang middagspause, hvor der også er god tid til at tale sammen både inde og ude, går Paula Larrain på scenen med aftenens sidste foredrag: ”Rejsen til hjerterummet”. Her fortæller hun sin livshistorie fra familiens flugt fra Chile til Danmark, da hun var ganske lille, henover forældrenes følelse af at være fremmede og udenfor fællesskabet i Danmark og til sin egen følelse af at leve i to verdener; Danmark i skolen og Chile i hjemmet.

Paula Larrain står helt roligt ved talerstolen og fortæller med indlevelse om kultursammenstød og om at finde en dør, der er åben til fællesskab. Bl.a. hos faderens kollega, som byder familien indenfor og får dem til at føle, at de hører til. Hun fortæller om sin egen identitetskrise, hvor hun skal navigere i at være både dansker og chilener,

og så fortæller hun om det mirakel, som fik hende til at tro på Gud, og om hvordan troen har skabt ro i hendes liv. Det er en gribende historie med mange nuancer på identitet, rummelighed og fællesskab, som sætter et flot punktum for dagens program og binder en sløjfe på, at troen og kirkens fællesskab er vigtigt.

Det nytter noget at være i et menighedsråd

Klokken er efterhånden blevet 20.30, og det er tid til at sige tak for i dag. Den del står biskop Thomas Reinholdt for. Han slutter af med en tak til menighedsrådene.

”Det har været en stor dag. Vi har fået talt sammen, grinet sammen og sunget sammen. Vi lever i en tid, hvor der er efterspørgsel efter kirken – også de unge har tillid og tryghed i folkekirken. Der spiller I som menighedsråd en meget væsentlig rolle. Tak for jer. Folkekirken kan ikke være jer foruden. Tak for jeres store arbejde. Det ER bare godt!” slutter biskoppen, der efterfølgende er godt tilfreds med, hvordan dagen er forløbet.

Også Anne Marie Johansen og Kurt Hansen tager hjem til Abildgaard med en følelse af, at dagen blev, som de forventede og ønskede:

”Vi har hørt gode og inspirerende foredrag, vi har mærket fællesskabet ved at synge sammen, og vi har mødt både nye og gamle bekendtskaber. Vi går hjem med god energi og med en følelse af, at det nytter noget at være i et menighedsråd. Vi har haft en rigtig god dag.”

Hvorfor deltager du i stiftsmenighedsrådsmødet?

Hanna Buchwald

Vester Hassing menighedsråd. Er nyt medlem i menighedsrådet.

Dagen i dag er en måde at få en fælles referenceramme på og bygge nye kontakter og relationer. Derudover synes jeg, at det er et spændende program og en lejlighed til at spise god mad og komme tættere på hinanden i menighedsrådet.

Søren Sømød Flou

Solbjerg menighedsråd. Har været medlem i 21 år.

Jeg er her for at møde andre, og jeg møder også mange, jeg kender. Og så synes jeg, det var dejligt at starte dagen med en gudstjeneste i en kirke og med en provst, jeg ikke kender i forvejen.

Ane Sund Katborg

sognepræst i Sulsted sogn og uddannelseskonsulent i stiftet. Har været i Sulsted sogn i 11 år.

Det er godt at få en fælles oplevelse sammen med menighedsrådet, og noget vi kan tage med hjem og snakke videre om bagefter. Programmet er en god blanding af tyngde og lidt let. Jeg elsker at synge, og samtidig har vi også fået noget viden at tage med hjem.

Irene Mejlvang

Serritslev menighedsråd, har været medlem i 6 år.

Det er et meget fint program. Det var godt at starte med gudstjeneste, for det er jo det, vi er sammen om. Kombinationen af oplæg som f.eks. David Bugges, hvor vi får fyldt på med dannelse og livsklogskab og så musikken, er virkelig godt. Det var også fint, at kirkeministeren kom.

Fintænkning fra Medouza

Fotos og tekst af journalist Michael Nørrelund

Han er vokset op med grundtvigianske forældre, men selv har den 59-årige Palle Joest Andersen fra Astrup ved Hjørring altid oplevet Folkekirken som støvet og privilegeret. Hans fars død, en skilsmisse, og en ny forelskelse, har imidlertid gjort den 59-årige grisebonde til en trofast – men kritisk – kirkegænger.

Der er kommet en ny sending grise. Så Palle er 20 minutter forsinket, da han dukker op på parkeringspladsen ved Hjørring Øst Station. Han sætter hånden frem til håndtryk, i den anonyme café i supermarkedet Meny.

”Jeg går sjældent forbi her, uden at købe en ristet hotdog til 15 kroner”, siger han og stiller sig i kø, mens han retter på sin håndflettede, sandfarvede stråhat, med det sorte bånd. Kedel-dragten er byttet ud med et par khaki-farvede shorts og en grøn polo t-shirt. Grisebonden får rødkål på toppen af sit svin i brød, som bliver langet over disken.

Ad de snoede, hullede markveje, viser det sig hurtigt, at det ikke er Guds hus, som Palle kører

imod i sin gamle sorte Ford. Det er ellers vendel-boens forandrede forhold til Folkekirken vi skal snakke om. For halvandet år siden, gik han fra at være en sjælden gæst i de lokale kirker, til nu at sidde bænket næsten hver søndag.

Flere minutter efter vi senest har set andre mennesker, drejer Palle ind ad en lille jordvej i Astrup, hvor bevoksningen bliver tættere. Han parkerer bilen foran et lille sortmalet træhytte.

”Velkommen til Villa Medouza”, siger Palle Joest Andersen, og peger på den 12 kvadratmeter store hytte. Den har faktisk været endnu mindre, men for et års tid siden lavede Palle en tilbygning, som simpelthen hedder ”Meredouza”.

”Vil du have en øl”, spørger grisebonden, og trækker en ranke af dåser op af et rør i jorden?

I den græske mytologi er Medusa kvinden med slanger i håret, som med sit blik kan forvandle mennesker til sten. Historien lyder at Medusa skjuler sig ved verdens ende, men at helten Perseus finder hende, og slår hende ihjel. For Palle er Medouza verdens begyndelse, altså livet *uden* for grisenes stalde. Her drejer samtaler sig ikke kun om de lange marker af kartofler, raps og frøgræs, som han dyrker og sælger. Her fintænker han livets store eksistentielle spørgsmål. I Medouza er der stille, når der ikke lige er fest, og Palle kan sidde og lytte

Palle Joest Andersen foran Mereduoza.

Palle Joest Andersen arbejder i stalden.

til den stille susen fra træerne. Fra sin lille terrasse i Medouza kan han mod vest spejde ud over en sø, og mange hektar grønne marker. Halvanden kilometer mod nord skimtes staldene og laderne, hvor 2000 af hans mange grise befinder sig.

”Dér er min gård”, siger Palle, og peger på den trelængede hvide bygning, som grænser op til staldene.

Han var tre år, da han flyttede ind på gården med sine forældre i 1966. Hans far, Bendix Joest Andersen, var landmand med bare en enkelt ansat. Sønnen Palle har altid malket køer, hakket roer og kørt med traktor og plov. Han husker ikke en tid uden jordens arbejde. Som 21-årig blev Palle selvstændig landmand, og faderen lod ham forpagte en nærliggende gård, som også stod i familiens navn; ”Så kan du gøre som det passer dig”, sagde faderen. Han vidste godt, at Palle havde tanker om vækst, som faderen ikke delte.

I dag har Palle Joest Andersen 11 ansatte på flere matrikler og bor stadig på den fædrene gård. Faderen gik på pension ved årtusindeskiftet.

”Min far og jeg har siddet lige her på stolene i Medouza, og diskuteret om Folkekirken, så det brager. Da mine tre børn var små, var der nærmest ikke råd til et søm på den lokale skole, men når kirken efterspurgte ombygninger, så kom stadsarkitekten valsende og skulle have sit flotte honorar, når der skulle bygges om. Det kunne simpelthen ikke passe, mente jeg. Min far blev indigneret og udbrød, at kirken er en af grundpillerne i det her samfund, og at vi skylder at passe på byens ældste hus. Den idé har nok langsomt vokset sig større inde i mig med alderen”.

Grundtvig og grise

Der stod mindst 20 højskolesangbøger i reolerne i Palle Joest Andersens barndomshjem i Astrup, lidt uden for Hjørring. Biblen var der også, men den blev sjældnere trukket frem. N.F.S Grundtvig var det åndelige forbillede, men digterpræsterne Kaj Munk og Johannes Møllehave havde også prominente pladser i reolen. Moren Birgit Andersen var primus motor i foreningen Kirkeligt Samfund, hvor hun med stædig ildhu trak navne som Erhard Jakobsen, Bertel Haarder og Anker Jørgensen til forsamlingshuset i Astrup. Forinden havde de kendte gæster gerne nydt hakkebøffer med bløde løg og et glas vin i stuen hos familien Joest Andersen. Her sugede unge Palle til sig, når samfundsdebatterne gik lystigt hen over aftensmaden.

Mens Palle var barn, kom den travle landmandsfamilie lidt mere til gudstjenester end den gennemsnitlige dansker. Først da børnene var flyttet hjemmefra begyndte Palles forældre at gå i kirke stort set hver weekend. Palle så man ikke ret meget i Guds hus. Hele vejen fra ungdommen, og op til sin 57 års fødselsdag var

han skeptisk over for Folkekirken. Godt nok var der to år begyndelsen af dette årtusinde, hvor han næsten hver weekend frekventerede diverse kirker på søndage, men det var nærmere en slags research, for at forstå sin søster, som pludselig var blevet meget troende. Hvis Palle skulle kunne diskutere kirkelige forhold og tro, skulle han vide noget om det, mente han.

Palle stod de halvandet år igennem for at komme sin søster nærmere, men oplevede hverken en vækkelse eller åbenbaring, konstaterer han. ”Jeg så ærligt talt Folkekirken som støvet tidsspilde”, fortæller han.

Der skulle et dødsfald, en skilsmisse og en ny forelskelse til, før Palle fik rokket ved den overbevisning.

Lit de parade

Mens Palle fortæller, er hans 86-årige mor ude og cykle på landevejene i Astrup og omegn. Hun bor tæt på sønnens gård, og tilbagelægger op mod 100 kilometer hver uge, selv om øjnene svigter. ”Der er jo el på”, smiler Palle. Ofte følges Palle med sin mor i kirke om søndagen. Han kommer mest i Astrup Kirke, men også Sørig og Bjergby-Mygdal Kirke besøger han indimellem.

Den nye vane opstod for halvandet år siden, og efterfølgende har han ikke misset ret mange gudstjenester. En af de forandrende begivenheder fandt sted den 12. februar 2021. En skarp sol skinnede gennem vinduet, ned på en uberørt skål havregrød. I sin lænestol sad Bendix Joest Andersen og var stille

sovet ind. I sin fars ansigt læste Palle, at den pensionerede bonde var kommet herfra uden smerter og angst. Det var en fredfyldt oplevelse for sønnen. Den hårde frost gjorde, at faderen i en uge kunne ligge *lit de parade* i garagen på et leje. Familie og venner kom på skift, og tog afsked med manden, som havde sat mange aftryk, ikke mindst hos Palle.

”Min far lærte mig ansvarsfølelsen over for byens ældste hus. Jeg lovede ham faktisk, at jeg ville hjælpe til med at passe på kirken efter hans død. Det var meget vigtigt for ham”, siger Palle.

Skilsmisse og forelskelse

Palles kirkegang startede faktisk et par måneder før faderens død. Palle og hans kone gennem mange år, var gået fra hinanden, efter en række hårde år med alvorlig sygdom, og et samliv i opløsning. Palle var blevet forelsket i en anden kvinde, og fra 2020 var han fraskilt.

”Jeg havde jo ikke meget selvrespekt i perioden op til min skilsmisse. Det var frygteligt at se, at det gjorde så ondt på den, man burde elske. Det kunne jo ikke passe, at man ikke kan finde ind til kærligheden igen. Jeg var i krise, men jeg vil ikke sige, at jeg begyndte at komme i kirken, fordi jeg ville lægge alt i Guds hænder. Nej, det her var noget, jeg selv skulle tage ansvar for. Men måske har skilsmissen alligevel haft en større betydning end jeg selv forstår, i forhold til at jeg opsøgte kirkens rum”, siger Palle Joest Andersen.

Velkommen her

Han forliger sig langsomt med tanken om, at bruddet var den bedste løsning, selv om skammen også er hans følgesvend. Skilsmissen var en bombe i Palle Joest Andersens liv, men han blev også kærester med kvinden, Nutch, som han var blevet forelsket i.

I barndomshjemmet i Astrup var rummelighed en kerneværdi for hans forældre, de skubbede ikke nogen væk fra sig. Alligevel var det med bankende hjerte, han skulle præsentere sin nye kæreste for sin 88 år gamle far, og lidt yngre mor.

”Forelskelse og kæresteri hørte jo teenagealderen til, følte jeg, så det var akavet. Mine forældre havde jo kendt min ekskone i så mange år. Alligevel stod mine forældre og ventede på trappen, og havde taget pænt tøj på. Nutch udtales *Nadja*, men det kunne min mor ikke finde ud af. ”Velkommen her *Nudja* – er du ikke forfærdeligt nervøs”, sagde Palles mor.

Palles far nåede at kende Nutch i fire måneder, inden han døde, og de nåede på den korte tid at komme til at respektere og holde af hinanden, siger Palle. Hans mor er fortsat meget glad for Nutch.

”Der viste deres grundtvigianske rødder sig virkelig. Nutch er 52 år og fra Thailand. Hun er buddhist, og driver en massageforretning. Men de var aldrig fordømmende, faktisk tværtimod. Hun var velkommen fra første minut. De var i stand til at rumme og tilgive, og sætte sig i et andet men-

neskes sted, og se, hvad der skulle til for at jeg kunne trække vejret frit”.

Buddhistens kirkegang

Det er to år siden Nutchas og Palle blev kærester. Nu bor de sammen på Palle Joest Andersens gård i Astrup. Nutchas har været i Danmark i 10 år, og har sin egen forretning. Nutchas fire voksne børn lever i Thailand, og parret taler med dem over Skype flere gange om ugen. Palles tre børn er også fløjet fra reden.

”Nutchas er en stor inspiration for mig. Hendes buddhistiske levevis er dybt inspirerende. Hun lever kærligt og omsorgsfuldt. Hun hjælper alle, der har brug for det, og deler det hun ejer. En dag gik hun hen til en fremmed kvinde, og gav hende et kæmpe knus ud af det blå. Hun kunne se, at hun havde kræft. Det er sådan hun er”.

Sammen med Nutchas tager han ind imellem til buddhistiske ceremonier, med hjemmelavet

mad og feststemning. Men langt oftere er det en lokal kirke, parret besøger.

”Hvis jeg skal være helt ærlig, så var jeg nok ikke kommet ligeså ofte, hvis ikke det var fordi Nutchas trækker mig med i kirke. Hun nyder at komme der. Det er ikke mange ord hun forstår af salmerne, men jeg opmuntrer hende med at sige, at det gør jeg sgu heller ikke selv”, konstaterer Palle tørt.

Det er dog en række elementer, som Palle holder af ved sit nye søndagsritual.

”Jeg oplever ind imellem at få fred i kirken. Som selvstændig landmand er det svært at slippe ansvaret. Jeg vil altid have i tankerne, hvordan det går med grisene, hvordan er vejret, hvad laver mine ansatte, og tusinde andre ting. Det ansvar vil jeg aldrig slippe, for det er indgroet. Men i kirken får jeg lidt fred”.

Det er kirkens rum kombineret med præstens ord, som indimellem kan skabe den tilstand hos Palle Joest Andersen.

”Skulle man drømme en hed drøm, så var det jo at være et frit og fredfyldt menneske. Når vi sidder oppe i kirken, og præsten siger ’Gud velsigne dig og bevare dig’, og hvad er det nu, det hedder”? Palle leder efter resten af ordene fra den aronitiske velsignelse. ”Selv om jeg har hørt den 400 gange, den der trobekendelse.... nej velsignelse, så kan jeg ikke huske den ordret. Men jeg kan huske essensen. Når jeg hører den, føler jeg fred. Det er klokkerne og orglet. Det er stilheden. Fordybelsen. Det er alle ritualerne, og at man ikke skal noget andet mens man er der. På den måde får man markeret, at det er søndag. Hvis ikke vi markerer, at det er søndag, så går ugerne bare i ring. Så bliver det bare at tømme opvaskemaskinen, være på Facebook, se fjernsyn og passe grise. Ved at gå i kirke får vi rundet en uge af, og ladet op til den næste der kommer”.

En omgang vælling

Selvom Palle Joest Andersen ofte finder det meningsfuldt at komme i kirken, så mener han også der er brug for forandringer. Han værdsætter, når prædikerne handler om de store begivenheder i samfundet, som præger de fleste menneskers liv. Han oplever, at præsterne ind imellem mangler modet til at sige deres mening.

”Når min mor er med i kirke siger hun altid: ’Sådan en god gudstjeneste’. Nutchu nyder bare sangen, og ser det som en succes, hvis hun forstår lidt af prædikenen. Og selv kan jeg kun komme i tanke om, at præsten har snakket om at Jesus han har gjort dit og sagt dat, og jeg synes det var en omgang vælling”. Palle stopper sin talestrøm, og er stille et øjeblik.

”Jeg søger nok at blive konfronteret med det, jeg selv tænker om verdens tilstand, og få lidt sparring på det der rører sig i samfundet. Jeg vil gerne have at præsten markerer sig i forhold til krig, flygtninge, klimaspørgsmålet, eller andre religioners kraft i vores samfund. Præsterne skal turde at brænde nallerne. For det er jo ikke sikkert alle lige synes det var dét spørgsmål man skulle sætte lys på, eller er enige i præsten holdning.”

Det er derfor ikke altid Palle Joest Andersen får så meget med fra gudstjenesten, som han kunne ønske. ”Så var det rart, at vi under Corona-pandemien kunne få gudstjenesten overstået på 30 minutter”, siger han med et glimt i øjet.

Palle alene

Palle Joest Andersen er i det polemiske hjørne denne dag, men grundlæggende mener han, at 55 minutters søndagsgudstjeneste er et ”formidabelt” tilbud, som mange flere ville få glæde af, hvis de kom. Men det bekymrer ham, at der mange steder i landdistrikterne er langt mellem de besøgende om søndagen.

”Jeg besøgte et nabosogn en søndag, hvor det bare var Nutchu og jeg plus én anden kirkegænger, og så fire ansatte. Den holder nok ikke på den lange bane. Og så tænker jeg på min far, og ordene om at passe på byens ældste hus. Jeg stiller mig selv spørgsmålet, ’hvad skal vi gøre, så der er andre end mig på 59 år eller ældre, der kommer’. Når jeg har fundet svaret, så skal jeg nok fortælle dem (red: Folkekirken) det”.

Palle Joest Andersen er sikker på at det moderne menneske kan få stor glæde af kirken, uanset om man er troende eller ej. Men den travle hverdag og det uoverskuelige antal valgmuligheder i livet, er med til at gøre kirken usynlig for mange. Mange ikke-troende er desuden meget berøringsangste over for at diskutere åndelighed, oplever han.

”De unge har sgu da ligeså god tid som mig til at gå i kirke. Men folk er mætte og fyldt op af sociale medier, og vi kan vælge og vrage frit mellem alle muligheder, eller stå i nakken af hinanden, og se nogle køre på cykel (red: Tour de France i Danmark startede dagen efter interviewet blevet lavet).

Det er stressende for unge mennesker, med så mange muligheder, så hvordan finder de ud af, at i kirken er der fred? Moderne mennesker er rastløse, og skal gerne berige andre med hvad vi har oplevet af eksotiske ting på sociale medier. Det skal helst være en ferie, som ingen andre har prøvet. Der er pres på hele tiden. Hvorfor ikke berige hinanden med noget, vi har oplevet oppe i hovedet. Mange flere mennesker kunne have glæde af en åndelig diskussion, om de store eksistentielle spørgsmål i livet.

Palle Joest Andersen har tydeligvis en længsel efter at møde ligesindede, der har lyst til at diskutere livets store spørgsmål, men der bliver længere og længere mellem snapsene.

Jeg kan sgu ikke finde ret mange mennesker længere, der gider diskutere religion og tro. Måske er jeg for provokerende, for folk slår op i banen. Jeg kunne selvfølgelig starte en bibelkreds”, siger Palle med et smil på læben.

Palle synes ikke det vigtigt, om folk tror på Gud, når de kommer i Folkekirken. For få år siden ville han endda selv have stået stejlt på, at der umuligt kunne findes en Gud. Dén opfattelse har han også langsomt fået rokket ved de seneste år.

”Jeg tror på en eller anden form for guddommelighed; at der er noget, som jeg ikke kan forstå, og som jeg ikke behøver at kunne forklare. Jeg så på min far, at troen var en stor del i hans liv. Måske vokser den sig også større i mit liv, det ville jeg blive glad for, hvis den gjorde”, siger Palle Joest Andersen.

Kunst i kirken

Af Troels Laursen, Sognepræst i Ullits

I Danmark har vi kun nedlagt få kirker, og de fleste kirker er renoverede op gennem tiden med en respekt for det, der gik forud. Så vore kirker er næsten som mange arkæologiske lag, hvor man kan se, hvad der optog folk dengang. Men med de mange renoveringer og dermed mange nye udsmykninger er der også masser af fortællinger i kunsten i kirkerne, der handler om os i dag. For ligesom alt andet, der foregår i kirken, så handler det om os, menneskene, overfor de andre mennesker og overfor Gud. Og hvordan det alt sammen skal tydes. Deri ligger kirkens kunst, kirkens tro. Det handler om at tolke og tyde troen, håbet og kærligheden.

Flere spørgsmål (og måske er det de samme spørgsmål, man kan stille til præstens prædiken?) melder sig, når man taler om kunst i kirken, for findes der overhovedet religiøs kunst, og hvad er god kunst i det hele taget? Ja, hvad er kunst. Og hører den så med i kirken? Og hvis den så skal være i kirken, skal den så tilpasse sig kirken og bibelen, eller kan den forholde sig mere frit til det?

Kan den kunst, der ikke forestiller noget konkret, eller som er mønstre og ornamentik, være med til at skabe en følelse, en stemning for den, der opholder i kirkerummet eller deltager i en kirkelig handling? Spørgsmålene er mange,

og svarerne sikkert lige så mange. Og ethvert menighedsråd, der står foran en renovering, må stille sig de spørgsmål og finde de svar, der passer til deres sted.

Og dertil kommer at tiden, den tid vi lever i, altid vil præge kunsten også i kirkerne. Og det fokus vi har på vores tro, teologi og kirke- og menneskesyn, kristendomsforståelse vil være med til at præge kirkens rum, så der sker en vekselvirkning mellem det, der var engang og så det nye, og samtidig sådan at der er liv i traditionen.

Billedforbud og kunst i kirken

"Var det nu mig muligt, det vil sige, kunne jeg overtale mig til, bevæges til at dyppe penslen, at løfte mejslen, for i farver at fremstille Kristus, eller at udhugge hans skikkelse?... Nej, mig var det ubetinget en umulighed. Ja, jeg mener end ikke herved at have udtrykt, hvad jeg føler, thi det var mig i den grad en umulighed, at det mig ubegribeligt, hvorledes det var været nogen muligt...Det er måske aldrig faldet kunstneren ind, at det er helligbrøde...og dette er mig end ubegribeligere".

De tre store religioner jødedom, kristendom og islam har meget fælles gods, men fortolker det forskelligt. Det er den kristne forståelse af det såkaldte billedforbud i Det gamle Testamente et klart eksempel på og som vi det har oplevet

på rystende vis i forbindelse med den såkaldte Muhammedkrise.

Og disse forskellige fortolkninger af Mose-lovens billedforbud er ikke kun mellem de tre religioner, men også indenfor kristendommen selv.

Citatet her ovenfor er ikke så gammelt, som nogen måske ville tro. Det er vores egen Søren Kierkegaard, der i ”Indøvelse til Christendom” fra 1850 udtrykker sin undren over billeder i kirkens rum. Gennem hele kristendommens historie har der været brydninger om billedforbudet og forståelsen af det.

”Du må ikke have andre guder end mig. Du må ikke lave dig noget gudebillede i form af noget som helst oppe i himlen eller nede på jorden eller i vandet under jorden”. Sådan lyder forbuddet mod billeder i Det gamle Testamente (5. Mosebog kapitel 5).

Ud fra sammenhængen er det klart, at der er tale om et forbud mod at fremstille afguds-billeder, det vil sige billeder som ikke afbilder den bibelske Gud. Det ligger dybt i den gammeltestamentlige forståelse, at et billede, der er fremstillet af et menneske, aldrig kan være det samme menneskes gud; for hvordan, spørges det ironisk, kan den gud høre, se, eller hjælpe den der tilbeder den? Når det ikke er den sande Gud, som er afbildet (og han kan aldrig ifølge sin natur afbildes), så fører billeder uvægerligt til afgudsdyrkelse, dvs. tilbedelse af det som ikke fortjener tilbedelsen. Det er en grundlæggende tanke i den jødiske tradition. Billedet kommer ind og ud igen. I udgangspunktet var den tidlige jøde-kristendom på linje med den samtidige jødedom i spørgsmålet om billeder. Det vil sige de var mistroiske i forhold til brugen af religiøse billeder. Men kontakten med den græsk-romerske kultur forandrede synet på billedet positivt. Der er to perioder, som

specielt har betydning for forståelsen af billeder i kristendommen, nemlig den oldkirkelige strid om ikoner og reformationstidens billedstormere.

Oldkirkens ikoner

Den oldkirkelige strid om religiøse billeder, også kaldet ikoner, udspillede sig i den østlige, byzantinske del af kirken i to omgange, fra midten af det 8. århundrede til det 9. århundrede. Striden begyndte, da den byzantinske kejser Leo III beordrede et billede af Kristus fjernet fra byporten i Konstantinopel. Under indtryk af den fremstormende islam anså Leo III billeddyrkelsen for at være afgudsdyrkelse og grund til Guds straf i form af manglende krigslykke. Leos forståelse blev kaldt ’ikonoklasme’, dvs. en ’ødelæggelse af billeder’. Ifølge ’ikonoklasterne’ var kravet til et religiøst billede, at det var identisk med det, som det afbildede – det skulle have samme ’substans’ – og det var umuligt for livløst træ og maling. Mændene som skulle udføre opgaven med at tage ikonen af Kristus ned, blev myrdet af indbyggerne i Konstantinopel, og der opstod en strid om de religiøse billeders betydning og tilbedelsen af dem. Tilhængerne af ikoner, kaldet ’ikonodoulos’ – for eksempel Johannes af Damaskus og mange andre munke, fremførte, at der i ikonen i modsætning til andre billeder var noget af den samme ’substans’ som det ikonen afbildede, og en ikon af for eksempel Jesus derfor kunne ’æres’ uden at det var afgudsdyrkelse.

Reformationstidens billedstrid

I første halvdel af den 16. århundredes blussede striden om tilbedelse af billeder op. Igen var der en bevægelse mod (den katolske) kirkens brug af religiøse billeder. Men denne gang var stridens kerne en helt anden. Visse protestan-

tiske ledere opfordrede deres tilhængere til at rense de katolske kirker for religiøse billeder, fordi billederne var grund til afgudsdyrkelse i kraft af at være billeder af det hellige men ikke det hellige selv. Stridspunktet var altså ikke hvor vidt billedernes 'substans' gjorde at de kunne æres og tilbedes, men hvorvidt man overhovedet kunne ære og tilbede billeder. Reformationstidens ikonoklaster eller 'billedstormerne' slog sig løs i Vesteuropa, og i år 1530 gik det ud over Danmark: billeder, udskæringer, helgenstatuer og bøger blev båret ud af kirkerne og kastet på store bål rundt om i byerne. Den bagvedliggende forståelse var som sagt på dette tidspunkt, at billederne var blevet til afgudsbilleder. Vel at mærke ikke fordi de var uden 'substans', for ifølge reformatorenes forståelse havde ingen billeder nogen 'substans', men fordi de fjernede tilbedelsen fra den bibelske Gud.

Billeder i kirkerne i dag

I vores moderne billedforståelse er afgudsdyrkelse således stadig en mulighed, hvis billedet tilbedes; det er afgudsdyrkelse fordi tilbedelse af et billede er tilbedelse af noget, der ikke fortjener tilbedelsen. Omvendt er der ikke i vores moderne forståelse nogen restriktioner i forhold til, hvad der må afbildes og af hvad billeder som billeder må og kan repræsentere. Afgudsdyrkelse kan således være andet end tilbedelse af billeder, og billeder være andet end en mulighed for afgudsdyrkelse. De kan eksempelvis udfordre den, der opsøger kirkens rum i dag.

Når billeder udfordrer

Når kunsten griber og bevæger os, giver den mening. I kirker, hvor der har været mod og økonomi til at invitere nutidig kunst indenfor,

mærkes det ind til benet, hvorfor billedkunst er vigtig. Fordi billedkunst skærper opmærksomheden. Den vækker nysgerrighed, undren, fantasi, begejstring og, for nogle, forargelse. Den er en forunderlig blanding af ren sanseoplevelse: lys, farver, former. Og så er den samtidig en intellektuel fortolkning af en kompliceret religion. Det er både følelser og overvejelser, og det sætter os på arbejde: Hvad betyder det her billede egentlig? Hvad mener jeg om det, og – hov – hvad sker der egentlig med mig, når jeg ser på det? Alt sammen godt, fordi vi vågner op.

Selvom gudstjenesten på mange måder er knyttet til ritualer og tryk genkendelse, så er det befriende også at blive udfordret, (hvilket vel også finder sted der hvor prædikanten gør brug af ordbilleder i forkyndelsen).

At blive nødt til at bruge tid og energi på at fornemme, hvad et stykke billedkunst i kirken kan gøre for og ved mig. Men vigtigst er det, at kunsten griber os om armen, trækker os tæt på og på en venlig, men bestemt måde siger: "Se mig, mærk mig". Og vi kan slet ikke lade være.

Det er godt at bruge hovedet, men endnu bedre at lade sig overvælde. Det åbner sanserne og skærper nærværet og gør os således klar til selve gudstjenesten. Klar til at være til stede.

Måske fordi det kristne evangelium netop ikke kan begribes, så kan billederne i kirken alligevel gøre det sådan, at vi bevæges. Gribes.

Eksemplar på god ny kirkekunst i Aalborg Stift

Kirkekunsten er igennem tiderne udført i mange forskellige materialer. Olie på lærred, kalkmalerier, skulptur i træ, beton og metal, glasmosaikker, eller vævede. Alle disse materialer er med til at give en rummelig oplevelse af rummene de står i og det de udtrykker.

Døbefonten med navnet Geloia: "Den der kalder smilet frem"

Døbefonten i Klosterkirken, Aalborg, 2010

Aalborg Klosterkirke gennemgik i perioden 2009-2010 en tiltrængt og gennemgribende restaurering. Ny farvesætning og delvist nyt interiør gør, at kirken i dag fremtræder lys og indbydende. Og fremstår i dag som en fødsels- og dåbskirke og overfor er Domkirken, som er en påskekirke.

Både alterparti og døbefont med de mange æg fremstår som tegn på begyndelsen og det nye kristne liv efter dåben. Døbefonten er placeret i skibet. På væggen ved fonten placeres teksterne fra dåbsritualet, indgraveret med laserteknik på valsede plader i gulmetal. Billedhugger Mogens Møller gav udsmykningen det samlede navn

Altærtæppet med motivet: "Jeg er vintræet, I er grenene"

"Geloia", som betyder "Den, der kalder smilet frem". Det lille barn og dåben er den kirkelige handling, der indeholder den største, udelte glæde. Og det kan også være kunstens rolle i kirkens rum.

Margrethekirken, Aalborg, 1986

Altærtæppet, vævet af den nordjyske væver Berit Hjelholt, er seks meter langt, og sat sammen af fem stykker. Motivet er skabt over ordet fra Johannes-evangeliet, kapitel 15,5: "Jeg er vintræet, I er grenene". Og korsets grene vokser og rækker ud, både fra fortiden og ind i nutiden, lige ind til menigheden foran alteret. Og selve farveskalaen til motiverne, der trækker på de

Alteret i Skinnerup Kirke 'En ny begyndelse'

gamle kalkmaleriers næsten tegneserieagtige fortællinger i streger og figurer gør det hjemligt. Og samtidig er det meget moderne.

Skinnerup Kirke, Thisted, 2016

Kunstner, Kurt Tegtmeier fra Vang blev valgt til at udføre opgaven. Alterudsmykningen, 'En ny begyndelse' er et skulpturelt udtryk. Udsmykningen består af to store stålrelieffer og en alterfigur af forsølvet messing. Den eksisterende alteropbygning med Thorvaldsens Kristusfigur er integreret i helheden. Kurt Tegtmeier siger selv om udsmykningen: Motivet er Treenigheden. Det største relief, øverst i venstre side antyder et skabelsesmotiv: et scanningsbillede af et få dage gammelt foster, et embryo. Her under et blankt felt som et spejl. Den konkave form gør, at vi ser vort spejlbillede omvendt, som vi er set af Gud – i skabelsens perspektiv. Midterpartiet,

Kristus er ét med baggrunden, og som en åben favn, strålende som et indre lys kommer han os i møde. Helligånden er i traditionel skik afbilledet i form af en due, som her hviler sig med løftet næb på alterets hjørne. og med et spejl bag sig kan denne Hellige Ånd ikke ses, uden man ser sig selv. Eller er det et offerlam, der ligger klar på slagterbænken? Og scepteret, magtens symbol, er staven, der danner bindeled mellem Treenighedens symboler. Relieffet nederst til højre er en refleksion af Helligånden, hvor motivet i det blanke stål er en bevægelse – vækst – som korn, der dør i jorden for at spire – fra død til liv. Et motiv der leder tanken hen på evigheden, fra skabelse gennem død til liv

Det er det kunsten kan: den kan sætte flere fortællinger i gang på en gang, fordi den ikke kun er til i tiden, men mest i rummet, så den der kigger på, kan se og høre flere kan historier inde

Tróndur Paturssons store glasmaleri.

i sit eget hoved end bare ved at høre en mundtlig fortalt historie.

Skørping Nykirke, Skørping 2015

Altertavle i glas. Tróndur Patursson, 2015

I 2015 blev kirken gennemgribende restaureret. Det var den færøske kunstner Tróndur Paturssons store glasmaleri, som fra påsken 2015 fik lov til at udgøre alteret i Skørping Nykirke. Og med glasmaleriet, der måler 5,50 meter i bredden og 4,80 i højden, er kirken i helt særlig grad blevet en påskekirke, hvor kunstneren samler og fastholder i sit værk 'Livets Landskab' påskens begivenheder i ét blik. Ikke som et billede af noget, der var engang, men som en udlægning af menneskelivet, dets vilkår og dets eksistentielle valg, som det leves under himmelhvalvet her og nu. "Livets Landskab", er det landskab vi alle bor og lever i. Patursson arbejder i de fleste

af sine værker med størrelsesforholdet 1:1, og med udsmykningen i Skørping er det tanken, at menigheden skal opleve værket som et møde og ikke et objekt, der kan overskues. Og fordi figurerne i glasmaleriet har naturlig menneskestørrelse, kan der opstå en følelse af samhørighed og fællesskab, mener kunstneren, der vil vise os, at vi alle er forbundne.

Motivet er korsfæstelsen på Golgata med mennesker i forgrunden og svævende fugle på ultramarinblå himmel, der repræsenterer opstandelsen og det åndeligt himmelske. Det er lidelsen, men det er også befrielsen for smerte, den færøske kunstner vil have frem. Oven over alting svæver håbets kosmiske skytsengle, i skikkelse af de store haves albatrosser, som våger over og giver håb for alt, der sker – også i farer og vildfarelser, vi lever med og i, og de veje, vi kan vælge, eller som kan vælge os, så li-

vet forspildes. Til venstre fortabelsens kløft, som vi vist kender fra vore egne liv. Til højre korsets lidelsesvej, som Kristus én gang har gået for os alle sammen. Og midt i, og som en fortsættelse af kirkeskibets midterakse og med retning mod øst: Lysets børn på vej gennem Livets Landskab – opad mod dét himmelske lys, som er altings mål, og som allerede nu trænger ind selv gennem de mindste sprækker.

På alterbilledet ser vi ikke tilbage på påskens begivenheder, tværtimod inddrages vi i dem.

Find selv mere

Hvis man selv vil finde og opsøge moderne kunst i landets kirker, så skal man gå ind på www.moderkirketekunst.dk skabt af lektor Benny Grey Schuster. Her kan man finde alt den kirkekunst, der skabt efter Anden Verdenskrig. Et godt sted at begynde sin egen kirkerejse.

Og af nyere bøger, der kan findes på biblioteket, kan disse anbefales:

- Moderne glaskunst i Danske kirker, af Ole Villadsen, Forlaget Frydenlund, 2018
- Huset med de mange boliger, af Lisbeth Smedegaard Andersen, Kristeligt Dagblads forlag, 2013
- Døbefonte i Aalborg Stift, af Jørgen Orlien, Aalborg Stift, 2017.
- Kirkens rum, af Akademirådets udvalg for Kirkekunst, LR, 2022

Troels Laursen er uddannet teolog og har virket som præst siden 1995 i Ullits, Foulum og Svingelbjerg sogne.

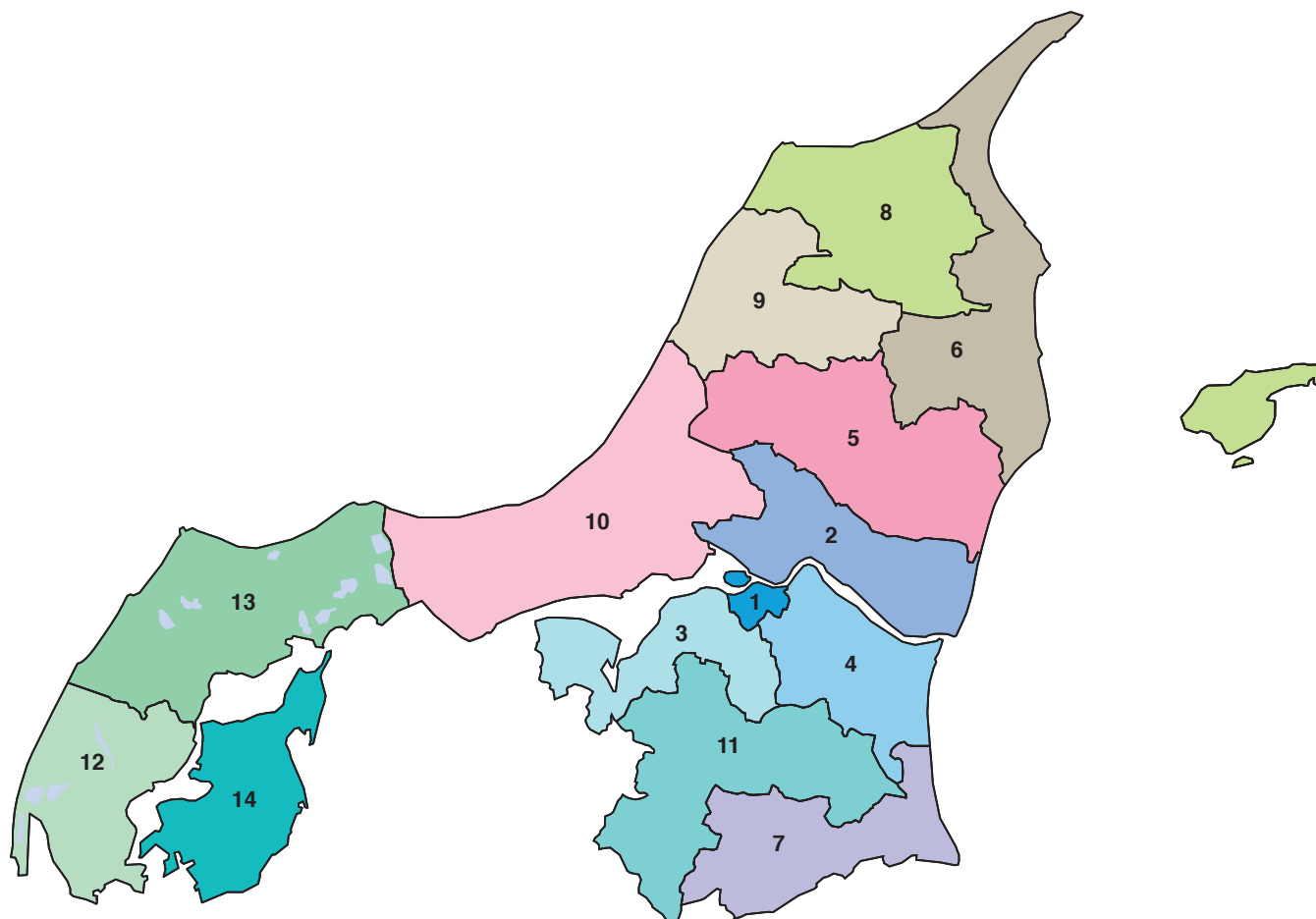
Ved siden af præstegerningen, som sygehuspræst og sognepræst, har han været dybt involveret i kunst og kultur som skribent og anmelder af både kunstbøger og kunstudstillinger.

Herudover holder han også foredrag om kunst. Han fungerer pt. som freelance kunstanmelder ved bl.a. Nordjyske Stiftstidende (siden 2006), Kunstmagasinet (siden 2017) og Magasinet Kunst (siden 2015), samt Kunstmagasinet JANUS (siden 2018).

I 2022 blev hans 6. teaterstykke opført.

I 2008 modtog han Vesthimmerlands Kulturpris for sit engagement i det lokale kulturliv og i 2021 Hans Tausens prisen – Viborg Stifts Initiativpris for tv-julekalenderen ”Ventetid” (fra 2020), sammen med fotografen Henrik Helms. De to stod også bag julekalenderen: ”Glæden findes mange steder” fra 2021. Begge tv-serier kan findes blandt på Viborgstift.dk og Folkekirken.dk.

Siden 2021 medlem af Selskabet for Kirkelig-kunst.

1. Aalborg Budolfi Provsti
2. Aalborg Vestre Provsti
3. Aalborg Østre Provsti
4. Aalborg Nordre Provsti
5. Brønderslev Provsti

6. Frederikshavn Provsti
7. Hjørring Nordre Provsti
8. Hjørring Søndre Provsti
9. Hadsund Provsti
10. Jammerbugt Provsti

11. Rebild Provsti
12. Sydthy Provsti
13. Thisted Provsti
14. Morsø Provsti

Aalborg Budolfi Provsti

Af domprovst Jacob Køhn Andersen

Endelig et næsten normalt år

Efter flere år med både hele og halve corona-nedlukninger, så var det med fortrøstning, at vi kort inde i 2022 fik fejlet alle restriktioner af bordet. Det var selv sagt glædeligt, men det var i grunden også en mærkværdig fornemmelse. Pludselig kunne vi mødes som normalt – efter en jul med begrænsede restriktioner, men også med begrænset deltagelse ved gudstjenester-

ne, var det tid til at vænne sig til den gamle normalitet.

Det er næppe for meget sagt, at der herskede en vis ”fatigue” oven på flere sæsoner med coronaen. Mange havde på sin vis lavet mindre under nedlukningerne, men også mange havde ved samme lejlighed følt et pres for at finde alternative løsninger på de mange udfordringer.

På den måde var det svært at stille om til normal drift og komme op i omdrejninger igen. Måske også fordi de mere rolige perioder i de forgangne par år havde været en kærkommen anledning til refleksion i sognene – refleksion over dels, hvad der er kirkens mest afgørende opgaver, derudover hvad der nok er godt, men ikke afgørende, og så endelig forskelligt, som de fleste ikke savnede under nedlukningerne.

Sådan kom vi i gang med en næsten normalt år. Og så blev det ikke så normalt endda. I det sene forår trak mørke skyer op over Ukraine og det kom til at fylde meget i sognenes bevidsthed. Både følelsesmæssigt og i form af forskellige støtte arrangementer.

Hertil kom så i efteråret følgevirkningerne i form af mere trivielle økonomiske bekymringer, men ikke desto mindre bekymringer som alle sogne og provstier har måttet forholde sig til i form af voldsomme stigninger i energipriserne.

Kirkerne i provstiet forsøger naturligvis at bære med på det samfundsmæssige ansvar. Det handler ikke kun om pengene, hvad der ellers

kan være påtrængende nok – det handler også om solidariteten med det omgivende samfund. Og lad min i den forbindelse minde om, at jo flere vi samles i kirken, desto lettere bliver det at holde varmen. Den forestående vinter kommer til at vise med stor tydelighed, hvad det betyder at være sammen om noget.

Strømninger i provstiet

Provstiets administration har i mange år kørt efter en fast model og det har været en god model. Der er være styr på økonomien og overblik over forbruget.

Sådan skal det forhåbentlig fortsat være, men derudover er der kommet mere fokus på fællesskabet, på det vi kan sammen. Vi har mange samarbejder på tværs af provstiet i form af blandt andet en fælles administration af tjenesteboligerne, en centralt forhandlet energiaftale og en del andre fælles ordninger.

I det kommende års tid er det planen i fællesskab at fokusere mere på det diakonale arbejde, hvor vi vil evaluere den hidtidige indsats og afsøge mulighederne for nye indsatsområder.

I samme åndedrag vil vi se på vores budget-procedure og forsøge os med en skærping af

den interne demokratiske dialog sognene imellem og i forhold til provstiudvalget. Alt sammen noget, der sker i samarbejde med distriktsforeningen.

Og så selvfølgelig – bygningerne!

Arbejdet i et menighedsråd kommer let til at handle om mursten. I Budolfi Provsti har vi ti kirker, der er bemærkelsesværdige hver på deres måde. Mellem år og dag står der en større renovering på plakaten. Når det gælder menighedslokaler, halter vi en smule efter mange andre steder. Ikke fordi det altid gælder om at have så meget plads som muligt, men en del sogne har store pladsudfordringer, når det

handler om de mest basale kontor- og undervisningsfaciliteter.

Billederne på de nærværende sider er fra to projekter, der har sat et markant præg på både arbejdet i de berørte menighedsråd og på økonomien i provstiet. Det drejer sig om Ansgarkirkens nye menighedshus og en større renovering af Budolfi kirke.

Nyt menighedshus ved Ansgarkirken

Ansgarkirkens menighedshus har været undervejs nærmest i årtier. Sidste år kom byggeriet endelig i gang efter mange overvejelser og forhandlinger. Huset er ikke helt færdigt, men det blev taget i brug for første gang i forbin-

delse med sognepræst, Anders Jensens 25 år jubilæum.

Der er ingen tvivl om, at det er endt med et lyst og smukt byggeri – med store vinduespartier ud til de smukke, gamle træer, som flankerer huset. Lokalerne er både nødvendige, velfortjente og ualmindelig vellykkede – som rammen om kirkens og sognets meget aktive og engagerede liv.

Stor renovering af Budolfi Kirke

Budolfi Kirke lukkede til Pinse efter en veloverstået festgudstjeneste i anledning af vores nyvalgte biskop, Thomas Reinholdt Rasmussen.

En del af kirkens hvælvinger havde pådraget sig temmelig voldsomme revner, sætningsskader i kølvandet på det i øvrigt meget vellykkede renovering af Budolfi Plads for få år siden. Det var nødvendigt at tage hånd om problemerne og det har et engageret menighedsråd arbejdet på i flere år.

Det endte med at blive en bekostelig affære og i skrivende stund er projektet ikke afsluttet, men til alles glæde og overraskelse holder tidsplanen tilsyneladende, og den nyistandsatte kirke står fejtet og prydet til advent – og ikke mindst til julens gudstjenester, som forhåbentlig bliver både travle og tætte som de var før coronaens tid.

Hvad så nu !?!

Selvom økonomien er fornuftige, er der mange projekter, som venter på bedre tider. Både i Hasleris, Skt. Markus og Vor Frue sogne, er der planer og behov for forandringer og udvidelser. Ikke fordi kirkens lokaler skal være overdådige, men blot som en imødekommelse af helt grundlæggende behov. Det handler ikke bare om rum, det handler om at skabe rum til liv, der allerede findes!

Alt sammen er noget, vi i provstiets ti sogne skal gøre vores bedste for at realisere – og alt sammen skal det realiseres i fællesskab.

Aalborg Vestre Provsti

Af Carsten Ullits Mortensen, organist samt koordinator af Kirketeltet på festivalen

Kirketeltet Nibe Festival

En mark og en skov. Musik og mange mennesker. Solskin og regnvejr. Glade ansigter, trætte ansigter, unge ansigter og ældre ansigter. Lyden af Andreas Odbjerg, Dizzy Mizz Lizzy, Ude Af Kontrol og Rasmus Seebach finder vej mellem trækronerne. Duften af træflis og spildte fadøl. Bacardi Breezers og vodka i flasker. Solbrune kroppe, sjove t-shirts og beskidte tæer. En masse glæder og, indimellem, en smule sorg. Menneskehav, fælleshop og arme der svajer fra side til side, i takt til musikken. Én på opleveren. Selfies, kys og kram. Fællesskab, hygge og fest natten lang. Sådan er en festival i Nibe. Nibe Festival. Her får du energi, og her bruger du energi.

En kirke. I et telt. På en camp med en masse unge mennesker. Camp Øst på Nibe Festival.

Kirketeltet. Her stiger solen op. Hver dag. Og kaster sit lys på Danmarks måske eneste døgnåbne kirke. Den åbner lige før de første festivalgæster ankommer, og lukker først når de sidste er gået hjem. I 114 timer har Kirketeltet uafbrudt åbent, for kirken skal være der når folk har brug for den. Og på Ungdomscampen er der brug for den døgnet rundt.

For efter én på opleveren kan man godt trænge til én på nedleveren. Trænge til at få ladet batteriet op. Både det indre batteri, og mobilens batteri. I kirketeltet kan du begge dele. Her trækker de unge mennesker stikket for en stund. Samtidig med at det andet stik bliver sat til. Imens lader de begge op. Måske i samtale med deres venner. Måske med en af teltets gode og venlige frivillige, der altid er klar med interesse-rede ører, kaffe, kage og masser af frisk vand til tørstende sjæle. Måske med en af teltets præster, der altid er tilstede i teltet.

Nogle gange er det nemlig ikke nok med et glas vand og en pause. For selvom festival er musik, fest og sjov i døgndrift, kan livets alvor pludselig melde sig hos de unge mennesker. Så er det godt der er en præst tilstede. Livets alvor kan have mange ansigter. Nogen gange er livets alvor en tvivl, en sorg over et dødsfald hos en man elskede, et kys man fortrød man gav, en ven man savner eller en sygdom man har lidt for tæt på. Præsterne i teltet vil gerne tale med de unge i teltet. Tale om livets alvor, og lytte til livets alvor. Uanset hvad de unge mennesker har

brug for at tale om, er det ok. For præsterne i teltet har ikke berøringsangst over for livets alvor. Så i teltet er der også mange samtaler på stille tomandshånd, eller måske stille tremandshånd.

Andre gange er det ikke livets alvor præsterne møder i teltet. Så er det spørgsmål. Sjove, mærkelige og udfordrende spørgsmål. Om Gud og om tro og tvivl.

Hver time i teltet er forskellig. Nogle timer er rolige, andre er livlige med glade samtaler hen over bordet. Og fællessang. Der er tit fællessang i teltet. På alle tider af døgnet. Om formiddagen, når "Morfars lænestol" er på program-

met. Eller midt om natten, når koncerterne er slut, og man finder en guitar i teltet eller sætter sig ved klaveret, der altid er tændt.

Det er godt at de frivillige og præsterne er der. Uden dem var der intet kirketelt. Og uden de mange menighedsråd i Aalborg Stift der støtter økonomisk, var der heller ikke noget telt. Tak for i år. Tak til alle frivillige præster og lægfolk, og tak til alle de menighedsråd der har støttet, og fortsat støtter økonomisk.

Teltet er fjernet for i år. Sofaerne, kaffekanderne, mobil-alteret, biblerne, livets træ, skriftestolen, citronmånerne og plastickrusene til vand

er pakket ned, og tilbage står en tom mark. Men næste år er vi der igen. Vi glæder os allerede. Klar til at være kirke lige der hvor de unge mennesker har brug for det.

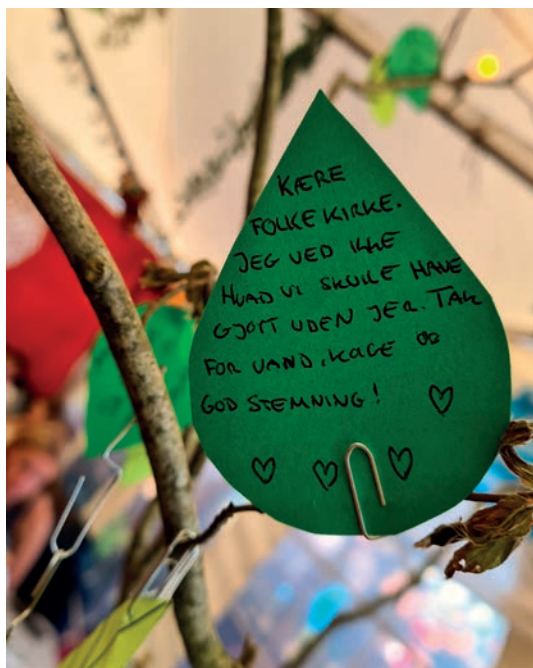
Og de er glade for at kirketeltet er der. Det fortæller de os igen og igen. Nogle har været så søde at skrive det ned til os, og til jer der støtter os:
"Hejsa – Mega mange tak for gratis mad og drikke, og gøre så vi kan lade vores telefoner. Det er et hyggeligt at sted at samles. Mega fedt I er på Nibe – Signe"

"Hej Folkekirken – vi sætter meget pris på alt her på festivalen. Vand, saftvand, kage osv. Det er skønt der er et sted vi kan gå hen og sidde, samt lade, mens vi hygger – og I skaber god stemning! – Malene"

"Tusind tak for alt! Det har været helt fantastisk at kunne hente vand, saft, kage osv. Helt ærligt, så havde jeg nok ikke klaret festivalen uden jer"
"Tak for et sted, hvor man kan få ro, trykthed og rent vand. Det er dejligt, I tager jer tid til at passe på os – Cecilie, Louise og Clara".

"Tak for den opmuntrende stemning og et sted, hvor man kan få ro på med frisk vand og kage og frisk frugt. Vi siger stort TAK . REC 21/22"

"Hej Kirketelt på Nibe. Vi har brugt mange timer i jeres telt på at hyggesnakke, synge og lade telefoner op. Det er det sødeste personale og den bedste service, så tusind tak for det. Teltet har været med til at give os de bedste dage her på Nibe festival!!! Vi ses forhåbentlig snart igen. Hilsen Filippa og Astrid"

Hej Kirketelt

Tak for kage, kaffe og vand og tørvejr. I er super flinke herinde, og det betød meget for mig, da præsten velsignede min veninde. Det havde hun brug for.

5 Stjerner. Elsker fællessang og jeres dejlige kage. Kunne ikke overleve Nibe uden jeres vand. Tak for fodbad. I er mega swag.

Fakta om kirketeltet

- Har været tilstede på Nibe Festivals Ungdomscamp siden 2006
- Kirketeltet blev udviklet af sognepræst Lotte Lyngby og en gruppe dedikerede frivillige, i samarbejde med festivalen.
- Kirketeltet bemannes af i alt ca. 50 frivillige – både lægfolk og præster. Som frivillig har man to til tre 6 timers vagter.
- Kirketeltet har døgnåbent under hele festivalen.
- Kirketeltets er økonomisk funderet af frivillige bidrag fra mange menighedsråd i Aalborg i Aalborg Stift, samt af Aalborg Vestre Provsti.
- Planlægning og koordinering af kirketeltet varetages af Kirketeltsudvalget, der består af både præster, lægfolk, kirkekulturmedarbejdere, en kirkegårdsleder og en organist.

Aalborg Østre Provsti

Af provst Christian Bjørn Krüger

Kirkegårdene – tid og rum for forandring

I en evangelisk-luthersk sammenhæng har kirkegården altid været i tæt sammenspil med det omkringliggende samfund. Her kan alle ligge, uanset om du er medlem af kirken eller ej. Kirkegården har en særlig dobbeltfunktion; idet der er et naturligt fokus på trøst til de efterladte og et sted til at mindes, bliver kirkegården både et natursted og et erindringssted.

Udover den dobbeltfunktion har kirkegården altid været et spejl af skiftende historiske tendenser.

I 1960 udgav Foreningen for Kirkegårdskultur bogen "Den danske kirkegård og dens problemer". Da den udkom, var antallet af kremeringer i stigning, og man mente, der manglede anlæg til urnegravsteder. Og det fik betydning for udformningen af kirkegården. Dengang var man mere optaget af det demokratiske menneske. Det førte til nye anlæg, hvor de individuelle gravsteder blev lidt mindre eller blev omkranset af et fællesanlæg.

Siden er der sket det at i takt med en ændring i begravelsesmønsteret og en vis grad af anonymisering, forsvinder nogle livshistorier hurtigere hvorved erindringsaspektet bliver mindre. Desuden er der sket noget på medlems-siden. I 60'erne var medlemsprocenten på 97%, hvor den i dag er på 73,2%

Med afsæt i foreningens bog fra 2017: "Gravskrift... eller? Kirkegårdens fremtid og betydning" har foreningens formand, biskop Elof Westergaard set behovet for en revidering af

bogen fra 60'erne, hvilket ikke mindst afspejler sig i de to bøgers forord. I bogen fra 1960 stod der bl.a. at læse i forordet, *"...at kirkegården som den kristne menigheds begravelsesplads på indviet jord er et kirkeligt og et æstetisk anliggende. Det skal være præget af dette og af det kristne og demokratiske syn på fællesskabet og den enkelte."* I bogen fra 2017 lyder det:

"Kirkegården er en begravelsesplads for alle i det danske samfund. Den skal give plads til både den personlige historie og de fælles religiøse og kulturelle udtryk samt symboler. Den skal være præget af borgernes forskelligartede tro og livssyn".

Foreningen for Kirkegårdskultur og dens bestyrelse har en række forventninger til både menighedsråd, kirkegårdsbestyrelser, kirke og kommuner. Overordnet skal de myndigheder, der driver kirkegårdene sikre at der er tilstrækkelig med plads, så sognets beboere altid kan blive begravet på deres egen kirkegård. Det er efterhånden sjældent et problem. Menighedsråd og kirkegårdsbestyrelser bør også vide, hvilke værdier, som karakteriserer deres egen kirkegård og samtidig tænke i udvikling, så den konkrete kirkegård fortsat er det sted, hvor sognets beboere gerne vil have begravet deres døde. Investeringer i helhedsplaner – mere langsigtede planer for den enkelte kirkegårds udvikling – er allerede ved at blive realiseret mange steder.

Kirkegården bliver i stigende grad opfattet som et område, der skal være til gavn for alle borgere og tænkes ind som et betydningsfuldt

*Rørdal kirkegård.
Udløbne gravsteder med
dekorativ beplantning
af forskellig karakter.*

sted i lokalområdet for unge som gamle. For at den udvikling skal kunne nyde fremme, er det vigtigt at der skabes et lokalt medejerskab. Borgerne bør derfor inddrages tidligt i processen, så kirkegårdsvedtægterne afspejler at kirkegården er til for borgernes skyld og ikke omvendt.

I det seneste årti er der kommet øget fokus på især de folkekirkeligt drevne kirkegårdes økonomi og drift. Det skal hilses velkomment, blot man også holder sig for øje, hvilket særegent rum, kirkegården er. En kirkegård skal ikke give økonomisk overskud, men den skal naturligvis drives forsvarligt, og økonomien skal altid tilpasses de forandringer, som sker, og den udvikling, som finder sted.

I provstiet har Gunderup kirkegård og Nørre Tranders kirkegård arbejdet med udviklingsplaner. I Nørre Tranders har menighedsrådet etableret et samarbejde med TAJN-Arkitekter, hvilket har resulteret i et ambitiøst projekt, hvori der også indgår en idé om at kirkegårdens rum skal kunne anvendes som kirkens rum, hvorfor der er planer om anlæggelse af en andagtsplads med pavillon.

Gunderup kirkegård vil gerne arbejde mere henimod mere grønt og mindre grus, hvilket også er gældende for den lille Rørdal kirkegård. Her tilplanter men gravsteder, der er udløbet, med forskellige typer af bevoksning såsom mindre træer, prydbuske og stauder, af typer, som tiltrækker insekter. Derved skabes en artsrigdom og variation på kirkegården, som ikke blot fremmer biodiversiteten, men også gør oplevelsen af kirkegården alsidig.

En ny chance på kirkegården

For de fleste er kirkegården endestationen, men for nogle kan det også være stedet, hvor man kan få en ny chance. Sådan er i hvert fald på kirkegårdene ved Sdr. Kongerslev, Nr. Kongerslev

og Komdrup kirker. Her har man i de seneste år haft et samarbejde med bl.a. jobcentret og FGU om at skabe muligheder for at personer, som står udenfor arbejdsmarkedet kan komme i kortere eller længere praktikforløb.

I foråret 2022 er Nicolai Andersen i et 13-ugers praktikforløb på Kongerslev og Komdrup kirkegårde. Han har pga. rygproblemer udfordringer med at klare en fuld arbejdsdag. Dette bliver der i praktikforløbet taget højde for: ”Jeg får nogle opgaver, som jeg kan være i og som passer til mig”, udtaler Nicolai. Graver Bo Dahl er glad for muligheden for at kunne give noget til mennesker, som ellers ville stå udenfor arbejdsmarkedet: ”Det er fedt at mærke, at de vokser og genfinder arbejdsglæden ved at være her. Vi tilpasser opgaverne, så de passer til vedkommendes arbejdssevne. Men de skal gerne få en god fornemmelse for kirkegårdens drift og også se lidt af, hvad der foregår inde i kirken.”

De tre kirkers kirkegårde har i de seneste år haft en håndfuld personer i praktik. Der har været stor forskel på deres evner og behov. ”For nogle af praktikanterne har blot det at møde fast på arbejde hver dag været en udfordring og derfor har det været en succes, når det er lykkedes.” fortæller Bo Dahl. Det understreges da også, at en praktikant ikke er en stabil arbejdskraft på lige fod med det øvrige kirkegårds personale. Menighedsrådet må derfor være sig bevidst at man ikke får tilført billige ressourcer til kirkegården.

Det er man i menighedsrådet helt klar over og det er ifølge formand for Kongerslev-Komdrup menighedsråd, Uffe Sørensen, ikke af økonomiske hensyn man har valgt at tage praktikanter ind. Der er noget langt grundlæggende på spil: ”Det er vigtigt, at folkekirken tager del i mennesker og gør en forskel, hvor vi kan. Vi kan rumme disse mennesker og har tiden og

*Praktikant Nicolai
Andersen (tv.) og graver
Bo Dahl (th.)*

ressourcerne til det. Folk får igennem disse praktikforløb lov at mærke, at de er en del af samfundet og kan være med til at bidrage med noget være en del af et arbejdsfællesskab.” Og som hos graveren er det en glæde for formanden at se, hvad der sker med praktikanterne under tiden på kirkegården: ”Det er en fornøjelse at se deres udvikling i den tid, de er her.”

På spørgsmålet om, hvad man skal gøre, hvis man som menighedsråd gerne vil i gang med at tilbyde praktikforløb, svarer Uffe Sørensen: ”Man skal have en kontakt til jobcentret. I vores

tilfælde blev vi kontaktet først. Dernæst skal man i menighedsrådet sammen med kirkegårdspersonalet diskutere det grundigt og være klar over, at man ikke får ”en mand ekstra”. Og så er det ellers bare at indgå en aftale”.

På denne måde har de tre kirker været med til at tage et socialt-diakonalt ansvar indenfor de rammer og med de muligheder, som ligger i kirkegården og de grønne områder. Og når Nicolai Andersen bliver spurgt, hvad han får ud af at være på kirkegården, lyder det glad: ”Det er en læringsøvelse og så er det rigtig sjovt at være her.”

Aalborg Nordre Provsti

Det bedste og det værste ved at være præst *Indledning*

Vi har spurgt Nordre Provstis præster om, hvad der er det bedste og det værste ved at være præst, og vi har skrevet deres svar sammen. Læs det som en slags "forbrugervejledning" til præster, til hvad vi synes er svært og udfordrende, hvad vi finder glæde og mening i, og hvad der ødelægger arbejdsglæde og liv.

DET BEDSTE:

At møde mennesker med evangeliet

Det bedste ved at være præst er at få lov at række Guds løfter og velsignelse videre til mennesker i livets store øjeblikke, i sorg og glæde, angst og lykke og alt derimellem. At møde mennesker i alle livssituationer: Når de bliver forældre, når de er på vej fra barn til voksen, når de indgår parforhold, når de oplever dødsfald, og i det møde at have en lang tradition og et verdensomspændende trosfællesskab i ryggen. Det er særligt privilegium at have et helt år til at lære konfirmanderne at kende.

Det bedste er at skulle formidle, at virkeligheden altid er større, end vi ser og oplever den, og uanset hvad der sker, så er vi favnet og elsket af Gud. Det er i samtalen med mennesker at blive beriget med den større virkelighed, som de er; samtaler, hvor der sættes ord på troen, håbet og kærligheden og det på en gang mangfoldige, fantastiske og ind imellem fortvivlende menneskeliv. Det er at blive vist den tillid, at

mennesker deler noget af det mest sårbare og svære med en, bare fordi man er præst, ja at være i et "firma", hvor magtesløs er en styrke, hvad der i særlig grad også er opbyggende for en selv. Evangeliet er altid inddragende og inviterende, hvad vi som præster derfor også får lov til at være. Og selvom man som præst kan rende "tør", så gør evangeliet det heldigvis ikke. Det har altid noget at byde på, hvad end det er i form af håb, taknemmelighed, glæde, afmagt, tilgivelse, identitet eller meningsdannelse.

Det bedste er at have mulighed for at invitere mennesker ind i nye fællesskaber og ad den vej måske skabe nye relationer og nyt håb i livet. Det er at være i en sammenhæng, hvor det at være kirke er noget, som vi præster og lægfolk er fælles om.

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Det bedste er at holde gudstjeneste og være båret af noget større, af traditioner, ritualer og salmer; at man ikke skal bære hele "forestillingen" selv, men at det er Gud, der inviterer. Det bedste er gudstjenester, der går godt, hvor samspillet med organisten og kirkesangeren fungerer. Det er gode begravelsessamtaler, bryllupssamtaler og dåbssamtaler, som skaber baggrund for taler, hvor mennesker føler sig velkomne, set, holdt af og måske endda forstået og velsignet. Det er at være til stede i nuet sammen med andre, at skabe rammer for tro og tvivl, fest og højtid. Det bedste er begravelser, ikke fordi det er godt,

at folk dør, men fordi der er så stor mening i at være sammen med de efterlevende om bisættelsen, sorgen og savnet, at skulle skildre et menneskeliv og være den, der sørger for, at der er en lille smule orden midt i det kaos, som døden uundgåeligt bringer med sig. Det bedste er, når nogen efter en kirkelig handling giver udtryk for glæde og taknemmelighed, så man føler, at her var man med til at gøre deres særlige dag til noget, de kunne tage med sig om et positivt minde, hvad enten den nu stod i glædens eller sorgens tegn.

Konfirmandforberedelse

Det bedste er at have konfirmanderne i kirken. Det er pingpong med dem, det er deres livsglæde, deres livsmod, deres bekymringer og deres tillid til, at man som præst vil dem! Det er noget af det mest glædelige, meningsgivende og kaster stor arbejdsglæde af sig. Det er at mærke, at man bliver bedre til at møde dem og få et glimt af deres liv.

Sjælesorg

Det bedste er, når man får lov at "vandre" sammen med mennesker og fortælle dem, at de er elsket af Gud. Det er, at man i både den største glæde og dybeste sorg bliver inviteret ind i folks hjem og budt velkommen, selvom de ikke kender en, ja at de viser en så stor tillid, at de fortæller om deres inderste tanker og følelser. Det er stort at få lov til at følge mennesker på en del af deres livsvej for dernæst at slippe dem, når de begynder at kunne

"gå" selv igen. Det bedste er at opleve, at konflikter bliver løst, når mennesker på trods af stor sårbarhed begynder at have overskud til igen at kunne mødes og være til gavn for hinanden. Det bedste er mødet med beboerne på plejehjemmet.

Frihed i arbejdet

Det bedste er at have stor frihed i tilrettelæggelsen af arbejdet. Det er dejligt at kunne holde en lang kaffepause for at snakke med organisten eller kirketjeneren, at kunne læse en bog, gå en tur og skyde taleskrivningen til en sen aften, men også til at kunne imødekomme ønsker om samtaler, der ikke har stået i ens kalender i dagevis. Det er at have et arbejde, hvor grænserne mellem fritid og arbejde oftest er usynlige, bl.a. fordi arbejdet foregår i andres fritid, og fordi arbejdet beskæftiger sig med hele livet i dets bredde og dybde og højde og ikke kun mellem 8 og 16. Det bedste er både at have ret og pligt til at bruge tid på at fordybe sig i næste søndags læsninger og bønner

og ikke mindst på egen opbyggelse og dygtiggørelse.

Samarbejde

Det bedste er samarbejdet med dygtige menighedsråd, hvis iver og menneskelige modenhed er meget inspirerende, og som både spiller med, spiller for og giver modspil i den fælles opgave, det er at være kirke. Det bedste er, når rådet bakker op om de fundamentale præstelige opgaver som at varetage gudstjenester, kirkelige handlinger, sjælesorg og undervisning og forstår, at det kræver det meste af ens tid. Det ser måske ikke ud af så meget på kirkens hjemmeside, men det er det vigtigste. Det er bedste er, at der heldigvis er mange mennesker, der gerne vil arbejde med, tage imod og give igen på det, kirken er og skal være.

Tjenestebolig

Det bedste er at bo i tjenestebolig i et af byens skønneste huse og ikke selv hænge på regningen, når opvaske-maskinen går.

DET VÆRSTE:

Samarbejde og fællesskab

Det værste er, når vi glemmer, at både medarbejdere, kolleger og menighedsråd arbejder sammen om at være kirke, og når vi glemmer at være visionære sammen.

Det værste er, når der er splid i menighedsrådet, når man taler grimt til hinanden og går hjem med ondt i maven; at små konflikter kan vokse sig store. Det værste er, når konflikter står i vejen for det egentlige præstearbejde; når vi taler om i stedet for med hinanden og deler hinanden ind i stereotyper; når konflikterne fylder mere end sammenholdet og fordømmelsen mere end nysgerrigheden.

Det værste er, når menighedsrådet ikke er professionelle ledere af medarbejderne, og at ens rolle i forhold til medarbejdere både er at være kollega og medlem af menighedsrådet. Det er krævende, hvis medarbejdere ikke har de kompetencer, der skal til, og det skaber vanskelige situationer, når der er personale-sager, afskedigelser, økonomi m.v. på dagsordenen. Hvor meget skal man blande sig, og hvor ligger loyaliteten? Det værste er, når gode initiativer bliver talt ned i menighedsrådet, når nogen i rådet ønsker, at intet må forandres, og når der ikke er plads til børn, unge, rytmisk musik osv.

Uforudsigelighed og struktur, præst og menneske

Det værste er, at arbejdet er grænseløst og kan flyde sammen med ens fritid; at man har sindssygt travlt og bliver presset af bisættelser, som ikke kan planlægges. Det værste er, at der er et højt forventningsniveau og dermed et stor præstationspres, der gør det umuligt at have en fornuftig arbejdstid; at mange forventer, man er til rådighed og bl.a. svarer på mails hurtigt,

og at de uafgrænsede arbejdsforhold kan føre til overbelastning. Det værste er at føle, at man altid er på og aldrig har fri; at der ikke er nogen fast arbejdstid, og at det er op til en selv at finde balancen. For præsten er også et menneske, der har brug for at kunne holde fri uden dårlig samvittighed og at vide, at når man holder fri, kommer der ikke nogen og ringer på ens dør. Især når man bor i en embedsbolig kan tilgængeligheden være en udfordring. Det værste er, at man ALTID er præst: Når man går til købmanden, også selvom det er uden for arbejdstiden, og når man er til fest. Samtalen bliver hurtigt sporet hen på: "Tror du på Gud?", "Ej nu skal du høre om den mest kiksede præst", "Drikker du?", "Du minder slet ikke om en rigtig præst".

Det værste er, at folk ikke skelner mellem, at præsten kan og skal være til stede uden for normal "åbningstid" ved sorg og svære stunder, men ikke når det handler om dåb, vielser og konfirmationer; at mange gerne vil holde dåbs- og vielse samtaler om aftenen, og at forældre forventer, at man svarer på opkald om, hvor mange gæster de må have med i kirken til konfirmation om 7 måneder eller 7 år.

Det værste er at deltage i møder, hvor der ikke er sans for, hvordan man leder et møde, hvad en dagsorden er, eller hvordan man følger forretningsordenen.

Utilstrækkelighed

Det værste er følelsen af utilstrækkelighed. At man forsøger at gøre tingene så godt, man kan; at man arbejder til sent om aftenen og på sin fridag og alligevel halter bagefter med en fornemmelse af, at menighedsrådet alligevel ikke er helt tilfreds med ens indsats. Det værste er, at man forventes at besidde SÅ mange kompetencer: Forkynder, pædagog, underviser, sjælesør-

ger, sorgarbejde, samtalepartner, forskellige former for lederskab osv. Tid, evner, ressourcer rækker ikke altid så langt, som man gerne ville, eller som menighedsrådet forventer.

Det værste er at sige et forkert navn ved en begravelse, at føle ansvar for at fikse det, som ikke lader sig fikse, eller når der kommer færre og færre i kirke.

Det værste er at sidde om natten for at nå det hele eller vågne op med tanken om deadlines. Det værste er, at der skal produceres og præsteres KONSTANT! Det at skulle sidde på "fabrikken" og spytte taler og prædikener ud, eller at skulle indlede med "en sjov fortælling" eller værre, noget givende, kan være et helvede. Man kan føle sig som en opvredet karklud eller som en med impostor-syndrom, når man gang på gang tager æren for noget, man har stjålet fra en kollega.

Det værste er, når man har båret og sagt for meget, og der ikke er én sammenhængende sætning tilbage, og der alligevel skal holdes tale, selvom det eneste i en er Prædikerens "alt er tomhed".

Mursten og ånd, kirke og præstebolig

Det værste er, at der er flere hundrede tusinde kroner sat af til en ny kirkedør, men ikke et par tusinde til arbejdet med at møde mennesker, og at fællesspisning derfor koster 20 kr.

Det værste er bopælspligten! At man som præst er prisgivet et mere eller mindre kompetent menighedsråd, når det gælder ens boligsituation; at der mangler anerkendelse af, at der ikke

er tale om et almindeligt "ejer/lejerforhold", og at det faktisk er ens hjem, de har ansvaret for. Det værste er, når bopælspligten bliver vigtigere end relationer, teologi og medarbejdertrivsel, og at omkostningen ved at skifte embede er enorm.

Arbejdsopgaver

Det værste er bryllupper, konfirmander i undervisningslokalet og ensomme timer med computeren, når man er fyldt af mere, end man kan udtrykke.

Folkekirkens ry

Det værste er mængderne af ukonstruktiv negativitet. At der er så mange, der synes, at meget er for dårligt. Noget handler om det, der blev tabt til tiden. Andet om ufrugtbare sammenligninger med andre organisationer og arbejdspladser, og alt for meget handler om, hvad andre i folkekirken gør forkert. Der skal ikke skabes en forløren god historie, men måske skal man bare også snakke om det, man er glad for og stolt af.

Brønderslev Provsti

Af Provst Lise Lundgreen

Så snart en præst er blevet ansat, kalder hverdagen i sognet. Derfor vil præsten helt naturligt først og fremmest have fokus på det lokale. Men det er nødvendigt at få inspiration udefra, lige som det har stor betydning, at man har et godt samarbejde med de andre præster i provstiet.

For både at styrke det kollegiale fællesskab og få ny inspiration til arbejdet, tog præsterne i Brønderslev Provsti på fire dages kursus i

januar. Turen gik til Løgumkloster, og temaet for kurset var begravelsestaler, og hvordan vi i 2022 kan tale om opstandelse og evigt liv.

Det blev fire gode dage i det sønderjyske, hvor dygtige foredragsholdere stod for undervisningen, og alle bidrog til den fælles samtale. Da vi rejste nordpå igen, var det med fornyet energi til samtaler med pårørende. Vi havde desuden fået nye indfaldsvinkler til de begravelsestaler, som er så vigtig en del af præstens forkyndelse. Og som en sidegevinst havde vi alle lært nabokolle-gaen lidt bedre at kende.

Præster prædiker for hinanden

”Det var vel nok en god prædiken” – sådan lyder det forhåbentlig ofte på vej ud af kirkedøren. Men præster får sjældent mere nuancerede tilbagemeldinger på deres prædikener. Det forsøger præsterne i Brønderslev Provsti på tredje år at gøre noget ved. En gruppe af præster fra provstiet – og enkelte fra andre provstier – mødes nemlig flere gange årligt og prædiker for hinanden.

Sognepræst Ann Sofi Lægsgaard Andersen er tovholder på det såkaldte prædikenværksted. Hun fortæller, at præsterne prædiker for hinanden og derefter giver hinanden konstruktive tilbagemeldinger ud fra en evalueringsmodel. Tilbagemeldingerne er aldrig dømmende, og de kan gå på alt fra bibeltekstens anvendelse i prædikenen til guds billede, stemmeføring og gestikulation. Ann Sofi Lægsgaard Andersen

*Der blev tid til andet end teologiske diskussioner. Her er præsterne på østersjagt.
Foto: Sandra Fossdal Nielsen.*

Biskop Thomas Reinholdt Rasmussen deltog også i jubilæums-gudstjenesten i Brønderslev Kirke. Foto: Kurt Bering.

siger, at prædikenværkstedet er til stor gavn for præsterne i deres arbejde med prædikenerne, og at det derfor forhåbentlig også er til gavn for menighederne i provstiet.

Brønderslev kirke fylder 100 år

I år fylder Brønderslev Kirke 100 år, og den runde dag blev fejret med maner. Siden august 2021 har en arbejdsgruppe bestående af to menighedsrådsmedlemmer og fire ansatte arbejdet med at planlægge jubilæet. Det resulterede i en række spændende arrangementer, som løb af stablen i løbet af jubilæumsfestugen fra den 27. marts til den 3. april. Kirkens tårn blev iklædt et flot jubilæumslogo designet af kirketjener Tina

Birkbak, så borgerne i byen blev mindet om kirkens runde fødselsdag.

Kirken blev indviet palmesøndag den 26. marts 1922. Det var derfor så tæt som muligt på den præcise dato, da jubilæumsugen søndag den 27. marts blev indledt med en festgudstjeneste. Her deltog biskop Thomas Reinholdt Rasmussen, provst Lise Lundgreen, sognepræsterne Solveig Jeppesen og Katharina Rotbøll Raarup samt øvrige nuværende og forhenværende sognepræster i Brønderslev. Kirkens organister og kor var med til at sørge for en festlig gudstjeneste. Efter gudstjenesten var der reception i sognegården, hvor alle var inviteret til at fejre jubilæet.

*Kirkens tårn blev ikklædt
et flot jubilæumslogo
designet af kirketjener
Tina Birkbak.
Foto: Kurt Bering.*

*Mange mødte op for at
høre det rytmiske kor
Blue Note Choir.
Foto: Kurt Bering.*

I løbet af ugen var der planlagt aktiviteter med meget varieret indhold, så der var noget for enhver smag og alle aldersgrupper. Blandt andet var der hele ugen morgensang i samarbejde med organist Lone Frederiksen og herefter kaffe i sognegården, hvor forskellige personer med tilknytning til Brønderslev fortalte om deres oplevelser i byen.

Onsdag var børnenes dag, hvor der var fortælling for børnehavebørn og besøg af byens SFO'er med både hoppeborg, trylleshows, fødselsdags-sang og kagemand. Fredag var en dag for de unge, hvor konfirmander havde forskellige workshops i kirken, og komikeren Jacob Svendsen kom forbi med et standupshow.

Hele ugen kunne man desuden nyde forskellige koncerter i kirkerummet blandt andet med det rytmiske kor Blue Note Choir fra Abildgård Kirke i Frederikshavn. Alle arrangementer i jubilæumsugen var gratis og blev støttet af Nordea Fonden, Herman Sallings Fond og Kulturpuljen i Brønderslev Kommune.

Rock, håb og kærlighed i Dronninglund

Dronninglund Kirke ringede af rock fra 90'erne, da sognepræsterne i den østlige del af Brønderslev Provsti en lys junaften bød indenfor til Rock, håb og kærlighed. Folk sad tæt på bænke- ne i den smukt oplyste Dronninglund Kirke, da bandet Bruuns Kapel spillede rocknumre, som

*Nyt arrangement på tværs af sognegrænser blander rockmusik og refleksioner.
Foto: Trine Nørgaard*

de fleste kunne nynne med på. Sognepræsterne Jeanette Nymann Geller (Asaa-Melholt) og Marie Kirketerp (Hjallerup) bandt numrene sammen med refleksioner, læsning fra Kærlighedens Højsang og bøn.

Kendte rocknumre som for eksempel Loosing My Religion af REM, Purple Rain af Prince og Beautiful Day af U2 bliver sat ind i en ny kontekst, når de spilles i kirkens rum. En fællesnævner for aftenens rocknumre var, at de fra forskellige vinkler belyste temaet håb. Og netop håbet var temaet for arrangementet i Dronninglund, fortæller sognepræst Marie Kirketerp: Håb er et evigt aktuelt tema at tage fat i, og lige nu er det ikke mindre aktuelt. Når alt kører for os,

tænker vi sjældent over, at håb er en helt afgørende faktor i vores liv. Men det er altid tydeligt i modgangstider.

Rock, håb og kærlighed var arrangeret af sognepræsterne i den østlige del af Brønderslev Provsti; Asaa-Melholt, Hjallerup, Dorf og Dronninglund, Hellevad-Ørum samt Voer-Agersted. Sognepræsterne kalder arrangementet en hybrid mellem en koncert og en gudstjeneste, og formålet med det fælles arrangement er at få folk til at krydse sognegrænsen for en anderledes oplevelse i kirkerummet. Og hvis konceptet kan tiltrække mennesker, som ikke normalt finder vej til kirken, er det kun en fordel.

Frederikshavn Provsti

Af provst Viggo Ernst Thomsen

Kirkegangen er i løbet af 2022 i Frederikshavn Provsti vendt tilbage til normalen, både indendørs og udendørs. Der har aldrig været så mange til konfirmationsgudstjenesterne som i år. Og dåb og vielser er på niveau igen som før pandemien.

Af større begivenheder i årets løb kan nævnes Ålbæk Kirkes 125-års jubilæum, der blev fejret søndag den 7. august 2022 med festgudstjeneste og besøg af biskop Thomas Reinholdt Rasmussen. Men året har også budt på nye initiativer. Særligt på det internationale område:

Det første år med en international præst i provstiet

Frederikshavn Provstis nye internationale præst, Simon Kristian Blix Nielsen, arbejder ud fra Abildgård Kirke og har været i gang i 1½ år med stor ihærdighed. Han fortæller, at ”det har været et begivenhedsrigt og spændende år som international præst her i Frederikshavn Provsti, hvor mange nye tiltag for de internationale er blevet søsat”:

”International Lektie- og sprogcafé”

I sommeren 2021 etablerede han sammen med en håndfuld frivillige en ”international lektie/sprogcafé” i Frederikshavn midtby, hvor nye danskere ugentligt mødes til danskundervisning og socialt samvær.

”Familienetværk Frederikshavn”

Derudover er Abildgård Kirke sammen med Blå Kors kommet i gang med ”Familie Netværket Frederikshavn”, hvor der hver anden onsdag møder mellem 85-100 mennesker i kirken til fællesspisning, aktiviteter og afsluttende frivillig andagt. I løbet af året er andelen af internatio-

*Søndag 7. august 2022
fejrede Ålbæk den
lokale kirkes 125-års
fødselsdag med en stor
festgudstjeneste. Biskop
Thomas Reinholdt
Rasmussen medvirkede*

nale i "Familie Netværket" vokset med op mod 50%, og graden af deltagelse i andagten stiger også.

"Tilflytternetværk"

Den internationale præst har derudover i et samarbejde med Frederikshavn Kommune oprettet "Tilflytternetværk", og via det kunnet arrangere flere forskellige sociale arrangementer for de internationale tilflyttere til kommunen. I Tilflytternetværket arbejder de for at udvide de nyankomnes netværk for at skabe en bedre integration i både samfund og kirke.

Hjælp til flygtninge fra Ukraine

Sidst men ikke mindst har storkonflikten i Ukraine fyldt en del: Der blev lavet forbøns gudstjerner, støttekoncerter og ikke mindst i samarbejde med H.U.R.T. og Frederikshavn Kommune arrangeret modtagelsen af en busfuld ukrainske flygtninge. I den forbindelse blev der ligeledes med hjælp fra mange frivillige kræfter oprettet genbrugsbutik i kirkens kælder, arrangeret ukrainsk inspireret aftensmad, indkøbt sim-kort og fundet læge og tolkebistand til deres ankomst. Og da endnu en bus meldte sin ankomst bare fjorten dage senere stod Bangsbostrand Kir-

FDF Strandbys samlings-telt på FDFs landslejr 2022 er en model af Strandbys smukke kirke, hvor tagkonstruktionen har form af en hyperbolsk paraboloid

ke klar til at hjælpe med modtagelse. Sidenhen er der blevet lavet Ukrainsk café, international påskefejring samt fundet lokale til de ukrainske kristne, så de kan fejre gudstjeneste sammen. Sidst men ikke mindst har 16 ukrainere haft glæde af at være sendt af sted på den årlige tværkulturelle kristne sommerlejr i Hørby.

Event kirke i Badskær

Vest for Sæby ligger ”De 10 kirker” bestående af 4 pastorater. Skæve-Hørby er et af dem med 1 præst, 2 sogne og 3 kirker. Den tredje, Badskær Kirke, blev indviet i 1909, finansieret af indsamlede midler af beboere, der mente, at der med 6-7 km var for langt til Hørby Kirke. Det var, før asfalten og cyklen blev udbredt. Omkring Badskær Kirke er der en smuk kirkegård, så at

nedlægge kirken er helt udelukket og har aldrig været på tale. Da Skæve og Hørby sogne i 2012 blev lagt sammen til et pastorat, og dermed fik fælles præst og menighedsråd, satte det gang i diskussioner om begrænsninger og muligheder ved at have tre kirker til rådighed, og om muligheden for at indrette en af kirkerne på en ny måde. Både Hørby og Skæve kirker er middelalderkirker, bygget i 1100-tallet, og skal behandles derefter. Badskær Kirke er ikke underlagt de samme restriktioner. Det satte gang i tanker om en anden indretning af dette kirkerum.

Efter ti års planlægning er det nu blevet en realitet. Renoveringen har stået på hele foråret, og kirken blev genåbnet søndag den 21. august 2022. En af de store ændringer er et fast, plant gulv med løse stole, der giver mulighed for forskellig indretning af kirkerummet. Derudover er der blevet indrettet køkken, handicaptoilet og depotrum.

Kirken skal stadig bruges til gudstjenester, dåb, begravelser/bisættelser og bryllupper. Men, derudover giver nyindretningen et væld af andre muligheder til gavn for mange mennesker i de 2 sogne.

Menighedsrådet arbejder med følgende idéer:

- SalmeBongo, en legestue med musik og bibelhistorie for børn i alderen 1-5 år med forældre
- Babysalmesang
- Kirkens Fortælletime med fællesspisning og kreative aktiviteter
- Musikalsk legestue med dagplejerne
- Kravlegudstjeneste som afslutning på lege-stuehold, SalmeBongo og Babysalmesang
- Minikonfirmandundervisning
- Børnekorskoncerter
- Fastelavngudstjeneste
- Konfirmandarrangementer
- Ungdomsgudstjenester

*Tre kvarter før gen-
åbningsgudstjenesten
21. august af Badskær
kirke fra 1909,
der har fået en større
renovering.*

*Lars og Alexander
Nielsen står med den
nye urskive
Foto: SkagensAvis.dk*

- Påskemåltid med gudstjeneste
- Meditationsgudstjenester
- Stille andagter
- Sogneeftermiddage
- Kirkecafé efter gudstjenester
- Filmklub
- Arrangementer fælles med "De 10 kirker"

Nye urskiver på Skagen Kirkes tårnur

Som det er blevet bemærket af mange i Skagen, var urskiverne på kirkens tårnur væk i månedsvis. Mange ting gik skævt, men nu er alt godt. Spritnye urskiver er igen på plads, og skagbo-

erne og de årligt mere end 1 million besøgende kan atter se, hvad klokken er slået. Det er firmaet "Kirkeklokken" fra Mors, der har stået for både fremstilling og montering af urskiverne, som hver vejer 75 kg og er 1,50 meter i diameter.

I øvrigt kan tårnuret fejre rund fødselsdag. Det har nu i 80 år vist klokkeslættet til hver af de fire verdenshjørner. Under 2. verdenskrig skænkede indehaveren af Odense Vinhandel, konsul Th. Andersen, der havde sommerbolig i Skagen, tårnuret til Skagen kirke. Uret blev bestilt hos "Løkken Tårnurfabrik", opsat og indviet sommeren 1942.

Hjørring Nordre Provsti

Af medarbejder v. skole-kirke-tjenesten Anne-Gerda Tvilling, sognepræst Liselotte Wiemer, sognepræst Eva Bernhagen, sognepræst og provst Winnie Rischel

Folkekirken på Naturmødet – igen

Efter to års online Naturmøde var det igen muligt at deltage ”på gammeldags manér”. Naturmødet, som arrangeres af Hjørring kommune, blev afholdt i Hirtshals fra d. 19. til d. 21. maj, og folkekirken var repræsenteret med sin stand og ved forskellige arrangementer. På Naturmødet møder man foreninger og organisationer fra hele landet og af mange forskellige observanser. Siden Naturmødet blev afholdt første gang, har det været en selvfølge for præster og menighedsråd i området, at Folkekirken skulle have en

stand ud fra den betragtning, at Folkekirken er en aktør i samfundet, både når vi forvalter jord og bygninger og i særdeleshed, når vi taler om skabthed og ansvar, håb og tro. Vi afviklede et omfattende program i løbet af de tre dage. Her præsenteres nogle glimt.

Nøj, det’ for børn

Medarbejder ved Skole-kirke-tjenesten, Anne-Gerda Tvilling: Skole-kirke-tjenesten for de to Hjørring-provstier stod for aktiviteter for skolebørn, som besøgte Naturmødet om fredagen.

I sol og blæst deltog ca. 100 børn i Klimaløb i og udenfor Folkekirkens telt. Børnene blev mødt af forskellige spørgsmål og opgaver, der alle havde med klima og kristendom at gøre. De mødte skabelsesberetningen og etiske dilemmaer. De forholdt sig til håb og drømme for fremtiden, ligesom de forholdt sig til handling og konsekvens (hvor lang tid tager det for affald om at forgå, når man smider det i naturen?). Den store interesse fra børnenes side gør det meningsfuldt for Skole-kirke-tjenesten at deltage i Naturmødet.

Når dagen bliver til nat

Når skolebørnene er taget hjem, og dagen går på hæld, holder vi aftensang ved Hirtshals fyr både torsdag og fredag aften. Sognepræst, Eva Bernhagen, Læsø, fortæller:

Første gang, jeg havde mulighed for at deltage, var i maj 2018, hvor vejret var så fantastisk, at vi kunne stå ude på kanten af kysten og kigge ud over havet, mens vi sang solen ned. Året efter var det koldere, og vi trak ind i Madpakkehuset, hvor man skærmes mod havgusen.

Vi har sat folk stævne kl. 20.30, og 100 mennesker kan der snildt møde op. Det afhænger af vejret. Der er en trofast gruppe frivillige, en støtteforening omkring Fyret, som hvert år møder op og gør klar. Der skal slæbes borde og bænke ud, hvis vejret er til det. Mikrofon og lyd skal på plads, det sørger Bjarne Hougaard for. Da Fyret ligger et stykke vej fra byen, må man virkelig vilje andagten for at møde op så forholdsvis sent på aftenen. Tidspunktet er godt valgt i forhold til det øvrige program, hvor flere af scenerne lukker ved 20.00 tiden. Indholdet med musik, fællessang og meditativ stemning er en modpol til Naturmødets mange, hurtige og polemiske ord.

For mig handler andagten om at bygge bro imellem den almindelige kirke og det fælles-

skab, der opstår nu og her pga. Naturmødet. Hvorfor sætter vi hinanden stævne, hvorfor er det vigtigt at sætte naturen på dagsordenen. Det er overvejelser, som jeg kommer ind på i min refleksion.

"Mine" musikere under Solnedgangsandagterne har været Sindal Brass Band. I år var vi så privilegerede at have en tuba med, der på bedste elbas-manér slog takt til "Nu går solen sin vej".

Aftenens sidste fællessang efter Fadervor og velsignelse er "Må din vej gå dig i møde" – en keltisk skabelsespoetisk bortsendelsessalme skrevet af Sankt Patrick, den irske skytshelgen, der levede i det 4. århundrede.

*"Må din vej gå dig i møde,
og må vinden være din ven,
og må solen varme blidt din kind
og må regnen vande mildt dit land,
indtil vi ses igen,
må Gud holde,
holde dig, i sin hånd."*

Er klimakrisen en systemfejl?

Liselotte Wiemer, sognepræst i Horne-Asdal, skriver:

I have a dream, sagde Martin Luther King. Det var i 1963. Han havde en drøm og med ham hele verden: i morgen ville blive bedre end i går. For selvfølgelig går menneskeheden fremad. Selvfølgelig.

Men i dag holder drømmen ikke. Det kollektive mismod er i takt med klimaforandringerne begyndt at brede sig. Og op mod 60 % af de 16-25-årige, kan man læse, har mistet troen på, at vi kan gøre noget ved det. Og når unge mister håbet – hvor skal drømmen så komme fra?

Den skal komme fra kirken! For er der noget, kristendommen kan og vil og tør, så er det da at give *håb*. I tillid til at den Gud, vi tror på, kan forny livet forfra og i ydmyg vished om det slægtskab, vi har med naturen. Af muldjord og ånd er vi kommet... Klimakrisen handler nemlig ikke kun om temperaturer. Den handler om noget langt dybere.

Så hvad var mere oplagt end at invitere en ny-startet '**klimasorggruppe**' til naturmødet i Hirtshals 2022. Gruppen, der er specielt rettet mod unge, holder til i Stefanskirken i København. Og initiativtageren er klimaaktivisten Sara Strunge, som blev vores gæst på mødet. Hun er ikke selv kristen, pointerede hun. Og synes også, at ordet 'håb' er for abstrakt. Men afmagten deler hun med mange andre unge, fortvivlelsen over klodens tilstand. Og selvfølgelig skal den afmagt have et (kirke)rum at være i.

Derfor arrangerede vi en slags åben sorggruppe i teltet fredag morgen.

Jeg var især spændt på to ting. Allerførst om ordet 'klimasorg' overhovedet kunne bære. Er der ikke en radikal forskel på at sørge over et andet menneske – og noget langt mere uhånd-

gribeligt som klimaet. Og er der derfor ikke en radikal forskel på, hvor vi så at sige 'lander'. I en sorggruppe vil nyt håb i bedste fald vokse frem – ikke som handling, men som forsoning. Mens klimakrisen jo kræver alt andet end forsoning. Men sorg kan ikke sættes i skema. Og sorg var det. Eller ligefrem angst. Og alene fællesskabet, solidariteten, følelsen af ikke at stå alene kan give kræfter. Så kan vi andet end at åbne vores døre?

Bro eller kløft?

Men pludselig åbnende en kløft sig i stedet. Og den var dybere, end jeg havde forudset. For det mest brændende spørgsmål den formiddag blev et helt andet. Nemlig: hvor placerer vi ansvaret? Er det systemer, der skaber krisen, som gruppen vist officielt mente, et materialistiske grundsyn, der sætter vækst højere end træer, dyr og mennesker. Og som bare har eskaleret de sidste par hundrede år. Eller skyldes det (som jeg påstod), også en slags 'konstruktionsfejl' i mennesket selv?

Konsekvensen er to meget forskellige veje frem. Enten kan krisen vendes ved hjælp af konkrete indgreb og samfundsændringer. Eller vi er fanget i et grundlæggende menneskeligt paradoks. Fordi vi i os selv rummer både skabelse og destruktion – som Tove Ditlevsen skriver om den fine vase, hun får lyst til at smadre. Vi priser altså naturen med den ene hånd og vi rovdrifter den med den anden. Med andre ord: sidder det begær, der ødelægger, og den kærlighed, der bygger op, i virkeligheden i et og samme bryst?

Det behøver ikke være enten-eller. Selv om det blev trukket ret skarpt op den formiddag. Men forskellen er, at det første hovedsagelig kalder på politiske tiltag. Det andet (også) på en realistisk selverkendelse.

Og her kommer troen ind.

For den selverkendelse er så benhård, at den er svær at kapere uden tro. Troen er jo netop en tillid til, at selvom begæret er en forbandet magt i os selv, er der en magt, der er større. Derfor giver vi ikke op. Derfor kan vi blive ved med at håbe, drømme og handle, på vores egen, på naturens, på klimaets vegne. Også politisk. Bestemt også politisk. Fordi Gud har en drøm.

Det skisma stod tilbage da mødet sluttede. Bekymringen har vi til fælles. Men pilen peger i to forskellige retninger.

Drop in-dåb

Som noget nyt var der under Naturmødet mulighed for at blive døbt i Hirtshals kirke ved

drop in-dåb. 6 mennesker, fra spæd til ældre, blev døbt. Hver havde sin historie og baggrund. Fælles for dem alle var, at beslutningen var velovervejet og muligheden for, at dåben fandt sted på en meget enkel måde, gjorde overvejelserne til handling.

Næste år?

Der er noget nemt og enkelt i, at det er præster og lægfolk i og omkring Hirtshals, som planlægger og afvikler arrangementerne på Folkekirkens stand. Men vi vil gerne have flere med! Naturmødet er for alle, og folk deltager fra hele landet. Vi arbejder derfor på at udvide planlægningsgruppen i hvert fald udover det allernærmeste nærområde.

Hjørring Søndre Provsti

Af provst Winnie Nørholm Rischel, Hjørring Nordre Provsti

Forandring og kontinuitet

Det er ikke hver dag, det sker. Den 27. oktober 2021 viste optællingen af stemmer, at Hjørring Søndre Provstis provst gennem seks år, Thomas Reinholdt Rasmussen, skulle være stiftets nye biskop. Provstiet skulle altså have ny provst men først efter et halvt års vakance, idet både bispegården og provsteboligen skulle sættes i stand. Den 12. juni 2022 indsattes Niels Christian Scheel Lassen som ny provst i Hjørring Søndre Provsti og sognepræst kbf. i Sct. Catharinæ sogn.

Gudstjeneste på Rubjerg gl. kirkegård. Foto: privat

Men hverdagen står ikke stille, selvom et embede er ledigt. Folkekirken sover aldrig, menighedsråd og præster er heldigvis kontinuerligt i gang med det arbejde, der udføres i sognene. I vakancen fik jeg lov at låne provstiet, som jeg kendte ret godt i forvejen. Det var et inspirerende halvt år.

Tradition for samarbejde

De to Hjørring-provstier, Søndre og Nordre, som tilsammen dækker Hjørring og Læsø kommuner, har fælles provstiudvalg. De to provstier har en indbyrdes opgavefordeling, som gør, at bygninger og kirkegårde hører til i Nordre, mens budgetter hører til i Søndre. Provstierne arbejder tæt sammen i det daglige, for det giver sig selv, at der er sagssammenfald. Man kan jo hverken bygge eller renovere uden penge...

Endvidere praktiseres præsternes rådgivningsordning (indbyrdes afløsning) på tværs af provstierne ud fra det helt enkle standpunkt, at vi hjælper hinanden, når det brænder på. Det ligger også fast i nogle embeder, at præsten underviser konfirmander i naboprovstiet.

Så skete det uventede

Det er ikke så vanskeligt at være vikar, hvis opgaven går ud på "at holde butikken kørende". Men sådan gik det ikke helt. I løbet af kort tid fik en række præster nyt embede, stillinger skulle opslås, ansøgere findes – hvis det vel at mærke kunne lade sig gøre

Vi mangler præster

Det er et ønske fra flere menighedsråd – ikke alene at få de ledige embeder besat – men at få flere præster i området. Vi oplever hele tiden efterspørgsel på præster. Selvfølgelig til de traditionelle opgaver, men nok så meget til nye arbejdsfelter eller til forandrede arbejdsfelter. I øjeblikket uddannes der dog færre præster end der pensioneres. Det er altså ikke givet, at vi får nogen, selvom vi måske kunne lokalfinansiere og slå flere stillinger op. Jeg tror, at det er kerneudfordringen hos os i disse år. Og den bliver ikke mindre af, at vi bor nord for Limfjorden. Desværre.

Forandrede arbejdsfelter

Især da den kombinerede stilling som sogne- og sygehuspræst blev ledig, blev forandringerne tydelige. Hjørring sygehus har i en længere år-række været betjent af en halvtidspræstestilling. Men det giver sig selv, at i takt med at sygehuse-nes specialer flyttes rundt, og indlæggelsestiden reduceres, så ændres patientgruppen. Ledelsen på Hjørring sygehus/Regionshospital Nordjylland orienterer hvert år på forbilledlig vis om arbejdet på hospitalet, og også de kunne sagtens bruge flere præstetimer. Hvor præsten måske for nogle år siden var en lille smule fremmed på sygehuset, er det nu en naturlig forventning hos personale og patienter, at man kan få fat i en præst og at præsten f.eks. deltager i undervisning af personale. Der åbner sig hele tiden nye felter. Skal vi så fortsat stille arbejdskraft til rådighed på samme måde som hidtil?

Hvad gør vi?

Der findes ingen snuptagsløsninger. Men vi skal jo starte et sted. Et strukturudvalg – i første omgang bestående af en gruppe præster og provsten begyndte at kigge på sagen. Hjørring

*Skærstorsdagsspisning
i Vrensted Kirke.*

Foto: Privat

*Minikonfirmandunder-
visning på kirkegården i
Løkken. Foto: privat*

Goliat i Sankt Catharinæ Kirke. Foto: Rikke Bay

Søndre Provsti er kendetegnet ved store forskelle mellem sognene. De spænder fra ganske små landsogne til de folkerige bysogne i selve Hjørring. Hvordan sikrer vi en nogenlunde sammenlignelig arbejdsbyrde trods forskelle i opgaver? Hvor mange præstestillinger har vi egentlig brug for? Er de eksisterende stillinger rigtig placeret? Dette arbejde er kun i sin vorden og må følges op af drøftelser med menighedsråd og andre.

Andre muligheder

Der er også en anden mulighed, hvis vi ikke vil løbe panden mod den samme mur igen og igen. Vi har tidligere måttet opgive at besætte en præstestilling efter gentagne opslag. Og hvis der simpelthen ikke er ansøgere nok, hjælper det jo ikke at blive ved at insistere på, at vi ønsker flere præster. Så må vi se os om efter andre muligheder, det vil sige andre faggrupper. En dygtig kirke-kultur-medarbejder kan gøre rigtig meget i et sogn. Det kan være med børnearbejde, musik, besøgstjeneste eller noget helt fjerde. Og et godt samarbejde mellem f.eks. præst, organist og kirke-kultur-medarbejder kan være inspirerende for alle. Der er sikkert også veje at gå, som vi endnu ikke har fået øje på.

Der er liv i kirken

Disse overvejelser skyldes heldigvis, at der er liv i kirken. Og der er arbejde. Arbejde er der, fordi der blandt mennesker er en positiv forventning til kirken, dens menighedsråd og medarbejdere. Det er et godt udgangspunkt. Der er gode traditioner, der skal vedligeholdes, og der er forandringer, som er nødvendige, fordi folkekirken er en del af det fælles liv og ikke et reservat for det, der var engang. Vi forkynder evangeliet på måder og i sammenhænge, der kendetegner livet, som det leves i 2022.

Løkken Storpastorat og Skt. Catharinæ sogn deltog i ældremesse i Vendiahallen.

Foto: Niels Christian Scheel Lassen

Gode menighedsråd og nye præster

Det har været inspirerende at møde provstiets mange gode menighedsråd og at tage imod nye præster, som med dygtighed og energi går ind i arbejdet. Det lover godt for både kontinuitet og nødvendig forandring. Efter mange corona-sygemeldinger i løbet af vinteren, vendte vi i foråret tilbage til en mere normal hverdag. Det er en stor lettelse. Det bliver spændende, hvordan vinteren 22/23 kommer til at forme sig.

Det med pengene

Vi véd dog allerede, at de stigende priser på f.eks. energi og byggematerialer kommer til at præge provstiernes økonomiske formåen. Efter corona er vi altså ikke vendt tilbage til den verden, der var før, men en verden, hvor krig i Ukraine m.m. påvirker forholdene her. Men hvis vi ikke kunne det før, har vi lært under pandemien at manøvrere i vanskeligt farvand. Måske kan vi ikke gøre det, vi gerne vil, på den måde, vi helst vil. Så må vi finde en anden.

Indsættelse af ny provst i Hjørring Søndre Provsti.

Der gøres klar til børnefestival i Sankt Catharinæ Kirke

Hadsund Provsti

Fem fælles pejlemærker for provstiets sogne Af Sognepræst og Provstiudvalgsmedlem Morten Krogsgaard Holmriis

I sidste års fortælling fra Hadsund Provsti i stiftsbogen, fortalte provst Carsten Bøgh Peder- sen om det fælles evaluering og visionsmøde, der blev afholdt for alle provstiets menighedsråd og ansatte. En udbytterig dag, som ud over en skuen tilbage, nok så vigtigt indeholdt et blik for de år, der ligger foran os.

De mange pointer fra drøftelserne på dagen blev pålagt provstiudvalget at trakte sammen til nogle pejlemærker og indsatsområder, som vi i fælles flok sigter på i alle sogne i Hadsund Provsti.

De fem pejlemærker er:

- 1 Mangfoldige gudstjenester
- 2 Diakoni og omsorg
- 3 Kirkens rolle i lokalsamfundet
- 4 Kirke for alle generationer
- 5 Samarbejde mellem sogne

Pejlemærkerne og indholdet er uddybet på provstiets hjemmeside, og de er blevet drøftet fælles mellem rådsmedlemmerne på tværs af sogne, men er endnu vigtigere blevet til gode udbytterige samtaler lokalt i de enkelte råd. Dorth Ejsing Sørensen, der er formand i Vebbe- strup menighedsråd, fortæller:

– Pejlemærkerne blev udgangspunkt for en visionsdag i vores sogn. En hel dag med gruppe- drøftelser, walk’n’talks og fælles visionsarbejde for, hvordan tankerne kan blive til konkrete tiltag her hos os. Der var forslag om at tilpasse vores familiegudstjenester, så også ældre føler sig inkluderet og kan få glæde af børnenes smil og være med i et spisefællesskab med familier. Vi tænker at starte nye aktiviteter og gudstjenestetil- bud. Blandt andet aftener med refleksion og strik, som vi tænker, skal hedde ”Masker med mening”.

Fælleskursus for alle kirkegårde og menighedsråd i provstiet – Bæredygtig kirkegårdsdrift og Grøn Kirkegård Af Provstisekretær Mette Broen Steen

Som en naturlig del af arbejdet med de ovenstå- ende pejlemærker, forsøger Hadsund Provsti-

udvalg også at bidrage til øget samarbejde mellem sognene og nogle gange giver det bare bedre mening at hæve et arrangement op på provstiniveau. Derfor havde provstiudvalget på opfordring fra en af vore dygtige kirkegårdsansatte, arrangeret en stor fælles kursusdag for alle kirkegårdsansatte og interesserede menighedsrådsmedlemmer. Emnet var Bæredygtig kirkegårdsdrift og provstiudvalget havde allieret sig med Grøn Kirke, der har gode erfaringer med at afholde sådanne kurser.

60 deltagere fra kirkegårdene og menighedsrådene deltog på dagen, der bød på spændende oplæg fra Sofie Larsen Kure fra Grøn Kirke og Carsten Vejborg fra Energitjenesten, afvekslet af kirkegårdsvandring på de to certificerede Grønne kirkegårde i provstiet, Skelund kirkegård og Øster Hurup kirkegård.

Alle blev vist inspirerede til at arbejde videre med den grønne omstilling på egne kirkegårde og der var kun gode tilbagemeldinger fra deltagerne efterfølgende.

Kirkens rolle i krisetider

I Rostrup Sogn steg indbyggertallet markant fredag d. 18. marts 2022. Baggrunden herfor er trist, nemlig at børn, voksne og familier har måttet flygte fra Ukraine. En stor del af dem, som ankom til Mariagerfjord Kommune fik midlertidigt ophold i Rostrup Skole, som stod ledig. De nye naboer i Rostrup har naturligt sat et præg på livet i sognet, og trods de frygtelige omstændigheder er der en hjertelig fortælling, som hører til.

Journalist Henrik Bugge Mortensen, der skriver for kirkerne i Rebild Provsti, krydsede provstigrænsen for at hører nærmere om kirkens rolle, og vi bringer her et uddrag af hans beretning, som er bragt i kirkernes blad i september 2022.

*Oplæg ved Grøn Kirke,
Sofie Larsen Kure*

Uddrag af artikel skrevet af journalist Henrik Bugge Mortensen

Krig i Europa i 2022, det var for blot et halvt år siden nærmest utænkeligt, men den 24. februar valgte Rusland at invadere nabolandet Ukraine, og med ét slag var verden forandret. De mange løfter og aftaler om samarbejde og fredelig sameksistens over landegrænser, som kendetegnede tiden efter Berlinmurens fald i 1989, var med ét gået i glemmebogen. Krigen har ført til, at millioner af ukrainere er flygtet mod det vestlige Europa – også til Danmark og den lille by Rostrup, hvor byens borgere, foreningslivet og folkekirken stod parat til at tage imod.

– Det hele skete meget hurtigt. De ukrainske flygtninge blev i første omgang indkvarteret på vandrehjemmet i Hobro, hvorefter der skulle findes midlertidige boliger, fortæller sognepræst Morten Krogsgaard Holmriis.

Sognepræst Morten Krogsgaard Holmriis og menighedsrådsmedlem Anna Lassen (Copyright Henrik Bugge Mortensen – men bragt med tilladelse)

Onsdagscafé i Rostrup (Copyright Henrik Bugge Mortensen – men bragt med tilladelse)

– Det blev nogle hektiske dage, supplerer Anna Lassen, medlem af Rostrup Sogns Menighedsråd. Rostrup er en lille by med knap 300 indbyggere, men det er også en by, hvor vi er gode til at stå sammen og løfte i flok. 50-60 af byens borgere mødte op for at gøre skolen ren, samle senge, ordne legepladsen, fylde skolekøkkenet op med det nødvendige køkkengrej osv. Vi har oplevet krig og flygtningekriser før, men denne gang foregår det i vores egen baghave, hvilket jeg tror, har gjort en stor forskel for mange. De stærke billeder på TV og sociale medier, har fået os til at føle et stort og naturligt behov for at kunne gøre en forskel og hjælpe medmennesker i nød.

For at organisere indsatsen lokalt blev Facebook-gruppen Ukraine-Rostrup etableret. Den har i dag omkring 400 medlemmer. Og det er ikke initiativ og hjælpsomhed, der har manglet. Da skolen blev indrettet til midlertidig bolig, kom mange forbi med møbler, så vi kunne skabe noget, der mindede blot lidt om et hjem.

Der er nok at snakke om

På et hurtigt indkaldt møde i menighedsrådet fik vi talt om, hvilken rolle kirken skulle spille i

det skete, fortæller Morten Krogsgaard Holmriis. Kirken er først og fremmest en del af lokalmiljøet, men der er også ting, vi som kirke skal løfte, og som ingen andre gør. Det handler om at gøre kirken tilgængelig for dem, der har behov for at være andagtsøgende, tænde et lys eller komme ind i kirkerummet for at sidde i stilhed. Som præst skal jeg være til rådighed som samtalepartner og sjælesørger – også overfor dem, der kommer til landet som flygtninge. Flere af ukrainerne, hvoraf de fleste er ortodokse kristne, har deltaget i en dansk gudstjeneste. ”Jeg forstod, ikke hvad du sagde, men jeg kunne fornemme, at det var vigtigt!”, sagde en af ukrainerne til mig efter en gudstjeneste. Sproget er en barriere, men i kirkens rum fornemmer vi fællesskabet og det, at der er noget på færde, som berører os mennesker. I vores snak fandt vi også hurtigt ud af, at der var behov for et sted, hvor lokalbefolkningen og de nytilkomne naboer kunne mødes til snak over en kop kaffe. Det blev til den ugentlige onsdags-café i Rostrup klubhus.

– De første gange var vi 80-90 mennesker, et antal der er blevet betydeligt mindre efterhånden, som ukrainerne er flyttet i egen bolig eller

har valgt at rejse hjem, fortæller Anna Lassen. Det vi bruger tid på hver onsdag, er at snakke, og der er nok at snakke om. Der er naturligvis en masse praktiske ting omkring køb af tøj og dagligvarer, børnenes skolegang, flytning i egen bolig og transport. Efterhånden som vi har lært hinanden bedre at kende, har mange af ukrainerne også haft et stort behov for at fortælle om deres oplevelser i Ukraine, da russerne invaderede landet.

Der er ingen tvivl om, at ukrainerne er meget taknemmelige for den modtagelse, de har fået i Danmark og helt lokalt her i Rostrup, fortæller Anna Lassen. En uge efter de var flyttet ind på skolen, inviterede de hele byen til koncert, hvor der blev sunget, læst digte og lavet gymnastisk opvisning. En af børnene havde til lejligheden lært den danske nationalmelodi, hvilket var en stor overraskelse for alle. Der er blevet etableret nye venskaber, og der er ingen tvivl om, at når krigen er slut, så skal vi på besøg i Ukraine.

Ny kunst i Skelund kirke
Af Sognepræst Peter Grove

Omkring år 2000 stod kunstneren Maja Lisa Engelhardt for en stor udsmykning af Skelund kirke. Hun farvesatte alt inventaret og skabte et alterbillede, et altertæppe og en grøn og en hvid messehagel til kirken. Nu har de endelig fået selskab af en violet og en rød messehagel skabt af Engelhardt. Samtidig har hun lavet en meget smuk og spændende lysglobe i vingeform i luefor-gylt bronze til kirken: en liggende vinge med tolv fordybninger til fyrfadslys. Begge dele blev indviet ved en festlig gudstjeneste 15. maj 2022, hvor biskop Thomas Reinholdt Rasmussen prædikede.

Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal har med meget generøse bevillinger finansieret de to messehageler, og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond har desuden betalt for lysvingen.

*Ny vingeformet lysglobe
af Maja Lisa Engelhardt*

Indvielsesgudstjeneste med Biskoppen, flankeret af Provst og sognepræster i de 4 nye messehagler af Maja Lisa Engelhardt

Jammerbugt Provsti

Status i Jammerbugt provsti

”Her går det godt, fru kammerherreinde, her går det godt! Ja, laden brændte i nat, men bortset fra det, så går det godt!” Sådan omtrent synges der i en gammel revyvis, og det kunne måske på en måde også være overskriften til en sang om Jammerbugt – eller i det hele taget kirken på landet?

For det går jo godt, de fleste steder: der holdes gudstjenester og kirkelige handlinger, der bygges nyt og renoveres gammelt, og præster kommer og går – ganske som det altid har været! Men nedenunder ligger nogle problemer og trænger sig på: vigende medlemstal, risiko for svigtende økonomi (bl.a. i forbindelse med nye begravelsesskikke), befolkningen flytter sig fra land mod by, hvilket sætter sognestrukturerne under pres – og som en tidsindstillet bombe under det hele ligger så den ulmende præstemangel: der går simpelthen flere præster på pension, end der uddannes nye, og sådan har det været længe. Nu begynder det bare at kunne mærkes...

Så er der grund til optimisme eller skal vi have grædekonerne i brug på Folkekirkens vegne?

Projekter på vej

Desværre må jeg skuffe pessimisterne: ja, der er problemer (eller udfordringer, som det også kan kaldes), og der kan skimtes flere i horisonten, men overordnet set går det faktisk godt i Jammerbugt!

Vi har ingen ubesatte stillinger, og selv om vi har haft afgang af et par trofaste medarbej-

dere, er der kommet nye til for de gamle, som faldt (eller heldigvis i virkeligheden gik på pension), vi oplever ikke befolkningsnedgang og medlemsprocenten er stadig høj. Og der er både menighedsråd og præster og frivillige med masser af initiativ og virkelyst, så der bliver i den grad holdt arrangementer og gudstjenester og bygget – eller i hvert fald arbejdet med planer om både nybygninger og restaureringer – faktisk så meget, at vi forventer og håber på lidt af et byggeboom i 2023, selv om rigets økonomiske situation er noget usikker pt.

Men det drejer sig om projekter, der både har været længe undervejs og er særdeles tiltrængte, så det vil være halsløs gerning at udsætte dem (igen) – også fordi andre kirker og nybygninger står i kø bagved. Der skal bygges nyt kirkecenter i Jetsmark og både Hune og Kettrup kirker trænger til en kærlig hånd. Og i køen lige bagved står Gjør Kirke og venter sammen med en tiltrængt udvidelse af faciliteterne i Aaby, hvor befolkningstallet bare bliver ved og ved med at vokse. Og det er jo dejligt, men det kræver også investeringer...

Opgaver for fremtiden

Grøn kirke og reducerede energiudgifter så pengene kan bruges til liv for kirkens vigtigste opgaver: forkyndelse – og begravelsesvæsen! For jo, kirkegårdene er en vigtig del af kirken – både fordi det er her, vi begraver vore døde, men også fordi det måske for mange er den del

af kirken, man mest stifter bekendtskab med.

Vi skal drive kirkegårdene økonomisk forsvarligt – men der skal også tages hensyn til de mange mennesker, der jævnligt kommer på kirkegårdene for at pusle om deres gravsteder og måske hensynke lidt i minderne, og det er en vanskelig balancegang, når vi samtidig må se i øjnene, at indtægterne bliver mindre og mindre fremover. Hvor er smertegrænsen? For den er der, ingen tvivl om det!

Derfor er det dobbelt vigtigt, at vi sætter ind på Grøn kirke – både for miljøets og for økonomiens skyld. Og derfor er det også vigtigt, at vi altid har et øje på energiforbruget. Hvordan optimerer vi det? Varmestyring, fjernvarme, varmepumper, jordvarme, solfangere, isolering – der er mange veje at gå, og der skal mange individuelle løsninger til, for ingen kan vel (endnu) forestille sig kirker med solceller på taget – eller varmeslanger gravet ned på kirkegården?

Men man kunne jo også arbejde ad flere veje på en gang: mere effektive energikilder – og måske en ændret brug af kirkerne, så de mest energikrævende tages ud af brug i vinterhalvåret. I Jammerbugt har vi i hvert fald kirker nok, så om vi skulle tage en 5-10 stykker ud af kredsløbet i vintertiden, ville det godt kunne lade sig gøre!

En levende kirke

Men kirke er jo andet og mere end bygninger og præster – det er først og

fremmest fællesskab omkring Kristus og budskabet om ham som verdens frelser. Og den fane bliver også løftet højt i Jammerbugt, synes jeg godt, vi kan sige! Her er samlet nogle eksempler:

Kirkeuge i Fjerritslev

Sognepræst Inger Øeby fortæller:

I foråret kom Fjerritslev menighedsråd på den ide at lave en kirkeuge i Fjerritslev. Siden fik ugen navnet: ”kirke-kulturuge”. Et særligt udvalg bestående af de 4 præster (hvoraf kun en er 100% Fjerritslev-præst, mens vi andre landpræster hjælper ind til byen med 25% hver), kirke-kultur-medarbejderer samt menighedsrådsmedlemmer, fortrinsvis fra aktivitetsudvalget, gik i gang med forarbejdet. Det færdige resultat præsenteredes i en folder, som blev husstandsomdelt i Fjerritslev by og lagt ud på strategiske steder i de omkringliggende landsogne. Et par optaksartikler kom i den lokale Ugeavis og på Facebook og programmet kom på den for området 9690 fælles kirkeside i avisen.

19 arrangementer blev det til: morgensang hver dag i kirken, gåtur, sangaften, koncert, foredrag, biografteatret med efterfølgende samtale, musical for Fjerritslev skoles mellemtrin i kirken, sang med vuggestuer og dagpleje og Natkirke.

Vi tog kirkeugen som en mulighed for at afprøve ting, vi har drømt om og talt om, men måske var lidt usikre på; tiltag, som på en eller anden måde måske kunne tiltale folk, som føler sig

knyttet til kirken, men ikke lige finder anledning til at komme så tit.

En kollega ville gerne afprøve ”drop-in” dåb og vielser, og vi andre fulgte med. Vi var spændte på, hvorvidt nogle ”sognebørn” ville gribe bolden. Bolden blev grebet: 5 ”handlers” blev det til i alt. For de fleste gjaldt det, at man gerne ville døbes eller vies uden den store opmærksomhed og festivitas, men med ritual og kirkerum som det centrale og bærende. Vores organist bidrog med fine små musikstykker, ofte blev kirkens personale vidner. Kordegnen havde indrettet ad-hoc-kontor, og præsterne havde en lille dåbs- eller vielssesamtale før handlingen. Et par frivillige stod klar med boblevand og kransekage til dem, som havde lyst. Flere gav udtryk for, at det her havde de tænkt på længe; annonceringen af ”drop-in” blev anledningen til, at det blev. Det i sig selv er jo ganske tankevækkende, det med anledningen.

Vores biografaften var en helt almindelig filmaften i den lokale Kino. Kirken havde forudbestilt billetter til en film, som, Biografen mente, var egnet til "samtalesfilm". Det blev filmen "En boghandel i Paris". Efter filmen drøftede knap 30 mennesker filmen bordvis i en lille time, imens man drak kaffe og spiste kage. Samtalen om bordene gik livligt.

En anden "kirkeuge-prøveballon" var samtale- og talesalon. Vi skelede naturligvis til, hvad man har gjort andre steder: Først et oplæg til emnet "Kærlighed er mange ting", dernæst den "guide-ede samtale" i 4-mandsgrupper ud fra samtalekort bestående af dialogspørgsmål og fortælle-opgaver. Tidsrammen på 2 timer viste sig at passe fint, og vinen, snacksene og kaffen gjorde sit til, at samtalen rundt ved bordene bølgede gennem rummet mellem dem, som man kendte lidt, og de få, som man ikke anede, hvem var.

Vi afslutter vores kirkeuge med en fælles gudstjeneste i 1990. Sådan en fællesgudstjeneste har vi gennem flere år haft en gang årligt. Det særlige i år er, at vores kirkeminister, Ane

Halsboe-Jørgensen er med, også til den traditionelle fællesspisning. Desuden indvies ved samme lejlighed en særlig vægudsmykning i Fjerritslev Kirkecenter.

I skrivende stund er vi halvvejs med kirkeugen; vi gør vores erfaringer, og tanken om, at det, som man gør i byerne, nok ikke virker på landet, bliver gjort lidt til skamme. En uge med "prøveballoner" er nok ikke så ringe endda.

"De små synger med de grå"

Sognepræst Gitte Kibsgaard-Vester fortæller:

De små synger, de grå synger – til henholdsvis den årlige "jul i børnehøjde" i kirken og gudstjenesterne på det lokale plejehjem, men hvad sker der, hvis de bliver inviteret til at komme i kirken sammen? Det tænkte vi i Klim-Vester Torup-Vust, at vi gerne ville undersøge – det er jo ikke så tit, de to aldersgrupper mødes og når først man er kommet på plejehjem, er det ikke så tit, man kan gense kirkens store og velkendte rum, og der kunne vi godt tænke os at give en håndsrækning.

Plejehjemmet takkede ja med det samme og ville sende sine to busser afsted med en praktisk, frivillig og beboer, og de to børnehaver i Klim takkede ja og gik i gang med at øve på sange, salmer og fagter, som de glædede sig til at vise for et taknemmeligt publikum.

Det var et kompromis fra min side: Jeg ville have elsket at holde mig til salmer, men realistisk set ville de små ikke kunne nå at lære så mange salmer, så vi talte bedeslagene og sang, om Mester Jakob mon hører klokken. Vi sang det første vers af to morgensalmer og gentog versene tre gange, for gentagelse er et hit, når man er lille og synger med på de ord, som måske endnu mest er "de grå", og børnehavebørnene viste stolt, at de kunne fagter til og kunne synge med

på den om solen, der stiger op i øst, og fuglene, der titter til hinanden.

I en kuffert havde jeg ting med til at gå på opdagelse i. Jeg satte mig på knæfaldet, og de små hjalp med at åbne kufferten, og sammen fik vi historien om Zakæus frem og viste kuffertens indhold, så hele kirken kunne følge med.

Vi sang ”Lille Peter Edderkop”, som var helt ude af kontekst men var velkendt af børn og gamle, der lod fingrene bevæge sig i de velkendte fagter, og så kom vi til ”Nu falmer skoven trindt om land”, hvor voksne sang ordene, og børnehaverne havde øvet sig, så de kunne nynne med.

Da de små, de to første busfulde af beboere fra plejehjemmet og nogle af de lokale var gået efter cirka en halv times tid, sang vi løs fra salmebogen, mens de to næste busfulde plejehjemsbefoere ventede på at blive hentet.

Vi har aftalt med hinanden, at i år mødes vi alle sammen til ”De små synger med de grå” i december!

Fredagsfællesskab i Biersted-Gjøl *Sognepræst Jessie Jørgensen fortæller:*

Der er ikke noget der er så skidt, at det ikke er godt for noget. I løbet af Corona-tiden fandt man i Biersted på at lave KirkeGANG, hvor man mødtes udenfor sognegården til en rask gåtur med snak – en walk and talk. Og det koncept kunne få folk, man ellers ikke så i kirken, til at komme. Når der ikke var corona havde man fast morgensang den 1. fredag i måneden, hvilket

efterhånden også er blevet et tilløbsstykke.

Begge dele tog vi i begyndelsen af 2022 med til Gjøl – også her er der god opbakning til både KirkeGANG og Morgensang og nu kan man altså opleve Fredagsfællesskab 4. fredage i måneden i pastoratet. Selvom det mestendels er sådan, at folk deltager i eget sogn, så er det alligevel tanken fra vores side at binde pastoratet sammen og bløde sognegrænserne op.

Ved at invitere til noget man kender fra sit eget sogn, kan det være nemmere at tage over sognegrænsen og deltage i det andet sogn – endda med sine egne præster. Derfor annonceres det også som ét samlet koncept – for hele pastoratet. Som vi skriver i kirkebladet: *Hvis din fredag morgen føles lang, så kom til KirkeGANG eller Morgensang.*

Internatkursus for alle præster i Jammerbugt

I marts 2022 var næsten alle (13 ud af 17) præster i Jammerbugt på provstikursus på Emmaus i Haslev på Sjælland. Et udvalg blandt præsterne havde tilrettelagt en uge med masser af indslag:

besøg fra Kirkefonden og af forskellige foredragsholdere, der fortalte om forsøg med nye gudstjenesteformer og ritualer, om den rammende prædiken og om fremtidens muligheder og udfordringer i Jammerbugt provsti.

Vi var også på en tur til København, hvor vi dels besøgte ”De gamles By”, dels var på cafébesøg i en nedlagt kirke – og sluttede af med at deltage i en ”mindfulness-gudstjeneste”.

Der blev også tid til sangaften, festaften, morgensang og socialt samvær – og de mest aktive nåede endda op på toppen af Skovtårnet, hvilket efter sigende i sig selv var hele ugen værd!

Formålet med kurset var dobbelt: dels at få ny inspiration, dels at skabe en (endnu) større fornemmelse af kollegialitet og fællesskab om den fantastisk spændende opgave det er at være præst i Jammerbugt. Det sidste lykkedes vistnok – og med hensyn til inspiration må man vist sige, at mødet mellem Jammerbugt og det københavnske kirkemiljø gav masser af inspiration – både til det, vi kan forsøge at gøre på ”jammerbugtsk” og det vi i hvert fald ikke vil forsøge her hos os!

Rebild Provsti

Erindringsglimt efter 31 år som provst i den danske folkekirke

Af Holger Lyngberg

Den 1.februar 1991 tog mit liv en drejning, som medførte, at det aldrig mere blev det samme. Jeg havde søgt og fik kort før jul 1990 den officielle udnævnelse til provst for Sydvesthimmerlandsprovsti i Viborg stift.

Det var en besynderlig oplevelse den 1. februar 1991: Med et formodedes det, at jeg vidste alt om, hvad det ville sige at være provst. Jeg kunne ikke spørge provstisekretæren, for hun var også ny i faget. Det, som fyldte allermest de første uger, var den tillid, som jeg blev mødt med. Man troede simpelthen, at det kunne jeg godt finde ud af. Den tillid, jeg har mødt lige siden, har altid været en uvurderlig støtte. Ikke så underligt, for sådan er det jo i alle livets forhold.

Provsteuddannelsen

Provsteuddannelsen bestod den gang af nogle kursusdage på Liselund ved Slagelse, hvor erfarne provster og andet godtfolk prøvede at sætte os lidt ind i sagerne. Vi blev virkelig klædt på af de administrative provster, så vi lærte, at tingene skulle rigtigt til. Den mest markante sætning fra de dage kom fra den sprudlende og herlige provst Arne Hansen. Han fortalte, at når en fortvivlet menighedsrådsformand ringede og klagede sin nød, da

sagde Arne Hansen altid: Inden vi går videre, har jeg to spørgsmål: Er der nogen døde? og Er det noget vi ikke kan betale os fra? Når formanden så havde svaret benægtende på de to spørgsmål, svarede Arne Hansen: Så finder vi nok en løsning.

Måske blev det lidt min rettesnor gennem de mange år som provst.

Provstikontoret

Provstikontoret blev indrettet i Ravnkilde præstegård ved at to små værelser på loftet blev slået sammen, så der blev et kontor på ca. 20 kvm til provstisekretæren (12 timer ugentligt) og mig. Stiftet betalte for inventar og to pc'er. Printerens søn var it-nørd, og han ringede til mig, at i Bilka kunne man købe en laserprinter til en rigtig god pris. 9.999 kr. Jeg spurgte i Viborg, om det var ok, at jeg købte den? Ja endelig, var svaret. En vanvittig pris sammenlignet med dagens priser på den slags. PC'erne fungerede til at begynde med udelukkende som interne tekstbehandleranlæg. Der fandtes intet provstiprogram, intet IT-kontor, ingen netforbindelse med mail etc.

Først i begyndelsen af 1996 blev vi – bispekontoret og provstikontorerne – forbundet via e-mail. Jeg husker det så nøje, for der dukkede en mail op en februar morgen i rygende snestorm fra domprovst Karsten Nissen, at biskop Georg S. Geil desværre var afgået ved døden.

Om vi provster ville ringe rundt til præsterne og formændene med den triste besked.

Siden kom der jo ellers gang i it-udviklingen, og da folkekirken jo var et overskueligt forvaltningsområde, gik udviklingen vist lidt hurtigere der end andre steder i den offentlige forvaltning. Om man kan lide det eller ikke, it var kommet for at blive.

Økonomien

Provstiudvalget havde ikke sin egen økonomi eller sine "egne" penge. Provstisekretærens løn, indkøb og inventar m.m. afholdtes af stiftet. Til den daglige drift: frimærker, fortæring til provstiudvalgsmøder og den slags fik jeg stillet 10.000 kr. til rådighed af stiftskontoret (fællesfonden). Af den sum afholdt vi så udgifterne til disse småting, og når kassen var ved at være tom, sendte vi bilagene til Viborg og fik så kassen fyldt op igen til de 10.000. Et par pudsige episoder:

Et år havde vi købt julemærker, så provstiets breve kunne se lidt festlige ud i julemåneden. Det bilag kom retur, for der var ikke hjemmel til at afholde den slags udgifter!

På et tidspunkt åbnede ved Nørslund slot en fin restaurant ved to unge kokke, som lavede så fin mad, at Nordjyske Stiftstidende gav den 6 stjerner. Der skal vi holde vores næste præstemøde! Som sagt så gjort, og det var jo en ren nydelse. Da regningen kom, blev den som vanligt sendt til Viborg. Det plejede vi jo med den slags regninger. Næste dag havde jeg en

rødgloedende stiftskontorchef i røret; Hvad i alverden jeg tænkte mig. Den kuvertpris var jo lige så stor som en landemodemiddag. Og jeg kom til at svare: *Nå, jamen så er det ikke så galt endda.* Stiftet betalte regningen.

Mange år senere spurgte biskop Søren Lodberg Hvas, om der var et sted i Rebild provsti, hvor stiftets medarbejdere og han kunne spise frokost. Ja, det bedste sted er altså restauranten ved Nørslund Slot, men priserne er bare lidt pebrede: Og typisk for biskoppen sagde han: Når andre kan betale, så kan vi også.

Provstiudvalgs-kassen

På et tidspunkt flyttede provstierne lidt hjemmefra i forbindelse med oprettelsen af provstiudvalgsvalgs-kassen, kaldet PUK. Af disse kasser skulle udgifterne til driften af provstikontoret afholdes: Løn, husleje etc. Der var ret stramme regler for, hvilke udgifter der kunne afholdes af PUK, men jeg husker det nu som en vej mod lidt selvstændiggørelse af provstierne. Med tiden er stakken af de opgaver, hvis udgifter kan afholdes af provstiudvalgs-kassen, jo vokset betragteligt, så provstiudvalgs-kassen virkelig har medført en af de største ændringer i provstiernes og provstiudvalgenes rolle i det lokale kirkelige landskab. Langt fra ens i alle provstier, men intet provsti administreres vist som for 31 år siden.

Hvordan samspillet mellem provstiet og de lokale menighedsråd skal udvikle sig, bliver en af de store opgaver

for den kommende provst for Rebild provsti.

En lille sidebemærkning: Med PUK-forkortelsen fulgte en lang række forkortelser, som for udenforstående kunne virke lidt kryptiske: SØS, KIS, DAP, FLØS, GIAS, FUV og vist flere andre.

Dannelsen af Rebild Provsti

Da kommunalreformen blev vedtaget i 2005, var der næppe mange, som havde øjnet, at der ville opstå en Rebild kommune og dermed et Rebild provsti den 1. januar 2007. Det lå slet ikke i kortene..

Jeg vil ikke gøre rede for, hvad der skete og hvorfor, men en dag begyndte skitsen til en kommune bestående af Støvring, Skørping og Nørager kommuner at dukke op. Der blev skrevet og sagt meget om dette "barn". Havde de tre kommuner ret meget til fælles? Der var langt fra Stenild nær Hobro til Solbjerg længst mod øst! Og hvad med et Rebild provsti? Har det gang på jorden? Jeg har altid sagt: Det er provstiet med det smukkeste navn!

Jeg var da spændt på, hvordan det ville gå med at forene den forskellige kirkelige økonomi i de tre gamle kommuner til et brugbart hele, også spændt på, hvordan tre forskellige provstikulturer kunne finde fodslaw. Udfordringer har der da været, men nu er "barnet" fra 2007 for længst blevet teenager og ser bestemt ud til at være kommet godt i vej.

Alt det bedste for Rebild provsti og for jer i det!

HVAD ER MENINGEN?

”Hvad er meningen?”

– det er et rigtigt godt spørgsmål

Af Anna Margrethe Saxild

Den danske videnskabsmand og præst, *Niels Steensen*, har sagt: ”Skønt er det vi ser, skønnere det, vi erkender, aller-skønnest hvad vi ikke fatter”. Projekt ”Hvad er meningen?” handler om både det vi ser, erkender og det, vi ikke fatter.

Projektet er et forsøg på at være en fødselshjælper til en god dialog mellem naturvidenskaben og teologien/filosofien. Gennem det meste af historien har der været en frugtbar samtale mellem kristendom og naturvidenskab. Denne dialog bygger på en fælles undren over verden, samfundet og det enkelte individ og en søgen efter sandhed.

Fra gymnasieprojekt til provstiprojekt

De sidste 6 år har en arbejdsgruppe for Aalborg Stift afholdt ”Hvad er meningen?” for gymnasieelever i Folkekirkehuset i Aalborg. Det har givet inspiration til at videreudvikle projektet til et provstiprojekt over samme grundidé. En arbejdsgruppe gik i gang og formulerede følgende mål:

- At få mennesker til at samtale om eksistentielle emner.

- At få dem til at forholde sig til religiøse og åndelige problemstillinger i dialog og samspil med filosofiske og naturvidenskabelige tilgange.
- At få skabt synlighed om Folkekirken som mere end en kirkebygning og ramme om familietraditioner.

Forløbet af et arrangement skulle være: 2 x 30 min oplæg fra henholdsvis en naturvidenskaber og en teolog.

Derefter samtalesalon ved små borde ud fra spørgsmål formuleret af oplægsholderne.

I foråret 2022 blev de 2 første arrangementer afholdt med temaerne: ”Når livet slår fejl” og ”Hvad er det perfekte liv?”. I efteråret 2022 laver vi to aftner med temaerne: ”Hvad er et menneske værd?” og ”Hvad er livets grænser?”

Der er stor interesse for denne nye måde at lave sogneaftner på. En aften der ikke kun fylder på, men som også udfordrer deltagerne til selv at forholde sig til og tale om emnet og det, de har hørt.

Seneste skud på stammen er et samarbejde med gymnasiet i Støvring, hvor vi til januar 2023 skal lave et ”Hvad er meningen?”-projekt for alle 9. klasser i kommunen.

Til efteråret kommer et skriv til provstierne om vores erfaringer med projektet og med gode råd til, hvilke overvejelser man bør gøre sig, før man går i gang.

Man kan læse mere på: www.hvadermeningenrebild.dk eller skrive til amsa@km.dk for yderligere information.

Kirstine Mosbæk – kinamissionær

På St. Binderup kirkegård står et enkelt kors på en sokkel med teksten:

”Kinamissionær,
Kirstine Mosbæk
* 24.5.1888 † 21.8.1953”

Kirstine Mosbæk var opvokset i en religiøs familie, og havde mødt Jesu missionsbefaling på en så personlig måde, at hun måtte rejse ud for at fortælle hedninge om Guds kærlighed til alle, og søge at vinde dem som Jesu disciple. Hun blev uddannet som sygeplejerske i Aarhus og efterfølgende som missionær hos Dansk Missionselskab i Hellerup. Efter endt uddannelse rejste hun til Kina i 1915, hvor hun virkede, bl.a. i Port Arthur.

Missionsarbejdet i Kina

Missionsarbejdet i Kina fulgte i kølvandet på imperialismen. Den vestlige verdens interesse i det store kinesiske marked, og som man tiltvang sig adgang til, og med soldater og kanoner, banede vejen for de kristelige missionsnærers arbejde.

Allerede i 1892 sendte Dansk Missionselskab sine første missionærer til

Kina. Omkring de 12-14 missionsstationer og langt ud i omegnen, voksede små kristne menigheder frem.

Missionærernes første opgave var at lære det kinesiske sprog, samt en introduktion til kinesisk kultur og historie. Herefter var det missionærernes opgave at sætte sig ind i lokalbefolkningens levevis, menighedernes liv og vækst – og først og fremmest – det vanskelige kinesiske sprog.

Missionærernes opgaver kunne omfatte alt fra sygepleje, skoler herunder kostskoler, børnehjem, børnehaver, kvindearbejde, lærerseminarium og gadekapeller. Overalt hvor kineserne samlede sig, var der også missionærer. Skolearbejdet blev værdifuldt for missionsarbejdet, kineserne forstod, at undervisning og viden var vejen frem. Så undervisning viste sig at bane vejen for det kristne budskab.

I dag anslås det, at der findes mellem 30 og 40 millioner protestantiske kristne i Kina. Størstedelen af kirken lever fortsat "under jorden", hvorfor det præcise tal ikke kan angives.

Plejebarnet

Under opholdet i Kina tog Kirstine Mosbæk den 4-årige Jakusai Kin til sig, efter at hendes mor, der var blevet alene, da moderen valgte at tage på bibelskole for at uddanne sig til missionær. Kirstine Mosbæk opfostrede den lille Jakusai, til hun selv måtte forlade Kina i 1947 efter kommunisternes overtagelse af det kinesiske samfund.

I 2004 besøgte den nu 74-årige Jakusai Kin Danmark og Binderup kirkegård med Kirstine Mosbæks gravsted. Det blev et meget bevæget besøg for Jakusai Kin, der fortalte, at hun og hendes bror blev forfulgt af de

kinesiske myndigheder, der beskyldte dem for at være spioner, fordi de havde leget med danske og amerikanske børn og havde gået i japansk skole. Jakusai Kin kunne fortælle, at Kirstine Mosbæk ved afrejsen ikke brugte den kinesiske tradition med at holde et serpentinbånd mellem dem og lade det bryde ved skibets afrejse. Det var nemlig lige så meget et tegn på en varig adskillelse. Hun var meget bevæget under besøget, og udtrykte sin store glæde over at være kommet til det sted, hvor hendes plejemor er begravet, og hvor hun har genfundet det menneske, der i hendes barndom lærte hende hvad kærlighed er.

Menighedsrådet har fredet gravstedet.

*Maria Ohrt-Nissen
efter ide af menighedsrådsformand
Orla Kastrup Kristensen*

Sydthy Provsti

Af provst Line Skovgaard Pedersen

Indledningen til årets bidrag fra Sydthy Provsti stammer fra en revysang og ophavsmanden er Kaj Mogensen, som vi desværre måtte sige farvel til i efteråret 2021.

*Hvor kirken ligger gemt i ly
bag klitplantagens træer,
og klokker klinger højt mod sky
og høres fjern og nær,
hvor vibeskrig og gøgekuk
bli'r blandet i et kor,
hvor rosen blomstrer vild og smuk,
ja, det er her vi bor.*

Kaj Mogensen var i mange år en meget værdsat del af Sydthy Provsti og det er derfor helt naturligt, at temaet for årets indlæg vokser ud af Kajs ord: kærligheden til den natur, der omgiver os. For naturen er en vigtig medspiller, når man bor i Thy, og de sidste par år har vel været medvirkende til at sætte positivt fokus på forholdet mellem kirkeliv og udeliv. Så vi vil i det følgende pege lyskeglen hen på nogle få af de mange udendørsarrangementer, som menighedsråd, medarbejdere og præster med stor entusiasme sætter i søen og tage en tur på tværs af Sydthy.

Sommersang i det grønne

Naturligt begynder vi længst mod vest i Klitpastoratet (Hvidbjerg V. Aa, Lodbjerg, Ørum sogne). Her har menighedsråd og organist Kristian Mogensen i et par år arrangeret fællessang på forskellige lokationer, fx den gamle præstegårdshave i Svankjær og plænen ved Lodbjerg kirke. Kristian sidder ved klaveret. Nogle gange står han også for programmet, andre gange tilfalder æren andre med tilknytning til sogne. Og stole medbringer man selv. Der synges fra Højskolesangbogen og der suppleres med rariteter og sange med særlig tilknytning til stedet, som fx Kaj Mogensens revysang, som der er citeret fra i det ovenstående. Når man sidder der i solskin (og vind, naturligvis) og synger om vibeskrig og gøgekuk, mens man har Lodbjerg kirke foran sig med huller i de gamle bjælker, hvor en historieinteresseret spætte har været for-

bi, så får ordene og tonerne en dybere og mere personlig klang. Eller når man synger ordene om ulven i Thy omgivet af det gamle stendige, hvor hugormene har ophold, så får ordene farver og form. En herlig oplevelse, der gerne tåler at blive en tradition.

Cykelgudstjeneste i Grurup

Nu kunne man godt fristes til at tro, at genren cykelgudstjeneste er kommet til Thy i baghjulet på en vis vinder af Tour de France, men faktisk handler det om noget så prosaisk som infrastruktur. Bedsted og Hurup er nemlig blevet forbundet af en fin, ny cykelsti, der sikrer skolebørnene en sikker skolevej. Det er der naturligvis grund til at fejre og derfor mødtes menighederne i Bedsted-Grurup og Hurup sogne midtvejs – ved den smukke lille Grurup kirke. ”Find cyklen frem og prøv den nye cykelsti, eller gå, løb, kør ad andre veje. Alle er velkomne! (Uanset om du er på cykel eller ej)” lød opfordringen. Mange tog imod indbydelsen til at følges på cykel henholdsvis fra Bedsted og fra Hurup (og nogle tog bilen, for der var en smule blæst) og på den måde blev medvind og modvind ligeligt fordelt. I et hjørne på kirkegården var der ovenikøbet læ, så naturen og blæsten blev den smukkeste baggrund for gudstjenestens fællesskab på tværs af sognegrænser. Cykelstien bliver ikke ved at være ny, men mon ikke fællesskabet alligevel kalder på gentagelse.

Fællessang ved Fjorden

Statens Museum for Kunst har også bemærket det! Doverodde er en herlig plet og vi glæder os til, at ombygningen af den gamle købmandsgård bliver færdig og museet fuldt ud kan åbne dørene til den første filial uden for hovedstaden. Kunsten bliver her placeret i de skønneste omgivelser med udsigt over vandet til Boddum

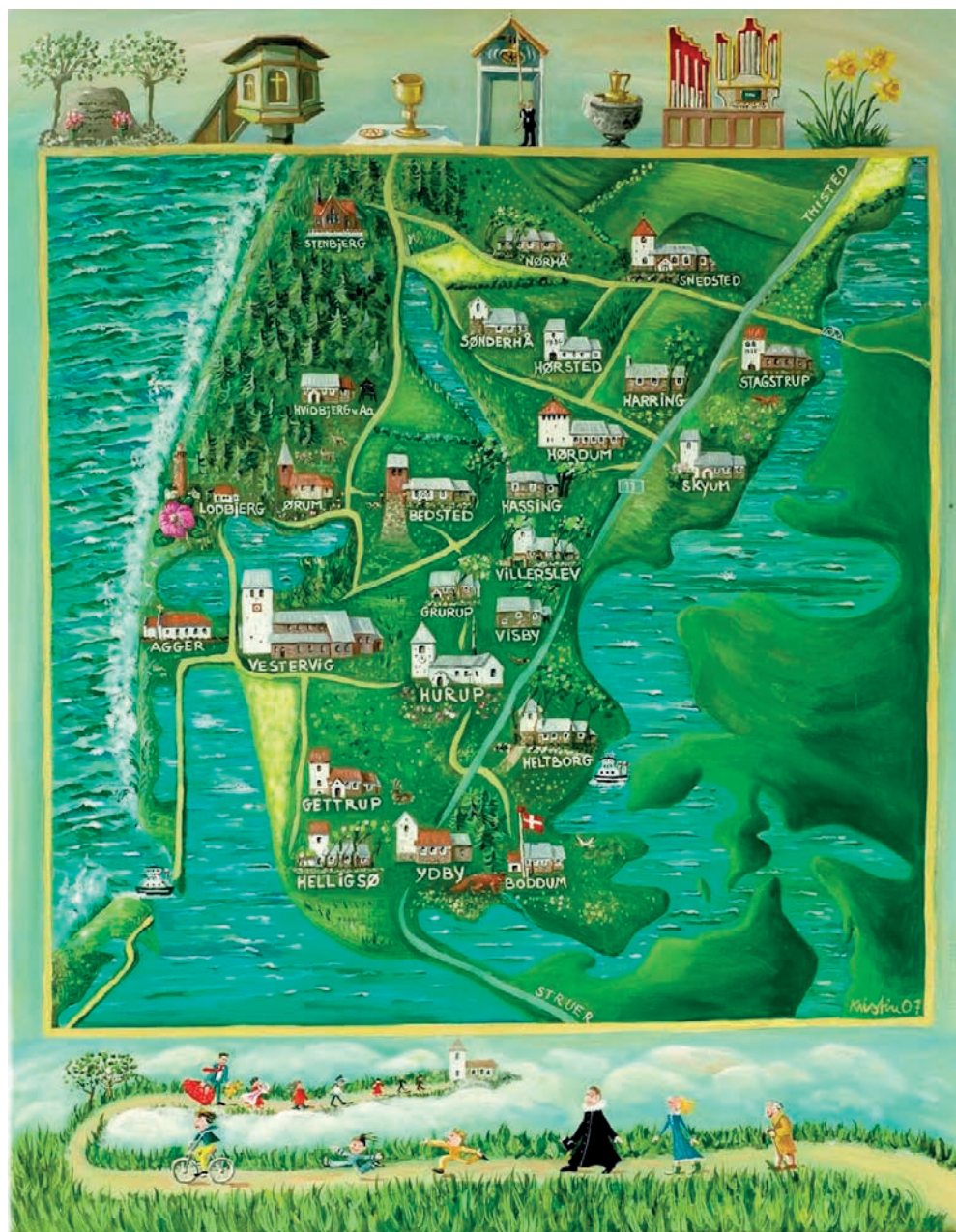
kirke. Mens vi venter på projektets fuldførelse, inviterer Boddum, Ydby og Heltborg Menighedsråd i samarbejde med Doverodde Købmandsgårds Venner til Fællessang ved Fjorden i løbet af sommeren. Kirkeklokken ringer arrangementet i gang hen over fjorden og er man heldig, kan man iagttage det lokale vikingeskib på vej på togt og sådan få lidt af historiens sus med sig.

Store Bededagsløb i Ydby

En gang om året byder menighedsrådene i Boddum-Ydby og Heltborg velkommen til Store Bededagsløb, i år i Mølleå parken i Ydby. Menighedsrådene har god tradition for samarbejde med de forskellige lokale foreninger og det er også baggrunden for Bededagsløbet. Dagen begynder med en familiegudstjeneste. Efter gudstjenesten er der kaffe og kage, forskellige kreative aktiviteter for små og store, og masser af lejligheder til en god snak på kryds og tværs.

Vi vil slutte af som vi begyndte – med Kaj Mogensens revysang. Og med disse få nedslag blot pege på en række erfaringer med at benytte de rum, som naturen giver os. Her er dørrtrin i regnormshøjde og levende billeder på ånd og her lader der til at åbne sig muligheder for mødesteder.

*Skønt her er mere sand end jord,
og skønt vi er så få,
vi elsker stedet, hvor vi bor,
og skønner vel derpå,
for her er sammenhold og fest,
musik og sang, revy,
så vær i dag nu vores gæst
her midt i vores by.*

Thisted Provsti

Med 32 kirker spredt ud over provstiet til bare 25.000 folkekirkemedlemmer, fordelt på 20 sogne, kan alle sogne ikke alt, men alle kan noget og har sin særegenhed. Ligesom samarbejder på tværs af sognegrænser eller i hele provstiet giver muligheder og et niveau, som et enkelt sogn ikke ville kunne klare i sig selv. Selvom afstandene i provstiet er store og det let kan blive mange kilometer, der skal tilbagelægges for at samarbejde på tværs, så er det ikke et problem, så længe der regelmæssigt er gudstjeneste i egen kirke og præsten er det kendte ansigt. Nej, faktisk er mange vil til at flytte sig for at opleve såvel det kvantitative som det kvalitative større fællesskab.

Musikalsk samarbejde styrker provstiet

Af Sigrid Kjær, Sognepræst i Sennels, Hillerslev og Kaastrup

I Thisted provsti har vi rigtig mange kirker. Faktisk har vi ikke mindre end 34 smukke og unikke kirkebygninger som provstiets 15 præster, samt et stort antal organister og kirkesanger med stor ihærdighed holder aktive og levende til glæde for de mange små sogne og menigheder.

Men indimellem kan man godt føle, at man er meget alene på sin pind, når man som enten præst, organist eller kirkesanger på en søndag kører rundt til 2-3 små landsbykirker og holder tjenester. For uanset hvilken ende af kirken vi står i, har vi brug for faglige fællesskaber der kan inspirere os i arbejdet, højne det faglige niveau og styrke den tværfaglige kollegialitet.

Vi har derfor i Thisted provsti skabt et Provstikor, Procantis, med det formål at styrke provstiets sammenhængskraft socialt og musikalsk og skabe store kirkemusikalske oplevelser for både tilhørere og udøvere. Procantis består af 16 sangere fra hele provstiet på tværs af sognegrænser. Sangere er enten ansatte eller frivillige i vores kirker, dvs. kirkesangere, organister, præster og menighedsrådsmedlemmer. Da koret skal være til inspiration for de medvirkende, er det vigtigt at det arbejder ambitiøst og har et højt musikalsk niveau. Der er derfor optagelsesprøve til koret, og det ledes

af organist og kantor ved Thisted kirke Niels Granvig.

To gange om året giver koret på skift en række koncerter i forskellige af provstiets kirker og styrke dermed sammenhængskraften mellem provstiets menigheder, fordi vi kommer rundt og oplever hinandens kirker og menigheder.

Koret øver i sognegårde og konfirmandstuer og værtskabet går på skift mellem sognene. Provstiet dækker udgifterne til dirigenten, medlemmerne synger gratis og det er gratis for sognene at få en koncert med provstikoret.

Procantis har nu fungeret i et år, og det har både musikalsk og socialt styrket vores fælles opgave med at være en levende kirke i Thisted provsti.

Fælles om at tage imod: Dansk-ukrainsk gudstjeneste

Af Anne Marie Nande Kraft, sognepræst i Hundborg-Jannerup-Vang-Vorupør-Vester Vandet

En aften i juni stryger det ukrainske flag til tops ved Hundborg kirke. Kirken er pyntet i gult og blå. Fordrevne ukrainere, der er kommet til vores område, blandet med danskere fra hele provstiet mødes til gudstjeneste.

I mørke tider har vi brug for, at der bliver tændt et lys. Vi må mødes, finde håb og trøst i samvær med Gud og med hinanden. Ukraines blå-gule flag stryge til tops foran kirken.

Fuglen Fønix er pastoratets lokalhistoriske symbol Denne aften bliver et billede af den hejst i korbuen som et symbol på opstandelse og nyt liv. Vi hører om fred, frihed, håb og kærlighed og tænder lys på dansk og ukrainsk. Vi beder for, at Butja, Mariupol og andre ødelagte steder i Ukraine, at de må opstå som fuglen Fønix.

Efter gudstjenesten står menighedsrådet klar ved gryderne. Alle er inviteret til hjemmelavet

middag og til at lære hinanden at kende. Der spises masser af frikadeller, som på ukrainsk interessant nok hedder koteletter! Der bliver sunget sange på dansk og på ukrainsk. Det føles godt at mødes på tværs. Det giver håb om en bedre fremtid.

Planlægningen af lystjenesten førte til samarbejde på tværs i Thisted Provsti. Præstekollegiet inspirerede med bønner, liturgi, salmer og meget mere. Der hjælpes med PR, så invitationen kan blive spredt til alle. Som postludium spiller organisten den ukrainske nationalsang. Alle rejser sig og stemmer spontant i.

Kallerup Kirke – et nyt kirkehus. En ny fælles mulighed

*Ved medlem af menighedsråd Jytte Nielsen og
Børge Hornstrup*

Kallerup Sogn er et af de mindste i Thisted Provsti, og Kallerup Kirke ganske undseelig. Simpelt kor og skib, kraftigt repareret i 1500 tallet og igen i 1968. Af inventaret er kun altertavlen – et forgyldt billedskærerarbejde af Axel Poulsen fra 1934 – umistelig.

Sådan kunne det daværende menighedsråd i foråret 2011 beskrive deres kirke, samtidig med at nye tendenser omkring kirkelukninger og manglende økonomiske ressourcer kunne anes i horisonten. Det blev derfor besluttet at forsøge at komme vanskelighederne i forkøbet ved at tænke kreativt omkring nye måder at bruge kirken og kirkerummet på, for en lukning af kirken var et utænkeligt scenario.

Menighedsrådet ønskede at lave Kallerup Kirke til et eksperimentarium for nye former for brug af kirken. For at få mange muligheder for forskellige arrangementer, var det vigtigt at gøre kirkerummet multifunktionelt, hvilket betød at de faste – og alt for smalle – kirke-

bænke måtte skrottes og erstattes af løse stole, ligesom prædikestolen måtte fjernes. Kun døbefont og altertavle skulle bibeholdes. Kirkerummet ønskedes brugt til foredrag, udstillinger, koncerter, film – ja, og meget andet, som under tilbørlig respekt for kirkens ukrænkelighed kunne tænkes. De kirkelige handlinger skulle stadig være omdrejningspunktet for sognets brug af kirken.

Fuld af tro, håb og kærlighed til tankerne og projektet startede menighedsrådet en årti lang tovtrækning med stiftet og dets rådgivere – kgl. Bygningsinspektør og Nationalmuse-

et. Heldigvis er der ikke spalteplads til at referere dette forløb, men nu i sommeren 2022 er målet i sigte og Kallerup Kirke forventes genindviet i september måned med deltagelse af biskoppen. Intentionerne og ønskerne er tilnærmelsesvis indfriet og Kallerup sogn får et nyt kirkerum, men også et nyt samlingssted for mangesidede aktiviteter. Endelig håber menighedsrådet også, at hele provstiet vil gøre brug af det nye multifunktionelle rum.

Man skal vælge sine kampe med omhu, siget et gammelt ordsprog. Kampen om Kallerup Kirke som eksperimentarium har været værd at

tage, for vi tror at med renoveringen af kirken, har vi sikret kirkeligt liv – og vækst – i vores pastorat i mange årtier fremover. Samtidig har vi sikret bevarelsen og brugen af kirkegården, som er væsentlig for menigheden. Nye generationer stiller nye krav til forkyndelse og praksis. Med forandringerne i Kallerup Kirke håber vi at kunne imødekomme fremtidens ønsker og brug, og forventningerne til at høre Guds ord forkyndt i nye rammer er store.

Morsø Provsti

2022 blev et år, som begyndte med corona og restriktioner. Gradvist blev restriktionerne dog lettet, og denne gang blev kirkerne tænkt med ind i genåbningsplanerne. Derfor kunne vi i år fejre påske med fællessang og fyldte bænke. Og salmerne blev sunget med ekstra glæde!

Sognepræst Anna-Marie Sloth deltog i Pilgrim Mors vandring rundt om Mors, som kunne gennemføres i år. Anna-Marie var med for første gang og fortæller om sin oplevelse – og glæden, da et mandskor gav koncert for pilgrimmene.

Sommerforundring

Jeg er ansat i Sydvestmors pastorat, hvor jeg kom til i 2020 – lige før Danmark lukkede ned med corona. De to første år var naturligvis præget af nogle restriktioner, – men nu, da alt er lukket op, oplevede jeg f.eks. den 10. juni at kunne gå en (halv)dagstur med Pilgrims Mors, som udgår fra Karby, hvor de overnatter og spiser i Karby Kuber. Karby er en af de 6 sogne, som jeg er tilknyttet i min halvtidsstilling som præst på stedet.

Sidste år måtte pilgrimme gå rundt på øen – men med afstand. Nu måtte vi gå i en række eller to og to – eller helt, som vi ville. Jeg deltog om fredagen, hvor der var vandring i stilhed, i det allerbedste vejr.

Vi skulle mødes i Nykøbing kirke, hvor der først var en lille andagt over ”stilhed”, og vi sang et par salmer. Derefter trådte vi ud på byens torv, hvor der var sol og liv, og vandrede

lidt efter afsted igennem byen ud mod fjorden. Der fulgte vi kystlinjen lige op ad vandet et langt stræk, først igennem dele af byen, hvor vi møder biler, cyklister og folk, der går den modsatte vej, men langsomt kom vi længere fra byen og ud i naturen, hvor fuglene sang så tilfredse og alting duftede af ny-sommer.

Langs strandengene blomstrede margueritter og valmuer og lange, høje græsstrå kildede vore ben. Fjordens vand blinkede stille til os, lige så stille som vi selv var.

Når vi kom til en lille plads i naturen, var der en pause, hvor man kunne sætte sig på en sten eller et medbragt underlag og drikke en tør medbragt vand, te eller kaffe, og der måtte man gerne snakke.

Vi rejste os og gik videre i stilheden, kom hen i retning af Legind Bjerge, hvor mægtigt høje bøgetræer rejste sig foran os. Stilheden og roen gik i benene, så de ligesom gik af sig selv. Det var godt at se de andre deltagere, deres små rygsække, der rørte sig lidt ved gangen, og det dejligt afslappede tøj, vi alle bar.

En farverig, stille og nærværende gruppe på vandring.

På et tidspunkt kommer vi til et sted, hvor der står ”friluftsscene”, og der skal vi dreje ind. Vi følger den forreste leder. Vi finder nogle gamle jernbanesveller der ligger i en lysning, hvor vi kan sidde og spise vore madpakker. Under spisningen laver et par pilgrimme en lille sjov optræden, hvor de dels synger og mimer til

Benny Andersens: ” Svantes lykkelige dag”. Tak for det!

Da vi er ved at være færdige med vores madpakker, begynder der at dukke ældre mænd i fine røde skjorter op fra forskellige steder i skoven.

Det virker næsten som et under! Mens vi sidder der på gamle jernbanesveller, går de i gang med at stille et klaver op og slutter strøm til det oppe fra vejen. Og nu kommer der et større kor, måske 15-20 mænd, røde skjorter, hvidt hår og mørke bukser, og deres korleder, den yngre kvinde, sætter sig til rette foran klaveret og vi får udleveret et sangark, så vi synger nogle gode kendte danske sange og viser sammen med koret. Det er Håndværkerkoret fra Nykøbing. Det er muntert og det skaber et fællesskab, som nu også koret er blevet en del af. Mænd med sommerhår, skoven i sommerdragt og pilgrim-me med varme i både øjne og fødder. Det var magisk! Tak for dejlig magi i fødderne, i sjælen, i skoven, i naturen, i sangen, i fællesskabet!

Flygtninge til Mors

Restriktionerne blev dog efterhånden det mindste, der fyldte i vores hverdag som kirke. Ruslands invasion af Ukraine betød store flygtningestrømme til resten af Europa. En del kom til Danmark – selvfølgelig til de familiemedlemmer, der tidligere havde bosat sig her for at arbejde. Derfor mødte, og møder stadig, mange menigheder på Mors ukrainske flygtninge ved gudstjenester og andagter i kirkerne. Det er ikke altid nemt at kommunikere. Men med hjælp fra lokale ukrainere, apps på telefonerne, fagter og overbærenhed lykkes det som regel.

Nu er det blevet hverdag at høre nyt fra krigen i Ukraine. Men for vore nye beboere er det ikke hverdag. Må vi fortsat finde tid til og mulighed for at lytte og fortsat hjælpe.

Håndværkerkoret. Foto: Anna-Marie Sloth

Konsekvenser og klokker

Corona og krig i Europa har haft en konkret konsekvens; meget er blevet forsinket og endnu mere fordyret. I Morsø Provsti har vi de sidste år arbejdet på at få elektronisk klokkringning. Solen skal ringes både op og ned, der skal kimes til højtiderne – og bryllupper. Det kan være både hårdt og besværligt for graverne. Derfor har mange menighedsråd søgt om fondsstøtte til anskaffelse af hjælpelokke, for den gamle klokke er ofte for skrøbelig til at kunne klare mekanisk ringning. Provstiudvalget har fundet pengene til de øvrige udgifter forbundet med automatiseringen.

Fondene har været velvillige – flere kirker har fået nye klokker. Enkelte også nye klokkestole eller klokkestabel, fordi der ikke er plads til to klokker i tårnet. Anders Holmgaard fortæller om processen i Dragstrup sogn.

*Thubalka-folkene
kommer med klokken.
Foto: Anders Holmgaard*

De ringer i Dragstrup efter 500 års fravær

*Af Anders Holmgaard, Frøslev,
formand for Frøslev, Møllerup, Outrup og
Dragstrup sognes menighedsråd*

Molbohistorien om den gang sognets kloge mænd ville undgå, at kirkeklokken blev støbt om til kanonkugler, kunne være foregået mange andre steder end på Mols. Hvis klokken var blevet sænket i Dragstrup Vig vest for Mors, havde de kloge folk nok taget pejling af faste punkter på øen samt i Thy i stedet for at skære et mærke i båden, hvor den store klump malm blev sænket på dybt vand. Så havde klokken været til at finde igen.

Det er nemlig en historisk kendsgerning, at der i 1528 blev udskrevet klokkeskat. Der var uro i landet, kong Christian II blev afsat og fængslet på Sønderborg Slot. Magthaverne ville hellere have kanoner end kirkeklokker, og to tredjedele af landets klokker blev beslaglagt og smeltet om.

Dragstrup gik ikke ram forbi, men den mindste klokke fik vi lov at beholde i sognet.

Nu er dette klenodie fra middelalderen, som har været i brug siden 1300-tallet, blevet afløst. Det elektriske apparat til kimning er pillet ned fra glamhullet i kirkens gavl, og i det sydvestlige hjørne af kirkegården troner det nærmeste, vi i Dragstrup kommer til et kirketårn. En klokkestabel i egetræ med tag af tegl, som harmonerer med våbenhus og kapel. Under taget hænger den nye klokke, som med sine 400 kilo giver mere lyd over landsbyen end den gamle klokke. Efter næsten 500 år har vi fået en erstatning for den klokke, der blev krigsherrernes bytte.

Da klokken blev fejret ved festgudstjeneste en søndag i juli, blev der ringet en ekstra gang klokken 12. Graver Anne Dorthe Riis serverede i det fri og passede fjernbetjeningen til den nye, mens husbonden Henning, der er graver-afløser, ringede med den gamle klokke. De to klokker klingede godt sammen. Kirkeministeriets klokkekonsulent, Per Rasmus Møller, er mester for denne symfoni, der fremover kan opleves ved særlige lejligheder. Den gamle klokke er i fin form og skal bevares.

Netop derfor skal den ikke udsættes for automatisk ringning morgen og aften. Vi har haft dispensation til at undlade denne ringning, mens vi skaffede en ny klokke. Som formand har jeg været til møde med folk, som savnede den daglige lyd af kokken. Beboerforeningen har også klaget, og jeg har forsikret, at vi arbejdede så hurtigt som muligt.

Den 3. november 2017 var jeg til det første orienteringsmøde på kirkegården sammen med Peder Bunk, der var kirkeværge. Peder havde anbefalet arkitekt Gert Madsen fra Vissing i Østjylland, der siden har styret projektet. Først med besøg af klokkekonsulent Per Rasmus Møller. Arkitekten tegnede og indhentede tilbud, og ud

fra disse kunne vi søge fonde om penge til selve klokken. Det trak lidt ud, så kom corona-pausen og faktisk også sygdom i familien hos vores hoved-entreprenør. Der gik så lang tid, at vi måtte acceptere en ret stor prisforhøjelse, mens det gode østjyske egetræ lå til lagring. Det blev fældet for mellem 3 og 5 år siden, og i løbet af den forgangne vinter blev klokkestablen lavet på tømrerens værksted. I foråret 2022 kunne der endelig graves ud, støbes fundament, trækkes kabler og lægges bund under det sted, hvor klokken skulle hænge.

Det var en stor dag, ikke mindst for arkitekten, da bygningen ankom på en blokvogn og blev svinget ind over kirkegårdsdiget med en kran. Gert Madsen har tegnet flere klokkestabler, og de har altid været forskellige og tilpasset stedet, hvor de skulle stå. Gert lægger vægt på, at der ikke må være vandrette flader, der kan samle vand. Til gengæld må der godt være knasthuller og revner, for når egetræet har fået olie og træetjære, kan vandet ikke trænge ind og skade træet. Vi har med andre ord fået en lille bygning med stor holdbarhed.

Klokken er et kapitel for sig. Nedefra kan man se, hvordan den 400 kilo tunge klokke er drejet til. Udvendigt at klokken dekoreret med egeløv og en tekst samt et vers, som det tidligere menighedsråd har sammensat.

Det vender mod syd af hensyn til lyset, men det er alligevel svært at se hele teksten nedefra. Derfor har vi lavet et lille skilt med teksten på klokken.

Havde vi også lavet et prisskilt, skulle der stå 863.070 kroner. Det er den største investering, jeg har været med til i mine næsten 10 år som formand for de fire sognes menighedsråd, men nok også det mest spændende projekt. Ved fejringen, som biskop Thomas Reinholdt Rasmussen kastede glans over, var der kun rosende ord. Folk har siden takket for en dejlig oplevelse i kirken.

Forleden var mit barnebarn med i Dragstrup klokken 17, og vi stod stille for at se og høre klokken. Da det sidste bedeslag havde lydt, fik vi en snak om, hvordan klokkeslagene var den lyd, man indrettede sig efter på en hverdag, og hvordan klokker kaldte folk til kirke om søndagen. Der blev ringet med den lille klokke en time, før gudstjenesten skulle begynde. Så skulle man gøre sig færdig i mark og stald. Ved anden ringning med den store klokke skulle man gøre sig klar til at gå hjemmefra, og når begge klokker lød, skulle man være fremme og på plads.

Enhver vidste, at kiming, det vil sige hurtige slag, signalerede glæde. Der blev kimet til julefest. Langsomme slag, klemtning, betød sorg. Endelig blev klokkerne brugt, når folk skulle advares eller kaldes sammen for eksempel ved ufred eller ildebrand.

Kirkeklokkerne skal bruges og ikke misbruges, som det skete en nat først på sommeren, da nogle hvalpe fra Thy satte nogle klokker på Mors i gang, fordi de mente, der skulle ske noget! En masse folk blev vækket, politiet rykkede ud og fandt de unge, som siden gik til et net medie og pralede med deres ”uskyldige drengestreger.”

*Kaffe på kirkegården
ved indvielsen.*

Foto: Anders Holmgaard

PERSONALIA

AALBORG BUDOLFI PROVSTI

Tilrådt

Johanne Rom Stage

Hasseris Pastorat og Aalborg Universitets-hospital pr. 1. februar

Tilrådt

Michelle Holst Andersen

Vor Frue Pastorat pr. 1. februar

Tilrådt

Sara Dommerby Toft

Hasseris Pastorat pr. 1. november

Tilrådt

Benedikte Vejlbj Baggesgaard

Vesterkær Pastorat pr. 1. november

AALBORG VESTRE PROVSTI

Fratrådt

Birgitte Viftrup Mortensen

Diakoni- og sognepræst er pr. 15.4 2022
fratrådt i Svenstrup-Ellidshøj pastorat

Fratrådt

Elisabeth Linde Førgaard Hildestad

Sognepræst er pr. 1.7 2022 fratrådt i Nørholm
og Nibe-Vokslev pastorater

AALBORG ØSTRE PROVSTI

Tilrådt

Anne Marie Munk Sørensen

er med virkning fra den 1. august 2022
ansat som sognepræst i Nørre Tranders
Pastorat

Tilrådt

Theresa Lundquist French

er med virkning fra den 1. december 2022
ansat som sognepræst (Kbf.) i Storvorde –
Sejlfjord Pastorat

Fratrådt

Michelle Holst Andersen

Fratrådt som sognepræst i Mou-Dokkedal
Pastorat pr. 1. februar 2022

Fratrådt

Lisbeth Isaksen

Fratrådt som sognepræst i Nørre Tran-
ders-Rørdal Pastorat pr. 15. april 2022

Fratrådt

Niels Christian Scheel Lassen

Fratrådt som sognepræst i Storvorde-Sejlfjord
Pastorat pr. 1. juni 2022

AALBORG NORDRE PROVSTI

Tilrådt

Thomas Bastholm Søvnald

er med virkning fra 15. september 2021 ansat
som sognepræst kbf. i Vadum pastorat.

Tilrådt

Birgitte Viftrup Mortensen

er med virkning fra 15. april 2022 ansat som
sognepræst i Vodskov pastorat.

Fratrådt

Oscar Andreas Lied

sognepræst i Vodskov pastorat,
er pr. 31. januar 2022 fratrådt med henblik på
at varetage præsteembede i Norge.

Fratrådt

Kristina Korsbæk Brejner

sognepræst oa. i Sulsted pastorat,
er pr. 30. juni 2022 fratrådt.

Fratrådt

Anette Rask Hollesen

sognepræst oa. i Lindholm pastorat,
er pr. 31. august 2022 fratrådt med henblik på
konstituering i Nørholm og Nibe pastorater.

Fratrådt

Johannes Nørby Ernstsén

sognepræst kbf. i Vester Hassing pastorat,
er pr. 30. september fratrådt med henblik
på konstituering i andet embede i folke-
kirken.

BRØNDERSLEV PROVSTI

Fratrådt

Kristian Brogaard

sognepræst, er pr. 31/5 2022 fratrådt i
Brønderslev-Serritslev pastorat.

FREDERIKSHAVN PROVSTI

Tilrådt

Henrik Bang-Møller

Sognepræst, er pr. 15. maj 2022,
(gen)tiltrådt som sognepræst (Kbf.) i
Skagen-Hulsig pastorat

Tilrådt

Kristian Brogaard

Sognepræst, er pr.
1. september 2022, tiltrådt som sognepræst
(Kbf.) i Torslev-Østervrå pastorat

Fratrådt

Susan Bisgaard Storm

Sognepræst, Bangsbostrand sogn, fratrådt
pr. 31. januar 2022. Ansat som Stiftsvikar

Fratrådt

Christian Aalling

Sognepræst (Kbf.), Østervrå-Torslev pastorat,
fratrådt pr. 31. maj 2022

Fratrådt

Lene Ladefoged Fischer

Sommerlandspræst (50%) og sognepræst
(50%) i Skagen-Hulsig pastorat, fratrådt
pr. 30. juni 2022

Fratrådt

Mia Geisler

Ungdomspræst (50%) i Frederikshavn Provsti og sognepræst (50%) i Frederikshavn Kirke, fratrådt pr. 31. august 2022.

Fratrådt

Viggo Ernst Thomsen

Provst i Frederikshavn Provsti (50%) og sognepræst i Sæby (50%), fratrådt pr. 1. november 2022 med pension

HJØRRING SØNDRE PROVSTI

Fratrådt

Thomas Reinholdt Rasmussen

er pr. 30. november 2021 fratrådt som provst i Hjørring Søndre Provsti og sognepræst i Sct. Catharinæ sogn.

Fratrådt

Helle Bundgaard Laursen

er pr. 31. januar 2022 fratrådt som sognepræst i Sct. Catharinæ sogn.

Fratrådt

Lene Graarup

er pr. 14. april 2022 fratrådt som sognepræst i Bistrupkirken og hospitalspræst på Regions-hospital Nord, Hjørring.

Fratrådt

Henrik Bang-Møller

er pr. 14. maj 2022 fratrådt som sognepræst i Vrå-Em pastorat.

Tiltrådt

Katharina Gammelgaard Vielsted

er pr. 1. februar tiltrådt som sognepræst i Sct. Catharinæ sogn.

Tiltrådt

Niels Christian Scheel Lassen

er pr. 1. juni 2022 tiltrådt som provst i Hjørring Søndre Provsti og sognepræst kb. i Sct. Catharinæ sogn.

Tiltrådt

Caris Elkjær Trads Johansen

er pr. 1. august 2022 tiltrådt som sognepræst kb. i Vrå-Em pastorat.

Ændring

Martin Johannes Skov

er pr. 1. september tiltrådt som sognepræst 100% i Sct. Hans-Sct. Olai pastorat.

JAMMERBUGT PROVSTI

Fratrådt

Birgit Lundholm Jensen

(Hune og Jetsmark sogne) er fratrådt pr. 30. april 2022 for at gå på pension.

Fratrådt

Asgar Hørving

er fratrådt sin konstituering med udgangen af august 2022 og er nu igen pensionist.

Fratrådt

Peter Haandsbæk Jensen

er fratrådt som valgmenighedspræst for Klim-Hannæs Valgmenighed med udgangen af marts 2022.

Tiltrådt

Birgit Morsing Madsen

tidligere sognepræst i Øland-Langeslund pastorat er 1. september 2022 tilbage som sognepræst (kb.) i Hune med bistandsforpligtelse i Jetsmark.

Tiltrådt

Thomas Krautwald Erbs

er ansat som valgmenighedspræst for Klim-Hannæs Valgmenighed fra 1. juni 2022.

REBILD PROVSTI

Tiltrådt

Jack Nørdam Pedersen

Sognepræst, kb., Øster Hornum-Veggerby pastorat, 1/12-2021, tiltrådt.

Fratrådt

Holger Lyngberg

Provst og sognepræst kb., Brørstrup-Ravnkilde pastorat, 30/6-2022, fratrådt med pension

Fratrådt

Caris Elkjær Trads Johansen

Sognepræst, Støvring-Sørup-Gravlev pastorat, 31/7-2022, fratrådt

Fratrådt

Inger Margrethe Andersen

Sognepræst, kb., Bælum-Solbjerg-Skibsted pastorat, 31/9-2022, fratrådt med pension

SYDTHY PROVSTI

Fratrådt

Lillian Risum

fratrådt med pension pr. 30. september 2021 Visby-Hassing-Villerslev-Hørdum-Skyum

Tiltrådt

Jens Thue Harild Buelund

tiltrådt pr. 1. februar 2022 Visby-Hassing-Villerslev-Hørdum-Skyum

STIFTSRÅDET 2021-25

Stiftsrådet består af stiftets biskop, stiftets domprovst, 1 repræsentant for stiftets provster, 3 repræsentanter for stiftets præster samt 1 menighedsrepræsentant fra hvert provsti. Her er oversigten over medlemmerne i Stiftsrådet i Aalborg Stiftsråd 2021-2025.

Karsten Konradsen

Formand, Morsø Provsti

Peter Stilling

Næstformand, Budolfi Provsti

Thomas Reinholdt Rasmussen

Biskop

Jacob Køhn Andersen

Domprovst

Ole Dørum Jensen

Aalborg Nordre Provsti

Jørgen Nielsen

Brønderslev Provsti

Arne Ehrenreich

Frederikshavn Provsti

Erik Kristensen

Hjørring Søndre Provsti

Anders Langdahl

Rebild Provsti

Pernille Drøschner

Hadsund Provsti

Anne Steenberg

Aalborg Østre Provsti

Grethe Bork Kristoffersen

Hjørring Nordre Provsti

Knud Borregaard

Jammerbugt Provsti

Margit Nørgaard

Sydthy Provsti

Ove Thingstrup Holler

Thisted Provsti

Lennart Olsson

Aalborg Vestre Provsti

Kristian Gram Schjoldager

Præsterepræsentant

Christian Roar Pedersen

Præsterepræsentant

Rune Leo Thomassen

Præsterepræsentant

Mette Moesgaard Jørgensen

Provsterepræsentant

